

СЕКТОРСКИ СПОРАЗУМ

ИЗМЕЂУ

ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

И

ЕВРОПСКЕ КОМИСИЈЕ

О

**МЕХАНИЗМИМА ПРИМЕНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ПОМОЋИ
УНИЈЕ РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ У ОКВИРУ ИНСТРУМЕНТА
ЗА ПРЕТПРИСТУПНУ ПОМОЋ У ОБЛАСТИ ПОДРШКЕ
ПРОГРАМА РУРАЛНОГ РАЗВОЈА (ИПАРД III)**

САДРЖАЈ

ОДЕЉАК I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ.....	8
ЧЛАН 1 ДЕЛОКРУГ.....	8
ЧЛАН 2 УСКЛАЂЕНОСТ СА СПОРАЗУМИМА.....	8
ЧЛАН 3 ОДЛУКЕ О ФИНАНСИРАЊУ И ФИНАНСИЈСКИ СПОРАЗУМИ.....	8
ЧЛАН 4 УСКЛАЂЕНОСТ СА ОСТАЛИМ РАДЊАМА И ИНСТРУМЕНТИМА.....	8
ОДЕЉАК II ПРАВИЛА ИНДИРЕКТНОГ УПРАВЉАЊА ОД СТРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.....	9
НАСЛОВ 1: УСПОСТАВЉАЊЕ СИСТЕМА УПРАВЉАЊА И КОНТРОЛЕ	9
ЧЛАН 5 ПРИНЦИПИ СПРОВОЂЕЊА	9
ЧЛАН 6 ФУНКЦИЈЕ И ЗАЈЕДНИЧКЕ ОДГОВОРНОСТИ СТРУКТУРА И ТЕЛА	9
ЧЛАН 7 ФУНКЦИЈЕ И ОДГОВОРНОСТИ НАЦИОНАЛНОГ СЛУЖБЕНИКА ЗА ОДОБРАВАЊЕ	9
ЧЛАН 8 ФУНКЦИЈЕ И ОДГОВОРНОСТИ ИПАРД УПРАВЉАЧКОГ ТЕЛА.....	9
ЧЛАН 9 ФУНКЦИЈЕ И ОДГОВОРНОСТИ ИПАРД АГЕНЦИЈЕ.....	9
НАСЛОВ 2: СИСТЕМИ КОНТРОЛЕ.....	10
ЧЛАН 10 ОПШТЕ ОДРЕДБЕ О ЗАХТЕВИМА ЗА ПОДРШКУ, ЗАХТЕВИМА ЗА ИСПЛАТУ И ДРУГЕ ДЕКЛАРАЦИЈЕ 10	
ЧЛАН 11 АДМИНИСТРАТИВНЕ ПРОВЕРЕ.....	10
ЧЛАН 12 КОНТРОЛЕ НА ЛИЦУ МЕСТА.....	11
ЧЛАН 13 САДРЖАЈ КОНТРОЛЕ НА ЛИЦУ МЕСТА	11
ЧЛАН 14 НАКНАДНЕ (EX-POST) КОНТРОЛЕ ИНВЕСТИЦИОНИХ ОПЕРАЦИЈА	12
ЧЛАН 15 КОНТРОЛНИ ИЗВЕШТАЈ	12
ЧЛАН 16 МЕРЕ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПОВРШИНУ	13
ЧЛАН 17 МЕРЕ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ЖИВОТИЊЕ	13
ЧЛАН 18 АДМИНИСТРАТИВНЕ ПРОВЕРЕ МЕРА КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПОВРШИНУ	13
ЧЛАН 19 ЕЛЕМЕНТИ КОНТРОЛЕ НА ЛИЦУ МЕСТА МЕРА КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПОВРШИНУ.....	14
ЧЛАН 20 МЕРЕЊЕ ПОВРШИНЕ	14
ЧЛАН 21 КОНТРОЛА УСЛОВА ПРИХВАТЉИВОСТИ И ОБАВЕЗА КОД МЕРА КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПОВРШИНУ 14	
ЧЛАН 22 КОНТРОЛНИ ИЗВЕШТАЈ МЕРА КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПОВРШИНУ	15
ЧЛАН 23 СМАЊЕЊА И ИСКЉУЧЕЊА КОЈА СЕ ОДНОСЕ НА ПОВРШИНУ И БРОЈ ЖИВОТИЊА.....	15
ЧЛАН 24 НЕУСКЛАЂЕНОСТ СА КРИТЕРИЈУМИМА ПРИХВАТЉИВОСТИ ОСИМ ВЕЛИЧИНЕ ПОВРШИНЕ ИЛИ БРОЈА ЖИВОТИЊА, ПРЕУЗЕТИМ ОБАВЕЗАМА ИЛИ ОСТАЛИМ ОБАВЕЗАМА.....	16
НАСЛОВ 3: ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ У ВЕЗИ СА ПОВЕРАВАЊЕМ ПОСЛОВА СПРОВОЂЕЊА БУЏЕТА РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ.....	17
ЧЛАН 25 ЗАЈЕДНИЧКИ ЗАХТЕВИ.....	17
ЧЛАН 26 ПРИПРЕМЕ ЗА СЛАЂЕ ЗАХТЕВА ЗА ПОВЕРАВАЊЕ ПОСЛОВА СПРОВОЂЕЊА БУЏЕТА...17	
ЧЛАН 27 ЗАХТЕВ И ПРАТЕЋИ АНЕКСИ	19
ОДЕЉАК III ПРАВИЛА ПРОГРАМИРАЊА	19
ЧЛАН 28 ИПАРД III ПРОГРАМ	19
ЧЛАН 29 МЕРЕ ИПАРД III ПРОГРАМА.....	19
ОДЕЉАК IV ПРАВИЛА СПРОВОЂЕЊА.....	20
НАСЛОВ 1 ОПШТА ПРАВИЛА И ПРИНЦИПИ СПРОВОЂЕЊА.....	20
ЧЛАН 30 ПРАВИЛА НАБАВКЕ.....	20
НАСЛОВ 2: ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ВИДЉИВОСТ	20
ЧЛАН 31 ИНФОРМИСАЊЕ, ЈАВНОСТ И ТРАНСПАРЕНТНОСТ	20

ЧЛАН 32	ВИДЉИВОСТ И КОМУНИКАЦИЈА	21
ОДЕЉАК V	ПРАВИЛА О ФИНАНСИЈСКОМ УПРАВЉАЊУ ИПА III ПОМОЋИ	22
НАСЛОВ 1:	ОПШТЕ ОДРЕДБЕ	22
ЧЛАН 33	ОПШТА ПРАВИЛА О ФИНАНСИЈСКОЈ ПОМОЋИ	22
ЧЛАН 34	ИНТЕНЗИТЕТИ ПОМОЋИ И СТОПА ДОПРИНОСА УНИЈЕ.....	22
НАСЛОВ 2:	ПРИХВАТЉИВОСТ.....	22
ЧЛАН 35	ПРИХВАТЉИВОСТ ТРОШКОВА	22
НАСЛОВ 3:	ФИНАНСИРАЊЕ И ПЛАЋАЊЕ	25
ЧЛАН 36	ОТКАЗИВАЊЕ НЕИСКОРИШЋЕНИХ СРЕДСТАВА.....	25
ЧЛАН 37	ПЛАН ФИНАНСИРАЊА ИПАРД III ПРОГРАМА.....	25
ЧЛАН 38	ИСПЛАТЕ ДОПРИНОСА УНИЈЕ	25
ЧЛАН 39	ЗАХТЕВИ ЗА ПЛАЋАЊЕ ОД СТРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	26
ЧЛАН 40	ПРЕДФИНАНСИРАЊЕ	27
ЧЛАН 41	ИЗРАЧУНАВАЊЕ ИЗНОСА ЗА ПЛАЋАЊЕ.....	28
ЧЛАН 42	ИЗРАВНАЊЕ КОНАЧНОГ САЛДА.....	28
ЧЛАН 43	ИСПЛАТА КОРИСНИЦИМА	29
ЧЛАН 44	ДЕВИЗНИ КУРС И КАМАТА.....	30
НАСЛОВ 4:	ЗАТВАРАЊЕ ПРОГРАМА	31
ЧЛАН 45	ЗАТВАРАЊЕ ИПАРД III ПРОГРАМА.....	31
ЧЛАН 46	ЧУВАЊЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ.....	32
НАСЛОВ 5:	ФИНАНСИЈСКЕ КОРЕКЦИЈЕ И ИСПИТИВАЊЕ И ПРИХВАТАЊЕ РАЧУНА.....	32
ЧЛАН 47	САДРЖАЈ ГОДИШЊИХ РАЧУНА	32
ЧЛАН 48	ПРЕНОС ИНФОРМАЦИЈА НЕОПХОДНИХ ЗА ИСПИТИВАЊЕ И ПРИХВАТАЊЕ ОБРАЧУНА 33	33
ЧЛАН 49	ФОРМА И САДРЖАЈ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОДАТАКА.....	33
ЧЛАН 50	ПРОЦЕДУРЕ ИСПИТИВАЊА И ПРИХВАТАЊА РАЧУНА.....	34
ЧЛАН 51	УСКЛАЂЕНОСТ РАЧУНА	35
ЧЛАН 52	ПОВРАЋАЈ СРЕДСТАВА	36
ОДЕЉАК VI	ПРАЋЕЊЕ, ВРЕДНОВАЊЕ И ИЗВЕШТАВАЊЕ.....	37
НАСЛОВ 1:	ПРАЋЕЊЕ ПРОГРАМА	37
ЧЛАН 53	ПРАЋЕЊЕ ПРОГРАМА И ПОКАЗАТЕЉИ ПРАЋЕЊА	37
ЧЛАН 54	ИПАРД III ОДБОР ЗА ПРАЋЕЊЕ	37
ЧЛАН 55	ПОКАЗАТЕЉИ	38
НАСЛОВ 2:	ВРЕДНОВАЊЕ	38
ЧЛАН 56	НАЧЕЛА ЗА ВРЕДНОВАЊЕ ИПАРД III ПРОГРАМА	38
ЧЛАН 57	ПРЕТХОДНО (EX-ANTE) ВРЕДНОВАЊЕ ИПАРД III ПРОГРАМА	38
ЧЛАН 58	ПЛАН ВРЕДНОВАЊА ЗА ИПАРД III ПРОГРАМ.....	39
ЧЛАН 59	ПЕРИОДИЧНО ВРЕДНОВАЊЕ	39
ЧЛАН 60	НАКНАДНО (EX-POST) ВРЕДНОВАЊЕ.....	40
НАСЛОВ 3:	ИЗВЕШТАВАЊЕ.....	40
ЧЛАН 61	ГОДИШЊИ И ЗАВРШНИ ИЗВЕШТАЈИ О СПРОВОЂЕЊУ	40
ОДЕЉАК VII	ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ.....	42
ЧЛАН 62		42
ЧЛАН 63	ПРИМЕНЉИВОСТ СЕКТОРСКОГ СПОРАЗУМА ЗА ИПА	42

ЧЛАН 64	ВИША СИЛА И ИЗУЗЕТНЕ ОКОЛНОСТИ.....	42
ЧЛАН 65	АДРЕСЕ ЗА КОМУНИКАЦИЈУ	42
ЧЛАН 66	НЕУСКЛАЂЕНОСТ И РАСКИД СПОРАЗУМА	43
ЧЛАН 67	СТУПАЊЕ НА СНАГУ	43
ЧЛАН 68	ПОТПИСИВАЊЕ	44
АНЕКСИ	45	
АНЕКС 1.	ОСНОВНЕ ФУНКЦИЈЕ СИСТЕМА ИНТЕРНЕ КОНТРОЛЕ	46
АНЕКС 2.	ОКВИР ИНТЕРНЕ КОНТРОЛЕ	50
АНЕКС 3.	ДОКУМЕНТА ПОТРЕБНА ЗА ЗАХТЕВ ЗА ПОВЕРАВАЊЕ ПОСЛОВА СПРОВОЂЕЊА БУЏЕТА	55
АНЕКС 4.	ПРАВИЛА ПРОГРАМИРАЊА.....	58
МЕРА 1 -	ИНВЕСТИЦИЈЕ У ФИЗИЧКУ ИМОВИНУ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ГАЗДИНСТАВА	61
	<i>Корисници</i>	61
	<i>Општи критеријуми прихватљивости</i>	61
	<i>Типови прихватљивих газдинстава</i>	61
	<i>Економска одрживост корисника</i>	62
	<i>Остали критеријуми прихватљивости</i>	62
	<i>Непроизводне инвестиције</i>	63
	<i>Инвестиције у постројења за обновљиве изворе енергије</i>	63
МЕРА 2 –	ПОДРШКА ЗА УСПОСТАВЉАЊЕ ПРОИЗВОЂАЧКИХ ГРУПА	63
МЕРА 3 -	ИНВЕСТИЦИЈЕ У ФИЗИЧКУ ИМОВИНУ КОЈЕ СЕ ТИЧУ ПРЕРАДЕ И МАРКЕТИНГА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА И ПРОИЗВОДА РИБАРСТВА	65
	<i>Корисници</i>	65
	<i>Заједничке инвестиције</i>	65
	<i>Општи критеријуми прихватљивости</i>	65
	<i>Економска одрживост корисника</i>	66
	<i>Остали критеријуми прихватљивости</i>	66
	<i>Специфични критеријуми прихватљивости</i>	67
МЕРА 4 –	АГРО-ЕКОЛОШКО-КЛИМАТСКА МЕРА И ОРГАНСКА ПРОИЗВОДЊА	67
	<i>Корисници</i>	67
	<i>Заједнички критеријуми прихватљивости</i>	67
	<i>Врста операције</i>	67
	<i>Полазна основа</i>	68
	<i>Релевантно знање</i>	69
	<i>Специфични критеријуми прихватљивости</i>	69
МЕРА 5 -	СПРОВОЂЕЊЕ ЛОКАЛНИХ СТРАТЕГИЈА РУРАЛНОГ РАЗВОЈА - LEADER.....	70
	<i>Корисници</i>	70
МЕРА 6 -	ИНВЕСТИЦИЈЕ У РУРАЛНУ ЈАВНУ ИНФРАСТРУКТУРУ	72
	<i>Корисници</i>	72
	<i>Општи критеријуми прихватљивости</i>	72
	<i>Специфични критеријуми прихватљивости</i>	72
МЕРА 7 -	ДИВЕРЗИФИКАЦИЈА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ГАЗДИНСТАВА И РАЗВОЈ ПОСЛОВАЊА	72
	<i>Корисници</i>	72
	<i>Општи критеријуми прихватљивости</i>	72
	<i>Врста пољопривредних произвођача, предузетника/привредних друштава и произвођачких организација који су предмет подршке</i>	72
	<i>Економска одрживост корисника</i>	73
	<i>Остали критеријуми прихватљивости</i>	73
	<i>Специфични критеријуми прихватљивости</i>	73
МЕРА 8 –	УНАПРЕЂЕЊЕ ОБУКА	74

<i>КОРИСНИЦИ</i>	74
<i>УЧЕСНИЦИ</i>	74
<i>ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ПРИХВАТЉИВОСТИ</i>	74
<i>СПЕЦИФИЧНИ КРИТЕРИЈУМИ ПРИХВАТЉИВОСТИ</i>	75
МЕРА 9 – ТЕХНИЧКА ПОМОЋ	75
<i>КОРИСНИЦИ</i>	75
<i>ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ПРИХВАТЉИВОСТИ</i>	75
МЕРА 10 – САВЕТОДАВНЕ УСЛУГЕ	76
<i>КОРИСНИЦИ</i>	76
<i>ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ПРИХВАТЉИВОСТИ</i>	76
<i>СПЕЦИФИЧНИ КРИТЕРИЈУМИ ПРИХВАТЉИВОСТИ (ПО СЕКТОРУ)</i>	76
МЕРА 11 - ПОДИЗАЊЕ И ЗАШТИТА ШУМА	77
<i>КОРИСНИЦИ</i>	77
<i>ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ПРИХВАТЉИВОСТИ</i>	77
<i>СПЕЦИФИЧНИ КРИТЕРИЈУМИ ПРИХВАТЉИВОСТИ</i>	78
<i>ПОШУМЉАВАЊЕ, АГРОШУМАРСТВО, ОБНОВА ШУМА НАКОН ПОЖАРА</i>	78
<i>ПРЕВЕНЦИЈА ОШТЕЋЕЊА ШУМА ОД ШУМСКИХ ПОЖАРА</i>	79
<i>ПОБОЉШАЊЕ ОТПОРНОСТИ И ЕКОЛОШКЕ ВРЕДНОСТИ ШУМСКИХ ЕКОСИСТЕМА</i>	80
МЕРА 12 – ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ.....	80
<i>КОРИСНИЦИ</i>	80
<i>ОПШТИ КРИТЕРИЈУМИ ПРИХВАТЉИВОСТИ</i>	81
<i>СПЕЦИФИЧНИ КРИТЕРИЈУМИ ПРИХВАТЉИВОСТИ</i>	81
МЕРА 13 – ПРОМОЦИЈА САРАДЊЕ ЗА ИНОВАЦИЈЕ И ТРАНСФЕР ЗНАЊА.....	81
<i>КОРИСНИЦИ</i>	81
<i>КРИТЕРИЈУМИ ПРИХВАТЉИВОСТИ</i>	82
<i>СПЕЦИФИЧНИ КРИТЕРИЈУМИ ПРИХВАТЉИВОСТИ</i>	82
АНЕКС 5. ОБРАЗАЦ Д 1 – ИЗЈАВА О РАСХОДИМА И ПРИХОДИМА	83
АНЕКС 6. ОБРАЗАЦ Д 2 – ГОДИШЊА ИЗЈАВА О РАЧУНИМА ЗА ФИНАНСИЈСКУ ГОДИНУ (.....).....	85
АНЕКС 7. ПРОГНОЗЕ ПЛАЋАЊА	89
АНЕКС 8. ИНФОРМАЦИЈЕ И КОМУНИКАЦИЈА У ВЕЗИ ПОДРШКЕ ИЗ ИПА III ПОМОЋИ	90
АНЕКС 9. СПИСАК СВИХ ИЗВРШЕНИХ ПЛАЋАЊА У ФИНАНСИЈСКОЈ ГОДИНИ 20XX_ ЗА ИПАРД III ПРОГРАМ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ	94

Европска комисија, која поступа за и у име Европске уније (у даљем тексту: Комисија)

с једне стране и

Влада Републике Србије, која поступа у име Републике Србије (у даљем тексту: Србија)

с друге стране

и означене заједничким термином: споразумне стране

Будући да:

- (1) Уредба (ЕУ) 2021/1529 којом се успоставља Инструмент претприступне помоћи¹ (у даљем тексту: ИПА III Уредба) представља правну основу за пружање финансијске помоћи корисницима који су наведени у Анексу I ИПА III Уредбе како би их подржао у усвајању и спровођењу реформи у различитим секторима, нарочито у сектору пољопривреде, а које су неопходне за поштовање вредности Уније и постепено усаглашавање са правилима, стандардима, политикама и праксама Уније, на њиховом путу до пуноправног чланства у Унији.
- (2) Сprovedбена Уредба (ЕУ) 2021/2236² утврђује применљиве одредбе управљања и контроле (у даљем тексту: ИПА III Сprovedбена уредба).
- (3) У складу са чланом 5. ИПА III Сprovedбене Уредбе, Оквирни споразум о финансијском партнерству могу бити допуњени Секторским споразумима који успостављају специфичне одредбе за управљање и спровођење ИПА III помоћи у специфичним областима подршке или програмима.
- (4) Република Србија испуњава услове за коришћење помоћи на основу ИПА III Уредбе.
- (5) Дана 20. децембра 2022. године склопљен је Оквирни споразум о финансијском партнерству између Владе Републике Србије и Комисије о правилима за спровођење финансијске помоћи Уније Републици Србији у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА III) (у даљем тексту: ФФПА).
- (6) Република Србија ће спроводити програме руралног развоја на основу индиректног управљања у складу са чланом 62(1)(в) Уредбе (ЕУ, Еуратом) 2018/1046 Европског парламента и Савета³ (у даљем тексту: Финансијска Уредба) који морају да прикажу активности које ће бити финансиране из ИПА III помоћи. Одабране врсте активности ће бити сличне природе као што је наведено у оквиру Европског пољопривредног фонда за рурални развој.
- (7) У неким одељцима ФФПА правила за спровођење програма руралног развоја нису довољно детаљна. Стога је потребно утврдити даља детаљна правила за спровођење и управљање ИПА III програмом руралног развоја у Секторском споразуму у складу са чланом 9. ФФПА.
- (8) У циљу постизања усклађености ова два документа, структура Секторског споразума ће пратити структуру ФФПА.

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ:

¹ Уредба (ЕУ) 2021/1529 Европског парламента и Савета од 15. септембра 2021. год. којом се успоставља Инструмент претприступне помоћи (ИПА III) (OJ L 330, 20.9.2021, стр. 1).

² Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) 2021/2236 од 15. децембра 2021. год. о посебним правилима за спровођење Уредбе (ЕУ) 2021/1529 Европског парламента и Савета који успоставља Инструмент за претприступну помоћ (ИПА III) (OJ L 450, 16.12.2021, стр. 10).

³ Уредба (ЕУ, Еуратом) 2018/1046 Европског парламента и Савета од 18. јула 2018. год. о финансијским правилима применљивим на генерални буџет Уније, изменама Уредби (ЕУ) бр. 1296/2013, (ЕУ) бр. 1301/2013, (ЕУ), бр. 1303/2013, (ЕУ), бр. 1304/2013, (ЕУ), бр. 1309/2013, (ЕУ) бр. 1316/2013, (ЕУ) бр. 223/2014, (ЕУ) бр. 283/2014, Одлука бр. 541/2014/ЕУ и укидајући Уредбу (ЕУ, Евроатом) бр. 966/2012 (OJ L 193, 30.7.2018, стр. 1).

ОДЕЉАК I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

ЧЛАН 1 ДЕЛОКРУГ

Овај Споразум успоставља посебне одредбе за управљање и спровођење помоћи у областима подршке у оквиру ИПА III програма руралног развоја (ИПАРД III) у складу са чланом 9. ФФПА.

Он допуњује Оквирни споразум о финансијском партнерству ФФПА закључен са Републиком Србијом у складу са чланом 5 (1) и (2) ИПА III Сprovedбене Уредбе за спровођење ИПА III. У случају сукоба, одредбе ФФПА ће превладати над онима из Секторског споразума.

ЧЛАН 2 УСКЛАЂЕНОСТ СА СПОРАЗУМИМА

- (1) Република Србија предузима све потребне мере, како би се осигурало одговарајуће извршавање свих активности помоћи и олакшало спровођење ИПАРД III програма у складу са ФФПА и овим Споразумом (у даљем тексту: Споразум). Република Србија ће ускладити ИПАРД III програм и Финансијски споразум, из члана 3. овог Споразума.
- (2) У случају сукоба, одредбе Споразума ће превладати над онима из ИПАРД III програма.
- (3) Секторски споразум ће се мењати кад год Комисија сматра да је то потребно за најбоље програмирање и финансијско спровођење ИПАРД III програма Републике Србије. Комисија може предложити техничке и несуштинске измене након „процедуре размене писама” која ће бити окончана уз сагласност Републике Србије. За суштинске измене по мишљењу Комисије следиће се „процедура потписивања и закључивања”.

ЧЛАН 3 ОДЛУКЕ О ФИНАНСИРАЊУ И ФИНАНСИЈСКИ СПОРАЗУМИ

Након што ФФПА и овај Споразум ступе на снагу и након што Комисија усвоји финансијску одлуку којом се одобрава ИПАРД III програм, Финансијски споразум се закључује у складу са чланом 5(3) ИПА III Сprovedбене Уредбе.

Финансијски споразум утврђује пресек вишегодишњих правних обавеза и период ваљаности тих обавеза, што је рашчлањено у неколико година на годишње рате.

Финансијски споразум се ревидира на годишњем нивоу, како би се узели у обзир износи предвиђени буџетом Уније и, по потреби, измене овог Споразума.

ЧЛАН 4 УСКЛАЂЕНОСТ СА ОСТАЛИМ РАДЊАМА И ИНСТРУМЕНТИМА

- (1) Осим члана 5(2)(б) ФФПА, Комисија и Република Србија осигуравају усклађеност и координацију помоћи унутар и између ИПАРД III програма, осталих релевантних активности у оквиру ИПА III Уредбе и ИПА III Програмског оквира и помоћи од Европске инвестиционе банке и других међународних финансијских инструмената, на нивоима планирања, програмирања и спровођења.
- (2) Избегава се свако преклапање радњи које су обухваћене помоћи пруженом у оквиру различитих прозора ИПА III програмског оквира.

ОДЕЉАК II ПРАВИЛА ИНДИРЕКТНОГ УПРАВЉАЊА ОД СТРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

НАСЛОВ 1: УСПОСТАВЉАЊЕ СИСТЕМА УПРАВЉАЊА И КОНТРОЛЕ

ЧЛАН 5 ПРИНЦИПИ СПРОВОЂЕЊА

Спровођење ИПАРД III програма врши Република Србија на основу индиректног управљања, како је наведено у члану 7(1)(б) ФФПА.

ЧЛАН 6 ФУНКЦИЈЕ И ЗАЈЕДНИЧКЕ ОДГОВОРНОСТИ СТРУКТУРА И ТЕЛА

Структурама и телима како је наведено у члану 10(1) тачке (в) и (г) ФФПА додељују се функције и одговорности утврђене у Анексу I овог Споразума.

ЧЛАН 7 ФУНКЦИЈЕ И ОДГОВОРНОСТИ НАЦИОНАЛНОГ СЛУЖБЕНИКА ЗА ОДОБРАВАЊЕ

- (1) Национални службеник за одобравање (у даљем тексту: НАО) је одговоран за успостављање Управљачке структуре као што се и наводи у члану 10(1)(в) ФФПА.
- (2) Поред одредбе 4 Анекса А ФФПА, НАО има улогу јединог саговорника са Комисијом за сва питања која се односе на ИПАРД програм у вези са:
 - (а) дистрибуцијом текстова и смерница Уније, који се односе на систем управљања и контроле, као и на све остале органе одговорне за њихово спровођење и њихову усклађену примену;
 - (б) захтевом за поверавање послова спровођења буџета као што се наводи у члану 13(1) ФФПА;
 - (в) стављањем на располагање Комисији комплетне евиденције рачуноводствених података потребних у статистичке и контролне сврхе.
- (3) НАО ће проценити све предложене промене везано за систем спровођења или плаћања ИПАРД Управљачког тела/ИПАРД агенције и Управљачке структуре. НАО подноси Комисији, уз примерак Ревизорском органу, све суштинске промене, укључујући процену НАО, одговарајућа појашњења, образложења и пратећа документа ради испитивања и одобравања таквих промена пре њиховог спровођења.

ЧЛАН 8 ФУНКЦИЈЕ И ОДГОВОРНОСТИ ИПАРД УПРАВЉАЧКОГ ТЕЛА

ИПАРД Управљачком телу додељене су функције и одговорности у складу са Анексом 1 овог Споразума и Анексом А, одредбом 6а ФФПА.

ЧЛАН 9 ФУНКЦИЈЕ И ОДГОВОРНОСТИ ИПАРД АГЕНЦИЈЕ

ИПАРД агенцији додељене су функције и одговорности у складу са Анексом 1 овог Споразума и Анексом А, одредбом 6б ФФПА.

НАСЛОВ 2: СИСТЕМИ КОНТРОЛЕ

ЧЛАН 10 ОПШТЕ ОДРЕДБЕ О ЗАХТЕВИМА ЗА ПОДРШКУ, ЗАХТЕВИМА ЗА ИСПЛАТУ И ДРУГЕ ДЕКЛАРАЦИЈЕ

- (1) Република Србија ће обезбедити одговарајуће процедуре за подношење захтева за подршку и/или захтева за исплату и других декларација које се односе на мере руралног развоја.
- (2) Резултати административних провера и контрола на лицу места се процењују како би се утврдило да ли постоји ризик за друге сличне операције, кориснике или друга тела, као и да ли постоји неуклађеност са критеријумима прихватљивости или неким другим обавезама наведеним у Споразумима и ИПАРД III програму, да ли се спроводи неопходан ниво контроле, као и да ли постоји потреба за одређеним корективним и превентивним активностима.
- (3) Где је примењиво, административна провера и контрола на лицу места критеријума прихватљивости узима у обзир случајеве код којих се сумња на непоштовање критеријума које су пријавиле друге службе, органи или организације.

ЧЛАН 11 АДМИНИСТРАТИВНЕ ПРОВЕРЕ

- (1) Административне провере се спровode над свим захтевима за подршку, захтевима за исплату или другим декларацијама које корисник или трећа страна, мора да приложи и обухватају све елементе које је могуће и адекватно контролисати путем административне провере. Процедуре осигуравају евидентирање обављеног посла везаног за праћење, резултате провере и мере предузете како би се отклонила одступања.
- (2) Административне провере захтева за подршку осигуравају усклађеност операције са примењивим обавезама утврђеним овим Споразумом, укључујући и оне које се односе на обавезне стандарде и захтеве. Провере ће посебно обухватити верификацију:
 - (а) прихватљивости операције за коју се тражи подршка;
 - (б) критеријума прихватљивости дефинисане у ИПАРД III програму, преузете и остале обавезе из операције за коју се тражи подршка;
 - (в) усклађености са критеријумима селекције;
 - (г) прихватљивости трошкова операције;
 - (д) усклађености операције за коју се тражи подршка са примењивим националним правилима и правилима Уније, нарочито, и где је то примењиво, о јавној набавци, државној помоћи и осталим обавезним стандардима утврђеним националним законодавством или овим Споразумима (укључујући ИПАРД III програм);
 - (ђ) оправданости предложених трошкова, што се процењује употребом одговарајућег система вредновања, као што су референте цене, стандардни јединични трошкови, поређење различитих понуда или путем евалуационе комисије;
 - (е) поузданост потенцијалних корисника, у односу на било коју информацију од треће стране, као што су судске пресуде, кривични поступци покренути од стране јавног тужиоца, започета стечајна процедура.

- (3) Административне провере захтева за исплату укључују проверу:
- (а) испоруке кофинансираних производа и услуга. Уговорно предфинансирање од стране тела за уговарање, може се третирати као дозвољен трошак до 10% износа наведеног у уговору;
 - (б) оправданости захтеваних трошкова;
 - (в) извршености операције и испуњености услова у поређењу са операцијом за коју је захтев за подршку поднет и одобрен;
 - (г) оправданости захтеваних трошкова, који ће се процењивати употребом одговарајућег система вредновања и извршених плаћања.
- (4) Административне провере укључују поступке за избегавање двоструког финансирања са осталим програмима Уније или националним програмима. Ако постоји финансирање из других извора, те провере осигуравају да укупна примљена помоћ не пређе највишу дозвољену горњу границу помоћи.
- (5) Административне провере се односе и на документа наведена у члану 38(7) овог Споразума.
- (6) Назнаке неправилности ће бити праћене одговарајућим административним процедурама.

ЧЛАН 12 КОНТРОЛЕ НА ЛИЦУ МЕСТА

- (1) Република Србија ће организовати контролу на лицу места захтева за подршку и захтева за исплату користећи одговарајућу методологију и обухватајући све елементе које је могуће проверити у време контроле. Те контроле обухватају све операције најмање једном током периода спровођења пројекта и колико је могуће, спроводиће се пре него што се изврши коначна исплата. Међутим, у изузетним околностима, уз благовремено обавештење и образложење, Република Србија може одлучити да контрола на лицу места није неопходна.
- (2) Контроле на лицу места се могу најавити унапред, под условом да сврха контроле није угрожена. Ако је претходна најавна дата више од 48 сати пре контроле на лицу места, она ће бити ограничена на неопходни минимум, зависно од природе мере и операције која је кофинансирана.
- (3) Где је примењиво, контроле на лицу места предвиђене овим Споразумом врше се у исто време као и све друге контроле које су предвиђене у Унији или националним законом. Трајање контроле на лицу места је строго ограничено на минимални потребни временски период.
- (4) Контролори који врше контроле на лицу места неће бити укључени у административне провере исте операције.
- (5) Контроле на лицу места се могу извршити физичким посетама или алтернативним средствима, као што су сви релевантни документовани докази, укључујући фотографије са географским означавањем, који омогућују да се донесу коначни закључци на задовољство надлежног контролног тела у вези са реализацијом операције.

ЧЛАН 13 САДРЖАЈ КОНТРОЛЕ НА ЛИЦУ МЕСТА

- (1) Контроле на лицу места утврђују да ли је поднет захтев за операцију и да ли се она спроводи у складу са важећим правилима и обухватају све критеријуме

прихватљивости, преузете обавезе и друге обавезе које се односе на услове за одобравање подршке, а које се могу проверити у време контроле и нису биле предмет веродостојне административне провере. Оне ће потврдити да ли је операција прихватљива.

- (2) Контроле на лицу места утврђују тачност података које је корисник доставио путем неопходних докумената. Ово укључује проверу да ли су поднети захтеви и захтеви за исплату које је доставио корисник поткрепљени рачуноводственим и другим документима, укључујући, где је неопходно, контролу тачности података у захтеву за исплату на основу података или пословних докумената трећих страна.
- (3) Контроле на лицу места проверавају да ли је употреба или намеравана употреба операције у складу са употребом описаном у поднетом захтеву за подршку и за коју је подршка одобрена. Контроле на лицу места укључују проверу места где се операција спроводи (физичком посетом или коришћењем алтернативних средстава) или, ако је операција нематеријална, провера се врши код промотера операције.

ЧЛАН 14 НАКНАДНЕ (EX-POST) КОНТРОЛЕ ИНВЕСТИЦИОНИХ ОПЕРАЦИЈА

- (1) Накнадне (*ex-post*) контроле се врше код инвестиционих операција како би се проверило поштовање обавеза наведених у члану 35(6) или у ИПАРД III програму.
- (2) Контролори накнадних (*ex-post*) контрола не смеју бити укључени ни у једну претходну контролу исте инвестиционе операције, осим ако други контролори у међувремену нису извршили барем једну контролу на лицу места.
- (3) Накнадне (*ex-post*) контроле се врше у року од пет година од датума коначне исплате кориснику. Све инвестиције морају се контролисати најмање једном током периода од пет година.
- (4) Накнадне (*ex-post*) контроле које су изведене током периода од пет година заснивају се на анализи ризика и финансијском утицају различитих операција, група операција или мера.
- (5) Узорак одобрених операција контролише се у складу са ст. 3 и 4, а нарочито узима у обзир:
 - (а) потребу да се провери одговарајућа комбинација типа и величина операција;
 - (б) све факторе ризика који су утврђени након националних контрола или контрола Уније;
 - (в) потребу за одржавањем равнотеже између мера.
- (6) Накнадне (*ex-post*) контроле се могу вршити коришћењем физичких посета или алтернативним средствима, као што су сви релевантни документовани докази, укључујући фотографије са географским означавањем, које би омогућиле да се донесу коначни закључци на задовољство надлежног контролног органа у вези са поштовањем обавеза.

ЧЛАН 15 КОНТРОЛНИ ИЗВЕШТАЈ

- (1) Свака контрола на лицу места у складу са овим насловом биће предмет контролног извештаја који омогућава преглед детаља извршених контрола.

Извештај посебно указује на следеће:

- (а) мере и проверене поднете захтеве или захтеве за исплату;
 - (б) присутна лица током контроле;
 - (в) да ли је обавештење о контроли послато кориснику и, ако јесте, период претходног обавештења;
 - (г) резултати контроле и, где је примењиво, запажања било које врсте;
 - (д) назнаке о свим специфичним контролним мерама које треба спровести у контексту појединачних мера;
 - (ђ) назнаке било какве утврђене неусклађености која би могла да захтева праћење током наредних година;
 - (е) даље мере контроле које треба извршити.
- (2) У случају контроле на лицу места, корисник ће имати могућност да потпише извештај у току контроле како би потврдио своје присуство током контроле и додао своја запажања.
- Уколико се открије неусклађеност, корисник добија примерак контролног извештаја.
- (3) Одредбе става 1. и друга тачка става 2. се примењују *mutatis mutandis* на накнадне (*ex-post*) контроле на које се односи овај наслов.

ЧЛАН 16 МЕРЕ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПОВРШИНУ

- (1) За потребе овог наслова „мере које се односе на површину” означавају мере код којих се подршка заснива на величини пријављене површине.
- (2) Не доводећи у питање чланове 11(1) и 12, контроле мера које се односе на површину ће бити у складу са правилима прописаним у чл. од 18. до 24.

ЧЛАН 17 МЕРЕ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ЖИВОТИЊЕ

- (1) За потребе овог наслова, „мере које се односе на животиње” означавају мере код којих се подршка заснива на броју пријављених животиња.
- (2) Не доводећи у питање чланове 11(1) и 12, правила утврђена у члановима од 18. до 24. се примењују *mutatis mutandis* на контролу мера које се односе на животиње.

ЧЛАН 18 АДМИНИСТРАТИВНЕ ПРОВЕРЕ МЕРА КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПОВРШИНУ

- (1) Административне провере ће омогућити откривање неусклађености. Провере ће обухватати све елементе које је могуће и сврсисходно контролисати путем административне провере. Оне ће осигурати да:
 - (а) су критеријуми прихватљивости, преузете обавезе и друге обавезе испуњене;
 - (б) не постоји двоструко финансирање кроз друге програме Уније;
 - (в) је захтев за подршку или захтев за исплату потпун и поднет у одговарајућем року и, где је примењиво, да су пратећа документа предата и да доказују прихватљивост;

(г) постоји усаглашеност са дугорочним обавезама, тамо где је примењиво.

- (2) Тамо где је примењиво, административне провере обухватиће унакрсне провере пољопривредних парцела наведених у захтеву и/или захтеву за исплату и информације које су садржане у националним регистрима за земљиште, газдинства и животиње, како би се проверила прихватљивост површина као таквих;
- (3) Назнаке неусклађености након унакрсних провера биће праћене другом одговарајућом административном процедуром, и где је неопходно, контролом на лицу места.

ЧЛАН 19 ЕЛЕМЕНТИ КОНТРОЛЕ НА ЛИЦУ МЕСТА МЕРА КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПОВРШИНУ

Контроле на лицу места обухватају мерење површине и проверу критеријума прихватљивости, преузетих обавеза и других обавеза корисника у оквиру мера.

ЧЛАН 20 МЕРЕЊЕ ПОВРШИНЕ

- (1) Мерење површине пољопривредне парцеле у склопу контроле на лицу места се обавља на свим пољопривредним парцелама за које је поднет захтев за подршку и/или захтев за исплату.
- (2) Финансијским споразумом закљученим између Комисије и Републике Србије, или његовим изменама и допунама, може бити предвиђено да стварно мерење површине пољопривредне парцеле у склопу контроле на лицу места буде ограничено на случајно одабрани узорак парцела. Ако се ради о таквом случају, Финансијски споразум ће назначити минималну величину узорка. Ако се приликом контроле оваквог узорка открије било каква неусклађеност, мериће се све пољопривредне парцеле или ће донети закључци из узорка бити екстраполирани.
- (3) Површине пољопривредне парцеле се мере на начин који доказано обезбеђује мерење оног квалитета који је барем еквивалентан оном који се добија преко Глобално навигационог сателитског система (ГНСС) или орто-фото снимком.
- (4) Толеранција једне вредности биће дефинисана за сва мерења површина која се изводе ГНСС и/или орто-фото снимком. За ову сврху, употребљени алати за мерење биће валидирани за најмање једну валидациону класу толеранције испод појединачне вредности. Међутим, толеранција појединачне вредности не сме да прелази 1,25 m.

Максимална толеранција у вези са сваком пољопривредном парцелом неће, у апсолутном смислу, прелазити 0,1 ha.

- (5) Укупна површина пољопривредне парцеле се може узети у обзир током мерења под условом да она у потпуности испуњава услове. У другим случајевима, у обзир се узима нето прихватљива површина.

ЧЛАН 21 КОНТРОЛА УСЛОВА ПРИХВАТЉИВОСТИ И ОБАВЕЗА КОД МЕРА КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПОВРШИНУ

- (1) Провере се врше било којим средствима која омогућавају контролу различитих преузетих обавеза и других обавеза корисника.
- (2) Ако метод једне контроле није довољан за потребе става 1, систем контроле ће

обезбедити средства за више контрола, који заједно задовољавају захтеве из става 1.

ЧЛАН 22 КОНТРОЛНИ ИЗВЕШТАЈ МЕРА КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПОВРШИНУ

- (1) Свака контрола на лицу места мера која се односи на површину биће предмет контролног извештаја који омогућава преглед детаља изведених контрола и извођење закључака о усклађености са критеријумима прихватљивости, преузетим обавезама и осталим обавезама. Поред наведеног у члану 15, извештај нарочито указује на:

(а) контролисане пољопривредне парцеле, измерене пољопривредне парцеле укључујући, где је то примењиво, резултат мерења по измереним пољопривредним парцелама и употребљене методе мерења;

(б) где је то примењиво, резултате мерења непољопривредног земљишта за које се тражи подршка у оквиру мера руралног развоја и употребљене методе мерења;

- (2) Корисник ће имати могућност да потпише извештај у току контроле, како би потврдио присуство током контроле и додао запажања. Уколико се открије неусклађеност, корисник добија примерак контролног извештаја.

ЧЛАН 23 СМАЊЕЊА И ИСКЉУЧЕЊА КОЈА СЕ ОДНОСЕ НА ПОВРШИНУ И БРОЈ ЖИВОТИЊА

- (1) Ако је утврђена површина већа од пријављене у захтеву за исплату, за израчунавање помоћи користиће се пријављена површина.

Ако површина пријављена у захтеву за исплату премашује утврђену површину, помоћ ће бити обрачуната на основу утврђене површине.

Међутим, када је разлика између укупне утврђене површине и укупне површине пријављене у захтеву за исплату за меру, мања или једнака од 0,1 хектара, утврђена површина ће се сматрати једнаком пријављеној површини.

Трећа тачка овог става се не примењује када разлика представља више од 20% од укупне површине пријављене за исплату.

Ако је постављен максимални лимит или горња граница за прихватљиву површину за подршку, износ хектара пријављених у захтеву за исплату ће бити смањен до лимита или горње границе.

- (2) У случају наведеном у другој тачки става 1, ако је разлика већа од 3% или два хектара, али не прелази 20% утврђене површине, помоћ се израчунава на основу утврђене површине умањене за двоструку вредност разлике.

Ако је разлика већа од 20% утврђене површине, помоћ неће бити одобрена.

- (3) Ако број животиња пријављен у захтеву за помоћ или захтеву за исплату премашује број који је утврђен као резултат административних провера или контрола на лицу места, помоћ или подршка ће бити обрачуната на основу утврђеног броја животиња.

Ако се утврди разлика између пријављеног и утврђеног броја животиња, укупан износ подршке на који корисник остварује право у оквиру мере подршке умањује се за:

- а) проценат утврђеног броја животиња у оквиру свих шема помоћи и откривене неправилности подељен на све животиње, уколико не прелази 10%, и
- б) ако двоструки проценат утврђен на животињама према свим шемама помоћи и откривених неправилности подељен на све животиње, прелази 10%, али не више од 20%.

Ако је разлика већа од 20% од утврђеног броја животиња, помоћ неће бити одобрена.

(4) Да би утврдили проценат за који се умањује износ подршке, број пријављених животиња и откривене неусклађености дели се са утврђеним бројем животиња у вези са захтевом за помоћ или захтевом за исплату за предметну годину потраживања.

ЧЛАН 24 НЕУСКЛАЂЕНОСТ СА КРИТЕРИЈУМИМА ПРИХВАТЉИВОСТИ ОСИМ ВЕЛИЧИНЕ ПОВРШИНЕ ИЛИ БРОЈА ЖИВОТИЊА, ПРЕУЗЕТИМ ОБАВЕЗАМА ИЛИ ОСТАЛИМ ОБАВЕЗАМА

(1) Захтевана подршка ће бити у потпуности одбијена или повучена када критеријуми прихватљивости нису испуњени.

(2) Захтевана подршка ће бити делимично или у потпуности одбијена или повучена, када се не испуне следеће преузете обавезе или остале обавезе:

(а) преузете обавезе утврђене у програму руралног развоја, или

(б) када је примењиво, остале обавезе настале на основу операције утврђене од стране Уније или националним законом или утврђене програмом руралног развоја, нарочито, јавне набавке, државна помоћ и други обавезни стандарди и захтеви.

(3) Приликом одлучивања о стопи одбијања или повлачења подршке након неусклађености преузетих обавеза или осталих обавеза из става 2 узима се у обзир тежина, обим, трајање и понављање неусклађености који се односе на услове за подршку из става 2.

Тежина неусклађености зависиће, нарочито, од значаја последица неусклађености, узимајући у обзир циљеве преузетих обавеза или осталих обавеза које нису испуњене.

Степен неусклађености зависиће, нарочито, од његовог утицаја на операцију у целини.

Трајање ће зависити, нарочито, од дужине времена током којег траје утицај или могућности да се овој утицај прекине разумним средствима.

Понављање зависи од тога да ли су сличне неусклађености утврђене раније током последње четири године у случају истог корисника и исте мере или типа операције.

(4) У случају вишегодишњих обавеза или исплата, повлачења на основу критеријума из става 3. примењују се и на износе који су већ исплаћени у претходним годинама за исту операцију.

НАСЛОВ 3: ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ У ВЕЗИ СА ПОВЕРАВАЊЕМ ПОСЛОВА СПРОВОЂЕЊА БУЏЕТА РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

ЧЛАН 25 ЗАЈЕДНИЧКИ ЗАХТЕВИ

- (1) У тренутку слања захтева за поверавање послова спровођења буџета за одређену програмску меру или групу мера, структуре и тела система управљања и контроле како је утврђено у члановима 10. и 11. ФФПА имаће добро дефинисану административну организацију и систем унутрашње контроле са свим унутрашњим правилима процедура, јасним институционалним и индивидуалним одговорностима, које су у складу са критеријумима утврђеним у Анексу Б ФФПА и Анексу 2. овог Споразума у вези са следећим областима:

- (а) контролно окружење;
- (б) управљање ризиком;
- (в) контролне активности;
- (г) информисање и комуникација;
- (д) активности праћења.

Што се тиче ИПАРД Управљачког тела, критеријуми утврђени у Анексу Б ФФПА и Анексу 2. овог Споразума у вези са управљањем ризиком, контролним активностима и активности праћења се не примењују.

Улога ИПАРД Управљачког тела у оквиру мере Техничка помоћ, ако је примењиво, биће описана ИПАРД III програмом.

- (2) Република Србија може утврдити додатне критеријуме узимајући у обзир величину, одговорности и друге специфичности система управљања и контроле.
- (3) Након потписивања ФФПА и овог Споразума, као и након усвајања одлуке о финансирању од стране Комисије којом се одобрава ИПАРД III програм, захтев за поверавање послова спровођења буџета и пратећи анекси достављају се Комисији.

ЧЛАН 26 ПРИПРЕМЕ ЗА СЛАЊЕ ЗАХТЕВА ЗА ПОВЕРАВАЊЕ ПОСЛОВА СПРОВОЂЕЊА БУЏЕТА

- (1) Пре слања захтева за поверавање послова спровођења буџета за одређену програмску меру или групу мера, НАО је дужан да се увери да административни, рачуноводствени процеси, процеси плаћања и систем интерне контроле ИПАРД Управљачког тела/ИПАРД агенције пружају следеће гаранције:

- (а) да је прихватљивост захтева и усклађеност са Споразумом проверена пре него што су уговори са корисницима захтева потписани и преузете обавезе евидентиране;
- (б) да је прихватљивост захтева за исплату, као и његова усклађеност са Споразумом проверена пре одобравања исплате;
- (в) да су извршене обавезе и исплате тачно и потпуно евидентиране на рачунима;
- (г) да су обављене провере утврђене Споразумом;
- (д) да су потребни документи поднети на време и у форми која је одређена Споразумом или одобреним процедурама;
- (ђ) да су документи доступни и чувани на начин који осигурава њихову

потпуност, ваљаност и читљивост током времена, укључујући електронске документе у смислу Споразума.

- (2) Уколико се НАО није уверио да Управљачка структура и ИПАРД Управљачко тело/ИПАРД агенција поштују критеријуме утврђене у Анексу А и Б ФФПА и Анексу 2 овог Споразума, упућује руководиоцу одговорном за задатке који су додељени његовом телу упутства која одређују услове које је потребно испунити пре него што захтев за поверавање послова спровођења буџета може бити послат Комисији.
- (3) ИПАРД агенција чува документе који оправдавају извршене исплате и документе у вези са извршењем прописаних административних и физичких контрола. Ако релевантне документе чувају локалне канцеларије или делегирана тела, те канцеларије и тела морају ИПАРД агенцији редовно слати извештаје о броју извршених контрола, њиховом садржају и радњи предузетој у контексту резултата.
- (4) НАО осигурава да рачуноводствени системи Рачуноводног тела и ИПАРД агенције задовољавају Међународне рачуноводствене стандарде.
- (5) НАО је дужан да се увери да административни и систем интерне контроле ИПАРД Управљачког тела нуде следеће гаранције:
 - (а) да су потребни документи благовремено представљени и у форми која је одређена Споразумом;
 - (б) да су документи доступни и чувани на начин који осигурава њихову потпуност, ваљаност и читљивост током времена, укључујући електронске документе у смислу Споразума.
- (6) Испитивања из ставова 1. и 5. спроводе се према Међународним стандардима ревизије.

За већ поверене послове спровођења буџета за мере у оквиру ИПАРД II програма, НАО се може ослонити на резултате претходне (*ex-ante*) процене спроведене у вези са поверавањем послова спровођења буџета, у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 231/2014 или ранијим финансијским споразумом.

Када НАО не може да се ослони на претходну (*ex-ante*) процену, захтев ће бити поткрепљен ревизорским мишљењем о структурама и телима у складу са тачкама од (а) до (г) члана 10(1) ФФПА, које је сачинио екстерни ревизор независан од тих структура и тела. Ревизорско мишљење ће се заснивати на испитивањима спроведеним у складу са Међународним стандардима ревизије.
- (7) Захтев за поверавање послова спровођења буџета доставља се Комисији, у складу са чланом 27.

Он садржи резултате испитивања из ставова 1. и 5. овог члана.
- (8) НАО осигурава да су све предложене суштинске измене оних појединости из члана 7(3) поднете Комисији, уз примерак Ревизорском органу, ради испитивања и одобравања пре примене тих измена.

Суштинском изменом сматра се свака измена уведена у одговарајуће националне системе након поверавања послова спровођења буџета, која може значајно утицати на структуре за спровођење и системе који су првобитно представљени као део захтева.
- (9) НАО држи Управљачку структуру и ИПАРД Управљачко тело/ИПАРД агенцију,

под сталним надзором у складу са чланом 14(1) ФФПА .

- (10) Република Србија успоставља систем који осигурава да се све информације које указују на то да Управљачка структура и ИПАРД Управљачко тело/ИПАРД агенција нису усклађени с критеријумима, саопште НАО без одлагања.

ЧЛАН 27 ЗАХТЕВ И ПРАТЕЋИ АНЕКСИ

НАО шаље Комисији захтев за поверавање послова спровођења буџета у складу са чланом 13. ФФПА заједно са документима садржаним у Анексу 3. овог Споразума. Који документи су релевантни и у ком конкретном случају објашњено је у смерницама Комисије у вези са захтевима за поверавање послова спровођења буџета. Примерак овог захтева и пратећих докумената мора бити послат Ревизорском органу.

ОДЕЉАК III ПРАВИЛА ПРОГРАМИРАЊА

ЧЛАН 28 ИПАРД III ПРОГРАМ

У складу са чланом 16(7) ФФПА, мере руралног развоја у оквиру области подршке пољопривреди и руралном развоју биће предмет програма (ИПАРД III програм), који се припрема на централном нивоу и обухвата читав период спровођења ИПА III помоћи. Програм се припрема од стране релевантних тела које именује Република Србија и доставља се Комисији након консултација са одговарајућим заинтересованим странама. Програме руралног развоја спроводи Република Србија на основу индиректног управљања у складу са чланом 62(1)(в) финансијске Уредбе и указује на радње које ће се финансирати путем ИПА III помоћи. Одабране врсте радњи ће бити сличне природе као што је предвиђено Европским пољопривредним фондом за рурални развој.

ЧЛАН 29 МЕРЕ ИПАРД III ПРОГРАМА

- (1) У складу са циљевима дефинисаним у члану 16(7) ФФПА, следеће мере могу бити подржане у оквиру ИПАРД III програма које се односе на тематске приоритете наведене у Анексу II Уредбе (ЕУ) 2021/1529:

1. Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава;
2. Подршка за успостављање произвођачких група;
3. Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства;
4. Агро-еколошко-климатска мера и органска производња;
5. Спровођење локалних стратегија руралног развоја - *LEADER* приступ;
6. Инвестиције у руралну јавну инфраструктуру;
7. Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања;
8. Унапређење обука;
9. Техничка помоћ;
10. Саветодавне услуге;
11. Подизање и заштита шума;
12. Финансијски инструменти;
13. Промоција сарадње за иновације и трансфер знања.

Детаљније информације о мерама дате су у Анексу 4. овог Споразума.

- (2) ИПАРД Управљачко тело и ИПАРД агенција ће обезбедити претходну (*ex-ante*) процену могућности провере и контроле мера које треба укључити у ИПАРД III програм. ИПАРД Управљачко тело и ИПАРД агенција ће такође предузети процену могућности провере и контроле мера у току спровођења ИПАРД III програма. Претходно (*ex-ante*) вредновање и вредновање током периода спровођења ће узети у обзир, где је то релевантно, резултате контрола у претходном и текућем периоду програмирања. Ако процена открије да захтеви провере и контроле нису испуњени, предметне мере ће бити кориговане у складу са тим.

ОДЕЉАК IV ПРАВИЛА СПРОВОЂЕЊА

НАСЛОВ 1 ОПШТА ПРАВИЛА И ПРИНЦИПИ СПРОВОЂЕЊА

ЧЛАН 30 ПРАВИЛА НАБАВКЕ

- (1) У сврху овог Споразума, Тело за уговарање у складу са чланом 178(2)(б) Финансијске Уредбе, јесте национално тело јавног сектора које је корисник помоћи у оквиру ИПАРД III програма.

Међутим, јавна набавка се може вршити у име корисника од стране националног тела јавног сектора које је посебно именовано за тај задатак.

- (2) За набавку у склопу ИПАРД III програма у складу са чланом 18(5) ФФПА, национално законодавство се једино сматра еквивалентним у односу на правила која се примењују од стране Комисије, у складу са Финансијском Уредбом, уколико је исправност транспозиције правила потврђена од стране релевантне службе Комисије.

НАСЛОВ 2: ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ВИДЉИВОСТ

ЧЛАН 31 ИНФОРМИСАЊЕ, ЈАВНОСТ И ТРАНСПАРЕНТНОСТ

- (1) Република Србија ће обезбедити информације о програму и објавити ИПАРД III програм и допринос Уније у складу са Анексом 8. Ова информација је намењена широј јавности. Она ће нагласити улогу Уније и обезбедити транспарентност помоћи Уније.

- (2) ИПАРД Управљачко тело одговорно је за:

(а) израду и спровођење плана активности видљивости и комуникације у складу са чланом 32;

(б) успостављање јединственог веб-сајта или једног веб-портала који ће пружати информације и приступ ИПАРД III програму Републике Србије, укључујући информације о времену спровођења програмирања и свих процеса јавних консултација;

(в) информисање потенцијалних корисника о могућностима финансирања у оквиру ИПАРД III програма.

- (3) Да би се обезбедила транспарентност у вези са подршком у оквиру ИПАРД програма, ИПАРД агенција ће бити одговорна за објављивање листе пројеката и корисника ИПА III помоћи у складу са условима утврђеним чланом 23(2) ФФПА.

Објаве ће бити доступне у табеларном формату, који омогућава да се подаци могу сортирати, претраживати, издвајати, поредити и лако објављивати путем Интернета. Списак операција ће бити доступан преко јединственог веб-сајта или јединственог веб-портала. Минимум информација које ће се налазити на списку операција је прописан у Анексу 8. овог Споразума.

- (4) Списак операција и корисника ће бити ажуриран најмање једном у шест месеци.
- (5) ИПАРД агенција обавештава кориснике ИПАРД III помоћи о доприносу Уније.
- (6) У складу са чланом 23(3) ФФПА, само обавештења о додели уговора јавне набавке који су предмет поступка „међународног отвореног позива за достављање понуда” биће припремљена и послата Комисији за објављивање.

ЧЛАН 32 ВИДЉИВОСТ И КОМУНИКАЦИЈА

- (1) Активности које чине доступним информације о помоћи у оквиру ИПАРД III програма и објављују се у Републици Србији, у складу са чланом 24. ФФПА, спроводе се на основу плана активности видљивости и комуникације који заједнички усаглашавају ИПАРД Управљачко тело и Комисија. План активности видљивости и комуникације одобрава Одбор за праћење ИПАРД III програма, најкасније годину дана од дана усвајања ИПАРД III програма од стране Комисије и утврђује:

- (а) циљеве и циљне групе;
- (б) садржај и стратегију мера комуникације и информисања, наводећи мере које је потребно предузети;
- (в) оквирни буџет;
- (г) организационе јединице или тела одговорна за спровођење;
- (д) показатеље који треба да се користе за процену утицаја и мера информисања и промоције у смислу транспарентности, свести о ИПАРД III програму и улози коју има Унија.

Овај план обухвата цео период ИПАРД III програма и спроводи се према годишњој листи радњи.

- (2) Износ додељен за информисање јавности и промоцију може бити део мере Техничка помоћ ИПАРД III програма.
- (3) На састанцима Одбора за праћење ИПАРД III програма, председавајући извештава о напретку у спровођењу активности информисања јавности и промоцији и предочава члановима Одбора примере таквих активности.
- (4) Ако извршење овог члана подразумева посебне активности информисања и промоције на нивоу пројекта, такве активности су одговорност корисника ИПА III помоћи и финансирају се из износа који је додељен одговарајућем пројекту.

ОДЕЉАК V ПРАВИЛА О ФИНАНСИЈСКОМ УПРАВЉАЊУ ИПА III ПОМОЋИ

НАСЛОВ 1: ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

ЧЛАН 33 ОПШТА ПРАВИЛА О ФИНАНСИЈСКОЈ ПОМОЋИ

- (1) Све активности које су предмет подршке у оквиру ИПАРД III програма захтевају кофинансирање од стране Републике Србије. Ако извршење активности зависи од финансијског доприноса из сопствених извора Републике Србије или из других извора финансирања, финансирање од стране Уније постаје доступно у оном тренутку у ком постане доступан и сам финансијски допринос Републике Србије и/или други извор финансирања. Међутим, у случају корисника у јавном сектору, Унија може дати допринос касније од доприноса других јавних тела. Ни у ком случају допринос Уније не може бити дат пре доприноса јавних тела у Републици Србији.
- (2) Доприносом Уније кофинансирају се јавни трошкови који су стварно исплаћени кориснику.
- (3) Финансирање од стране Уније подлеже испуњавању обавеза Републике Србије према Споразуму и Финансијском споразуму у складу са чланом 3. овог Споразума.
- (4) Девизни рачун у еврима, укључујући и остварену камату, који у име Републике Србије отвара Рачуноводствено тело у складу са чланом 33(6) ФФПА, неће бити предмет додатних трошкова или пореза.
- (5) Република Србија доставља Комисији примерак потписа свих актера укључених у захтеве за исплату од Уније на основу члана 39. овог Споразума.

ЧЛАН 34 ИНТЕНЗИТЕТИ ПОМОЋИ И СТОПА ДОПРИНОСА УНИЈЕ

- (1) У сврху ИПАРД III програма допринос Уније из члана 30(2) ФФПА израчунава се на основу јавних расхода.
- (2) Интензитети помоћи и стопа доприноса Уније ће бити у складу са стопама и горњим границама из Анекса 4. овог Споразума.
- (3) При утврђивању учешћа јавних расхода као процента укупних прихватљивих трошкова улагања, у обзир се неће узимати национална помоћ ради олакшања приступа кредитима.

НАСЛОВ 2: ПРИХВАТЉИВОСТ

ЧЛАН 35 ПРИХВАТЉИВОСТ ТРОШКОВА

- (1) Пре закључивања одговарајућег Финансијског споразума и потписивања уговора између ИПАРД агенције и корисника, сви уговори и анекси уговора који су потписани или трошкови корисника, као и плаћања од стране Републике Србије неће бити прихватљиви за финансирање у оквиру ИПАРД III програма.

Прва тачка овог става се не односи на активности у оквиру мере Техничка помоћ и трошкове у вези са активностима из става 5(в), под условом да су трошкови корисника настали након 1. јануара 2021. године.

- (2) Република Србија обавештава Комисију о листи прихватљивих трошкова за сваку меру. Комисија обавештава Републику Србију о прихватању или доставља коментаре.
- (3) Следећи трошкови нису прихватљиви у оквиру ИПАРД III програма:
- (а) порези, укључујући порез на додату вредност, царине и увозне дажбине, или све остале накнаде са сличним ефектом, како је предвиђено чланом 28. ФФПА;
 - (б) куповина, закуп или лизинг земљишта и постојећих објеката, без обзира на то да ли ће лизинг резултирати преносом власништва на закупца, изузев ако одредбе ИПАРД III програма тако не предвиђају;
 - (в) казне, финансијски пенали и трошкови судског поступка;
 - (г) трошкови пословања, осим ако је оправдано природом мере у ИПАРД III програму или у случају више силе или изузетних околности;
 - (д) половна механизација и опрема и потрошни материјал (роба краткотрајне употребне вредности);
 - (ђ) банкарски трошкови, трошкови гаранција и слични трошкови;
 - (е) трошкови конверзије, такси и курсних разлика, у вези са ИПАРД евро рачуном, као и други чисто финансијски трошкови;
 - (ж) доприноси у натури, укључујући трошкове сопственог рада;
 - (з) куповина права у вези са пољопривредном производњом, животињама, једногодишњим биљкама и њиховом садњом;
 - (и) сви трошкови одржавања, амортизације и закупа, осим ако је оправдано природом мере у ИПАРД III програму или у случају више силе или изузетних околности;
 - (ј) сви настали трошкови и плаћања које изврши јавна управа у вези са управљањем и спровођењем помоћи, укључујући трошкове Управљачке структуре и ИПАРД Управљачког тела/ИПАРД агенције, а нарочито трошкови режија, закупа и плата за особље запослено на активностима управљања, спровођења, праћења и контроле, осим ако је оправдано природом мере у ИПАРД III програму.
- (4) Ако Комисија јасно и изричито не одлучи другачије, следећи трошкови такође нису прихватљиви:
- (а) трошкови на пројектима на којима је пре њиховог окончања наплаћивана накнада корисницима или учесницима, осим када су примљене накнаде одузете од захтеваних трошкова.
 - (б) промотивни трошкови, изузев оних у заједничком интересу;
 - (в) трошкови које је начинио корисник, чији је капитал у износу већем од 25% у поседу јавног тела или више тела, осим ако је Комисија тако одлучила у одређеном случају на основу потпуно образложеног захтева Републике Србије. Комисија доноси одлуку у року од три месеца од пријема захтева. Ово искључење не примењује се на трошкове за мере за које је корисник/потенцијални корисник јавно тело, што укључује:
Меру 5 Спровођење локалних стратегија руралног развоја - *LEADER* приступ;

Меру 6 Инвестиције у руралну јавну инфраструктуру;

Меру 9 Техничка помоћ;

Меру 10 Саветодавне услуге;

Меру 11 Подизање и заштита шума.

(5) Без обзира на ставове (2) и (3), у случају инвестиција:

- (а) изградња или унапређење непокретне имовине сматра се прихватљивим, до тржишне вредности имовине, како је утврђено у члану 11(2)(ђ) и члану 11(3)(г);
- (б) куповина нових машина и опреме, укључујући компјутерски софтвер, сматра се прихватљивом све до тржишне вредности имовине, како је утврђено у члану 11(2)(ђ) и члану 11(3)(г);
- (в) општи трошкови у вези са заједничким инвестицијама, који би могли да укључе студије, маркетинг и развој одговарајућих производа као и трошкове анимације (сви ће бити наведени у листи прихватљивих трошкова (ЛПТ)) и општи трошкови као што је наведено у тачки (а) и (б) овог става, као што су услуге архитеката, инжењера и остале консултантске услуге, студије изводљивости, прихватљиви су до горње границе од 10% трошкова из наведених тачака (а) и (б) под следећим условима:
 - (i) прихватљиви износ општих трошкова не сме да прелази разумни трошак утврђен у складу са чланом 11(2)(ђ) и чланом 11(3)(г);
 - (ii) за пројекте са прихватљивим трошковима инвестиције из тачака (а) и (б) већим од три милиона евра, трошкови припреме пословног плана не смеју бити већи од 3% прихватљивих трошкова тих инвестиција;
 - (iii) за пројекте са прихватљивим трошковима инвестиције из тачки (а) и (б) од најмање милион евра и највише три милиона евра, трошкови припреме пословног плана не смеју бити већи од 4% прихватљивих трошкова тих инвестиција;
 - (iv) за пројекте са прихватљивим трошковима инвестиције из тачки (а) и (б) мањим од милион евра, трошкови припреме пословног плана не смеју бити већи од 5% прихватљивих трошкова тих инвестиција.

Детаљне одредбе у вези са максимално прихватљивим износом у оквиру овог става утврђују се у ИПАРД III програму на основу процене нивоа трошкова за сличне радње у Републици Србији.

(6) У складу са тачком (а) члана 31(1) ФФПА и члана 14. овог Споразума, суштинске измене пројекта су оне које:

- (а) су последица прекида или пресељења једне производне активности изван географског подручја које је обухваћено ИПАРД III програмом;
- (б) су последица промене власништва која даје привредном друштву или јавном телу неоправдану предност;
- (в) утичу на њихову природу, циљеве или услове спровођења који за резултат имају нарушавање њихових првобитних циљева.

Ако Република Србија открије било коју такву измену, одмах обавештава Комисију и започиње повраћај ИПАРД III доприноса у складу са чланом 52(1) овог Споразума.

- (7) НАО сноси целокупну одговорност за законитост и регуларност основних трансакција и примењује финансијске исправке у складу са чланом 41. ФФПА. У случају да Комисија утврди да пријављени трошкови нису у потпуности у складу са Споразумом, а посебно са принципима наведеним у овом члану, она процењује износе који ће бити искључени из финансирања Уније, у складу са чланом 51. овог Споразума.

НАСЛОВ 3: ФИНАНСИРАЊЕ И ПЛАЋАЊЕ

ЧЛАН 36 ОТКАЗИВАЊЕ НЕИСКОРИШЋЕНИХ СРЕДСТАВА

- (1) Комисија ће аутоматски отказати било који део буџетске обавезе за ИПАРД III програм ако, до 31. децембра треће године од године у којој је буџетска обавеза настала, у даљем тексту $n+3$, који није био употребљен у сврху предфинансирања у складу са чланом 40. овог Споразума или за међу-плаћања у складу са чланом 37. овог Споразума или за који НАО, коме су поверени послови спровођења буџета, није доставио захтев за плаћање, укључујући оверену изјаву о трошковима у складу са чланом 35(1) ФФПА и чланом 39(1) овог Споразума.
- (2) У оправданим условима и уз пристанак Комисије, период од три године, који се наводи у ставу 1, се може продужити до пет година у Финансијском споразуму као што је наведено у члану 3. овог Споразума.
- (3) Комисија ће обавестити Републику Србију најкасније крајем септембра текуће финансијске године о било ком ризику отказивања додељених средстава који је утврдила на основу информација добијених од Републике Србије, у складу са чланом 33(3) ФФПА и о потреби да се донесу одлуке како би се таква ситуација исправила.
- (4) Након пријема захтева за плаћање из члана 39(4)(г) у јануару године која следи након $n+3$ године, Комисија обавештава Републику Србију о износу који потпада под правило аутоматског отказивања додељених средстава на основу информација доступних Комисији.
- (5) До краја марта године која следи након $n+3$ године, Комисија шаље писмо Републици Србији, којим тражи потврду износа који ће бити отказан или да пошаље своје примедбе у року од два месеца од пријема писма, заједно са ревидираним финансијским планом.

ЧЛАН 37 ПЛАН ФИНАНСИРАЊА ИПАРД III ПРОГРАМА

- (1) План финансирања за ИПАРД III програм утврђује, нарочито, максимални износ доприноса Уније, његов годишњи пресек, стопе кофинансирања које се примењују за сваку меру, и у сврху праћења програма, пресек по мерама.
- (2) Уговарање и исплате од стране ИПАРД агенције почињу тек након усвајања ИПАРД III програма од стране Комисије и након ступања на снагу Финансијског споразума.

ЧЛАН 38 ИСПЛАТЕ ДОПРИНОСА УНИЈЕ

- (1) Само помоћ у оквиру ИПАРД III програма додељена у складу са Споразумом и

коју је исплатила ИПАРД агенција подлеже кофинансирању од стране Уније.

- (2) У складу са одредбама утврђеним за сваку меру у програму и за опције поједностављених трошкова као што је наведено у тачкама (б), (в) и (г) као што је дефинисала ИПАРД агенција пре позива за подошење захтева, исплата доприноса Уније од стране Комисије обухвата:

(а) прихватљиве трошкове стварно настале и плаћене од стране корисника,

(б) стандардне јединичне трошкове,

(в) паушалне износе који не прелазе 100.000 евра, по кориснику, годишње, јавног доприноса,

(г) финансирање по пропорционалној стопи, утврђено применом процента на једну или више дефинисаних категорија трошкова.

- (3) Ако се помоћ одобрава на основу опције поједностављених трошкова као што је наведено у ставу (2), тачке (б), (в) и (г) или додатних трошкова и изгубљеног прихода, Република Србија мора да осигура да су релевантни прорачуни адекватни, тачни и унапред утврђени на основу праведног, равноправног и проверљивог обрачуна. У ту сврху, тело које је функционално независно од тела одговорних за спровођење ИПАРД III програма и поседује одговарајуће стручно знање, дужно је да потврди адекватност и тачност прорачуна. Релевантна документација ће бити достављена Комисији пре спровођења опције поједностављених трошкова у информативне сврхе.

Код мере које се односе на површину, помоћ се додељује на опције поједностављених трошкова, обрачун ће извршити тело које је функционално независно од органа надлежних за спровођење ИПАРД III програма.

- (4) Плаћања, од стране Комисије, доприноса Уније морају бити у границама расположивих средстава у складу са Финансијским споразумом из члана 3. Свака исплата се врши из најраније отворене буџетске обавезе ИПАРД III програма.
- (5) Комбиновани укупни износ предфинансирања и међу-плаћања не сме да пређе 95% доприноса Уније како је утврђено у финансијској табели ИПАРД III програма.
- (6) Када се досегне горња граница из става 5, НАО ће наставити да Комисији доставља захтеве за плаћање укључујући оверене изјаве о трошковима у складу са чланом 39, као и информације о враћеним износима.
- (7) Трошкови које су платили корисници морају бити поткрепљени запримљеним рачунима или рачуноводственом документацијом једнаке доказне вредности. Ако помоћ не представља трошкове, други одговарајући документи, како је одређено у ИПАРД III програму могу се прихватити. У свим случајевима, НАО мора да потврди трошкове.

ЧЛАН 39 ЗАХТЕВИ ЗА ПЛАЋАЊЕ ОД СТРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

- (1) НАО подноси захтеве за плаћање за ИПАРД III програм. Ти захтеви укључују оверене изјаве о трошковима као што је одређено у одредби 4(3) Анекса А ФФПА и обухватају, за сваку меру ИПАРД III програма, износ прихватљивих јавних трошкова за које је ИПАРД агенција стварно исплатила одговарајући допринос Уније током референтног периода.
- (2) Захтеви за плаћање састављају се у складу са обрасцем у Анексу 5. НАО их

потписује, потврђује и шаље Комисији у име Републике Србије, а копију доставља Ревизорском органу.

- (3) Код затварања програма, НАО обезбеђује завршну изјаву о трошковима.
- (4) Када су одредбе члана 37(2) извршене, Република Србија подноси Комисији своје захтеве за плаћање према следећим роковима:

- (а) најкасније до 30. априла у случају трошкова насталих у периоду од 1. јануара до 31. марта;
- (б) најкасније до 31. јула у случају трошкова насталих у периоду од 1. априла до 30. јуна;
- (в) најкасније до 31. октобра у случају трошкова насталих у периоду од 1. јула до 30. септембра;
- (г) најкасније до 31. јануара у случају трошкова насталих у периоду од 1. октобра до 31. децембра.

Република Србија може да измени податке пријављене у захтевима за плаћање у годишњим изјавама о трошковима које се подnose до 15. фебруара текуће финансијске године након године у којој је трошак настао. У оправданим случајевима Комисија може да дозволи Републици Србији да пријави трошкове из претходних финансијских година у завршној изјави о трошковима из става 3. Трошкови из претходних финансијских година биће поткрепљени мишљењем и извештајем Ревизорског органа и њихово укључивање у завршну изјаву не доводи у питање усвајање одлуке о обрачунским поступцима у складу са чл. 50. и 51, овог Споразума.

Захтеви ће бити послати чак и у случајевима када се не тражи надокнада.

- (5) Ако постоје неспоразуми, разлике у тумачењу или недоследности захтева за плаћање за референтни период, које су пре свега последица неадекватне комуникације која се односи на слање информација у оквиру Споразума, а исте захтевају даљу проверу, од Републике Србије се захтева да пружи додатне информације. Те информације се пружају у складу са чланом 33. ФФПА.

Рок за плаћање утврђен у ставу 6. може се у таквим случајевима прекинути за цео или део износа за који је затражено плаћање, од датума када је захтев за информацијама послат пријема затражених информација.

Ако није пронађено никакво решење у наведеном року, Комисија може прекинути или обуставити плаћање у складу са члановима 38. и 39. ФФПА.

- (6) Комисија врши међу-плаћања у року од 90 дана од евидентирања захтева за плаћање за који су испуњени услови наведени у члану 35. ФФПА, не доводећи у питање одлуке из чланова 50. и 51. овог Споразума, под условом да:

- (а) су пријављени трошкови прихватљиви за финансирање Уније у складу са чланом 35. овог Споразума;
- (б) провере у члану 43. овог Споразума нису показале никакве проблеме;
- (ц) није одлучено да се прекину или суспендују плаћања у вези са мером(а) која је (су) предмет релевантног захтева;
- (д) су апропријације расположиве.

ЧЛАН 40 ПРЕДФИНАНСИРАЊЕ

- (1) Исплате предфинансирања, које се наводе у члану 34. ФФПА, могу износити до

30% од доприноса Уније за три најскорије године ИПАРД III програма како је утврђено у Финансијском споразуму. У зависности од расположивости буџетских апропријација, предфинансирање се може исплатити у две или више рата.

- (2) Комисија врши почетну исплату предфинансирања у висини од најмање 50% од износа из става 1. као прву рату.

Додатне рате могу се исплатити након слања захтева Републике Србије у складу са захтевима предвиђеним у ст. 1. и 4.

- (3) Ако исплате предфинансирања из става 1. нису довољне да осигурају правовремену исплату захтева корисника, могу се повећати. Повећање треба да буде у висини износа који је потребан за ту сврху. Мора се заснивати на износу образложених трошкова насталих код корисника, али који још увек нису измирили због недостатка средстава Уније на ИПАРД евро рачуну. Међутим, кумулативни износ исплата предфинансирања не сме прелазити 30% од доприноса ЕУ за три најскорије године утврђене у Финансијском споразуму.
- (4) Укупан износ који је плаћен као предфинансирање биће надокнађен Комисији ако није послат ниједан захтев за плаћање за ИПАРД III програм у року од 15 месеци од датума у којем је Комисија извршила прву исплату предфинансирања. На допринос Уније за ИПАРД III програм неће утицати такве надокнаде.

ЧЛАН 41 ИЗРАЧУНАВАЊЕ ИЗНОСА ЗА ПЛАЋАЊЕ

- (1) Допринос Уније који треба платити на име прихватљивих јавних трошкова пријављених за сваку меру и за сваки референтни период, израчунава се на основу финансијског плана који је на снази од првог дана наведеног периода.
- (2) Износи доприноса Уније надокнађени од корисника у оквиру ИПАРД III програма током сваког референтног периода и дугови који нису наплаћени током две године од тренутка када су евидентирани у књизи дужника, као што се наводи у члану 49(6) овог Споразума, одузимају се од износа који Комисија треба да плати у захтеву за плаћање за тај период у складу са чланом 50. овог Споразума.
- (3) Не доводећи у питање горњу границу од 95%, како је предвиђено чланом 38(5), ако комбиновани укупни износ изјава о трошковима пређе укупни програмирани износ за дату меру, износ који треба платити се ограничава на програмирани износ за ту меру у важећем финансијском плану. Трошкови који су искључени као последица тога могу се узети у обзир у накнадном захтеву за плаћање под условом да Република Србија преда прилагођени финансијски план, а Комисија га прихвати.

ЧЛАН 42 ИЗРАВНАЊЕ КОНАЧНОГ САЛДА

- (1) У случају изравнања коначног салда, као што се наводи у члану 36. ФФПА примењује се рок из члана 36(1) и (2) овог Споразума, како је утврђено у Финансијском споразуму.
- (2) Изравнање коначног салда не доводи у питање усвајање следећих одлука у складу са чланом 51.
- (3) Изравнање такође не доводи у питање праћење одредби утврђених на основу члана 46 и члана 52.

- (4) Република Србија не може да настави финансијске трансакције са ИПАРД евро рачуна након слања захтева за коначно плаћање Комисији. Република Србија осигурава да се поштују захтеви из члана 36(1) ФФПА док се не испуне захтеви наведени на основу члана 46. овог Споразума. Што се тиче одредби на основу члана 52. овог Споразума, Комисија се обавештава сваки пут када се износи који се надокнађују евидентирају на националним рачунима.
- (5) Република Србија успоставља систем који јој омогућава праћење захтева утврђених у ставу 4. Република Србија одређује одговорно тело и обавештава Комисију о практичним договорима у вези са преносом одговорности на ово тело.

ЧЛАН 43 ИСПЛАТА КОРИСНИЦИМА

- (1) Република Србија осигурава да су исплате корисницима:
- (а) која се односе на задужења извршена на одговарајући начин на ИПАРД евро рачуну. Налози за плаћање или било који други рачуноводствени документи једнаке доказне вредности за корисника(е) или њихове пуномоћнике издају се, као опште правило, у року од пет радних дана од овог задужења;
 - (б) засноване на изјави о трошковима насталим код корисника и евидентираним оригиналним запримљеним рачунима. Тамо где помоћ није у функцији трошка, могу се прихватити остали одговарајући документи, како је одређено ИПАРД III програмом.
- (2) Како би били прихватљиви, трошкови морају бити у складу са чланом 35(1).
- (3) Исплате ће се вршити путем преноса на банковни рачун који је на име корисника. Исплате кориснику не могу бити обустављене, задржане или кориговане на било који начин као замена за дужничке обавезе корисника. Међутим, ИПАРД агенција може одбити од исплате било који износ који треба наплатити од корисника, а који се односи на финансијску помоћ у оквиру инструмента за претприступну помоћ.
- (4) Ако ИПАРД агенција не задржи оригиналне рачуне или друге релевантне документе из става 1. тачка (б) након пријема истих, ИПАРД агенција осигурава да се узму копије и постигну договори како би се осигурало да оригинали буду доступни у сврху ревизије и инспекције.
- (5) НАО и ИПАРД агенција осигуравају да укупни јавни трошкови од стране свих јавних тела у Републици Србији за сваку меру и пројекат буду видљиви на рачунима ИПАРД агенције.
- (6) ИПАРД агенција води евиденцију сваке исплате што укључује најмање следеће информације:
- (а) износ у националној валути, тамо где је примењиво;
 - (б) одговарајући износ у еврима.
- (7) НАО и ИПАРД агенција осигуравају да се сви износи за које утврде да су плаћени у износу већем од одобреног, а који су уврштени у потврђене изјаве о трошковима, у складу са чланом 39. преносе у року од десет радних дана на ИПАРД евро рачун и одузимају од следећег захтева за плаћање Комисији.
- (8) НАО и ИПАРД агенција осигуравају правовремену обраду захтева за исплату корисника. У случајевима у којима период између пријема захтева за исплату и

издавања налога за исплату прелази шест месеци, кофинансирање Уније може се смањити у складу са следећим правилима:

- (а) ако су трошкови реализовани након задатих рокова једнаки или мањи од 5% трошкова реализованих пре задатих рокова, неће бити смањења, без обзира на број месечних кашњења;
- (б) ако су трошкови реализовани након задатих рокова већи од 5% од трошкова реализованих пре задатих рокова, сви даљи трошкови реализовани са кашњењем од:
 - i. једног месеца, смањују се за 10%
 - ii. два месеца, смањују се за 25%
 - iii. три месеца, смањују се за 45%
 - iv. четири месеца, смањују се за 70%
 - v. пет месеци или више, смањују се за 100%.

За потребе овог става, пријемом захтева за исплату се сматра датум када је захтев за исплату корисника примљен од стране надлежних служби Републике Србије, без обзира на то да ли захтев за исплату, у тренутку пријема, садржи сва пратећа документа потребна за исплату. ИПАРД агенција ће обезбедити процедуре којима се осигурава да недостајућа документа буду примљена од корисника на време за исплату у складу са првом тачком овог става.

Комисија може да примени другачији распоред и/или нижа или нулта смањења, ако се открију изузетни услови управљања за одређене мере или ако је Република Србија дала добро утемељена образложења. Кашњење корисника у достављању недостајућих докумената за захтев за исплату се неће сматрати добро утемељеним образложењем. Република Србија утврђује одговарајуће одредбе у уговорима потписаним са корисницима којима се успостављају одговарајући рокови за достављање недостајућих докумената.

Пре доношења одлуке Комисија обавештава Републику Србију, допуштајући јој да представи своју позицију у року од 10 радних дана. Комисија обавештава Републику Србију о својој коначној одлуци, наводећи разлоге на којима се одлука заснива.

За сваки трошак начињен након задатих рокова, Република Србија доставља Комисији детаљна образложења о кашњењу, писани доказ за поткрепљивање тог образложења, као и представљање директне везе између образложења и релевантног трошка начињеног након задатих рокова.

- (9) При одлучивању о отказивању целокупног или дела доприноса Уније, НАО и ИПАРД агенција узимају у обзир природу и тежину неправилности и финансијског губитка доприноса Уније.

ЧЛАН 44 ДЕВИЗНИ КУРС И КАМАТА

- (1) Република Србија осигурава да је евидентирани курс за конверзију између евра и националне валуте месечни рачуноводствени курс евра утврђен од стране Комисије за Републику Србију за месец током којег је трошак евидентиран на рачунима ИПАРД Управљачког тела/ИПАРД агенције. Међутим, може се применити следеће:

- (а) за исплате ИПАРД агенције, датум издавања налога за исплату кориснику је датум који је приказан у рачунима;

- (б) за преплаћене износе ИПАРД агенције у складу са чланом 43(7), курс у месецу који претходи месецу током ког је преплаћени износ први пут забележен;
- (в) за дугове који нису надокнађени, као и за дугове који нису наплаћени у року од две године од њихове евиденције у књизи дужника у складу са чланом 52, курс у месецу који претходи месецу током ког је дуг први пут забележен.
- (г) за износе утврђене одлукама о прихватању рачуна и/или потврђивања усаглашености, курс у месецу који претходи месецу током којег је одлука донета;
- (д) за надокнађене дугове и камате у складу са чланом 52, курс у месецу који претходи месецу током којег је дуг надокнађен;
- (ђ) за неправилне износе надокнађене у складу са чланом 51. ФФПА, курс у месецу који претходи месецу током којег је износ надокнађен;
- (е) за камате остварене на рачунима Рачуноводственог тела и ИПАРД агенције, курс у месецу када је камата приписана рачунима, а што мора бити барем једном месечно;
- (ж) за финансијске прагове у еврима у ИПАРД III програму за сваку меру, курс за конверзију између евра и националне валуте ће бити месечни рачуноводствени курс евра који одреди Комисија за Републику Србију за месец који претходи месецу у коме је објављен позив за подношење захтева.

За вишегодишње мере курс за конверзију између евра и националне валуте ће се прилагођавати сваких дванаест месеци.

Одредбе у тачкама од (а) до (ж) примењују се и на случајеве обухваћене чланом 33(8) ФФПА.

- (2) У случају да курс за неки месец није објављен, користи се објављени курс за најскорији месец.
- (3) Ако рокови из одлука донетих у складу са члановима 50. и 51. нису испоштовани, сваки неисплаћени износ ствара камату по стопи једнакој Еурибор стопи за тромесечни депозит објављеној од стране Европске централне банке плус 1,5% бодова. Та стопа је месечни просек месеца у ком су те одлуке донете.
- (4) Све камате остварене на ИПАРД евро рачуну остају у власништву Републике Србије. Камате настале по основу финансирања ИПАРД III програма од стране Уније користе се искључиво за сврху ИПАРД III програма, што се сматра ресурсом за Републику Србију у форми националног јавног доприноса, и пријављују се Комисији, у тренутку затварања ИПАРД III програма. У време затварања Програма, било који износ камате који није потрошен у форми националног јавног доприноса биће враћен Комисији.

НАСЛОВ 4: ЗАТВАРАЊЕ ПРОГРАМА

ЧЛАН 45 ЗАТВАРАЊЕ ИПАРД III ПРОГРАМА

- (1) Поред минималних услова за исплату коначног салда у складу са чланом 36(1) ФФПА, ИПАРД III програм се сматра затвореним, у смислу члана 47. ФФПА,

уколико један од следећих услова буде испуњен:

- (а) на основу одобрења рачуна завршне предметне године и укупног броја година спровођења ИПАРД III програма, плаћање доспелог коначног салда или издавање налога за повраћај средстава Комисије;
 - (б) отказивање апропријација од стране Комисије;
 - (в) затварање књиге дужника у складу са чланом 49(6) и 52(6) овог Споразума.
- (2) Затварање ИПАРД III програма не утиче на обавезе Републике Србије из чланова 43(9) и 52. да и даље задржи релевантну документацију у складу са чланом 46. и неће утицати на одлуку донету у складу са чланом 51.

ЧЛАН 46 ЧУВАЊЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

- (1) ИПАРД агенција и Рачуноводствено тело осигуравају да ако они сами не чувају документа у складу са чланом 49. ФФПА, документа буду на располагању Комисији током наведеног периода у поменутом члану. У случају наведеном у члану 43. ФФПА, пропратна документа из члана 49. ФФПА држе се на располагању Комисији најмање седам година од године у којој су износи у потпуности враћени од корисника и одобрени у корист ИПАРД III програма или у којима су утврђене финансијске последице неизвршења повраћаја на основу члана 52. овог Споразума.
- (2) У случају поступка потврђивања усклађености рачуна предвиђеног у члану 51. овог Споразума, пратећа документа из става 1. биће на располагању Комисији најмање једну годину од завршетка те процедуре или, ако је одлука о потврђивању предмет судских поступака, најмање једну годину након завршетка тих поступака.

НАСЛОВ 5: ФИНАНСИЈСКЕ КОРЕКЦИЈЕ И ИСПИТИВАЊЕ И ПРИХВАТАЊЕ РАЧУНА

ЧЛАН 47 САДРЖАЈ ГОДИШЊИХ РАЧУНА

Годишњи рачуни, које чине годишњи финансијски извештаји и изјаве из члана 61(2)(а) ФФПА укључују:

- (а) приходе и расходе ИПАРД III програма, који приказују приходе и расходе Уније, националне и укупне приходе и расходе сумиране по мерама и представљене на годишњој основи и поднете на Обрасцу Д 2 као што је наведено у Анексу 6. овог Споразума;
- (б) табелу разлика према ИПАРД III програму и мери, између расхода и прихода пријављених у годишњим извештајима и оних који су пријављени за исти период у документима из члана 39. овог Споразума, поткрепљени објашњењем за сваку разлику;
- (в) табелу са износима који се надокнађују на крају финансијске године (књига дужника);
- (г) списак свих уплата у финансијској години у складу са Анексом 9. овог Споразума.

ЧЛАН 48 ПРЕНОС ИНФОРМАЦИЈА НЕОПХОДНИХ ЗА ИСПИТИВАЊЕ И ПРИХВАТАЊЕ ОБРАЧУНА

- (1) У сврху испитивања и прихватања обрачуна у складу са чланом 42. ФФПА, НАО шаље Комисији:
 - (а) годишње финансијске извештаје и изјаве, како је наведено у члану 47. овог Споразума, заједно са свим извештајима тела делегираних од стране релевантних структура, органа и тела као што је наведено у члану 10(1) ФФПА и банковни извод који показује закључно стање ИПАРД евро рачуна на дан 31. децембар финансијске године;
 - (б) изјаву о управљању од стране НАО као што је наведено у члану 61(2)(г) ФФПА, укључујући и преглед извештаја у складу са чланом 61(2)(б)(з) ФФПА.
- (2) Документе из тачака (а) и (б) става 1. обезбеђује НАО, у име Републике Србије и доставља Комисији у складу са чланом 61(2) ФФПА, уз копије Ревизорском органу. Документи се шаљу у једном пакету електронским путем преко SFC ИТ портала Комисије у складу са форматом и под условима које је утврдила Комисија.
- (3) Годишње ревизорско мишљење и годишњи извештај о ревизорским активностима које израђује Ревизорски орган за финансијску годину достављају се Комисији у складу са чланом 63. ФФПА уз примерке НАО до 15. марта наредне финансијске године. Документи се шаљу у једном пакету електронским путем преко SFC ИТ портала Комисије у формату и под условима које је утврдила Комисија.

Рок до 15. марта може изузетно бити продужен од стране Комисије до 1. априла, на оправдан захтев Ревизорског органа.
- (4) На захтев Комисије или на иницијативу НАО, даље информације у вези са испитивањем и прихватањем рачуна могу се упутити Комисији у року који утврди Комисија, узимајући у обзир обим посла потребног за достављање тих информација. У недостатку тих информација, Комисија може прегледати и одобрити рачуне на основу оних информација које поседује.

ЧЛАН 49 ФОРМА И САДРЖАЈ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОДАТАКА

- (1) Форма и садржај рачуноводствених података из члана 48(1)(а) утврђују се у складу са Међународним рачуноводственим стандардима и осигуравају да су укупни јавни трошкови свих јавних тела у Републици Србији за сваку меру и пројекат у оквиру ИПАРД III програма видљиви у књигама и евиденцији тела и ИПАРД агенције по одговарајућој рачуноводственој ознаци.
- (2) Ако постоје неспоразуми, разлике у тумачењу или недоследности у вези са документима и рачуноводственим подацима из става 1. за референтни период, а који су настали услед недостављања информација које предвиђа овај Споразум, а исте захтевају даље провере, Република Србија је у обавези да достави додатне информације.
- (3) Ако су доспеле исплате у оквиру ИПАРД III програма оптерећене финансијским потраживањима корисника, сматра се да су извршене у целости:

- (а) на датум уплате износа који је доспео кориснику, ако је захтев мањи од намирених трошкова;
 - (б) на датум измирења трошкова, ако су трошкови мањи или једнаки захтеву.
- (4) Комисија употребљава рачуноводствене податке искључиво у сврху:
- (а) вршења својих функција у контексту прегледа и прихватања рачуна или потврђивања усаглашености;
 - (б) праћења развоја и давања прогноза у пољопривредном сектору.

Европски ревизорски суд и Европска канцеларија за борбу против превара (OLAF) имаће приступ тим информацијама.

- (5) Неизвршени налози за плаћање и исплате задужења по рачуну и поново одобрена у њихову корист, приказани су на обрасцу Д 2 у складу са Анексом 6, као одбијања од трошкова, с обзиром на месец током којег је ИПАРД агенција обавештена о неизвршењу или отказивању.
- (6) Република Србија успоставља, у погледу ИПАРД III програма, систем за препознавање свих доспелих износа и за упис у књигу дужника свих таквих дугова, укључујући неправилности пре пријема истих. Не доводећи у питање члан 43(5) или било које националне одредбе у вези са повраћајем дугова, сваки финансијски допринос зарачунат Унији у вези са наведеним износима, укључујући неправилности, отписује се на крају друге године након уписа у књигу дужника и одбија од следећег захтева за плаћање, како је предвиђено чланом 41(2). ИПАРД агенција и Рачуноводствено тело осигуравају да се сви враћени износи одобре у корист ИПАРД евро рачуна у року од пет радних дана од датума повраћаја.

ЧЛАН 50 ПРОЦЕДУРЕ ИСПИТИВАЊА И ПРИХВАТАЊА РАЧУНА

- (1) Одлука о прихватању рачуна потврђује да су годишњи финансијски извештаји и изјаве из члана 47(а) и (в), а који су саставни део годишњих извештаја, потпуни, тачни и истинити. То не доводи у питање усвајање накнадне одлуке о усклађености рачуна, у складу са чланом 51. Одлука о прихватању рачуна такође обухвата и салдо ИПАРД евро рачуна.
- (2) Комисија обавештава Републику Србију о резултатима провере добијених информација, заједно са свим изменама и допунама које предлаже до 15. јула, а најкасније по завршетку финансијске године.
- (3) Износ који се, као резултат Одлуке о прихватању рачуна, обично може вратити или исплатити Републици Србији утврђује се одбијањем међу-плаћања у погледу предметне финансијске године од трошка признатог за исту годину у складу са ставом 1. овог члана. Тај износ Комисија одбија од или додаје следећем међу-плаћању или коначној исплати.
- (4) У случају када износ који је потребно одбити, утврђен Одлуком о прихватању рачуна, премашује ниво могућих накнадних исплата, НАО осигурава да се износ који није обухваћен салдом одобри у корист Комисије у еврима у року од два месеца од обавештења о таквој одлуци. Међутим, Комисија може, од случаја до случаја, одлучити да сваки износ који мора бити одобрен у њену корист, буде одбијен од плаћања које она мора извршити у корист Републике Србије у оквиру било којег инструмента Уније.
- (5) Овај члан се примењује, *mutatis mutandis*, на исплате предфинансирања у смислу

члана 40.

- (6) Члан 84. ФФПА не примењује се на финансијску потврду рачуна.

ЧЛАН 51 УСКЛАЂЕНОСТ РАЧУНА

- (1) Ако Комисија сматра да трошкови у оквиру ИПАРД III програма нису настали у складу с важећим правилима, одлучује које износе треба искључити из финансирања Уније.
- (2) Комисија процењује износе које треба искључити на основу тежине евидентиране неусклађености узимајући у обзир природу и тежину неусклађености као и финансијску штету нанету Унији.

- (3) Ако резултат било каквог испитивања Комисије покаже да трошак није начињен у складу с важећим правилима, своје налазе Комисија доставља НАО и указује на корективне мере неопходне за осигуравање будуће усклађености са тим правилима.

Обавештење садржи и позивање на овај члан. НАО је дужан да одговори у року од два месеца од пријема обавештења, уз примерак Ревизорском органу, а Комисија последично може модификовати свој став. У оправданим случајевима, Комисија се може сагласити да продужи рок за одговор.

Након истека рока за одговор, Комисија може да затражи додатне информације и, по потреби, сазива билатерални састанак.

- (4) У року од два месеца од датума пријема захтева за додатним информацијама или записника са билатералног састанка из треће тачке става 3, НАО прослеђује све затражене информације током састанка или све друге информације које сматра корисним за текуће испитивање.

У оправданим случајевима, Комисија може, на образложен захтев НАО, одобрити продужење рока наведеног у првој тачки овог става. Захтев се упућује Комисији, уз примерак Ревизорском органу, пре истека наведеног рока.

Након истека рока наведеног у првој тачки овог става, Комисија формално саопштава своје закључке НАО, уз примерак Ревизорском органу, на основу информација примљених у оквиру поступка за потврђивање усаглашености. У поступку комуникације процењује се трошак који Комисија предвиђа да искључи из финансирања Уније.

Ако Комисија предлаже финансијску корекцију, НАО се даје могућност да процени стварни финансијски утицај ове неправилности. Саопштавање процене Комисији одвија се у року од два месеца од датума пријема предлога Комисије за финансијску исправку. У оправданим случајевима, Комисија може одобрити продужење рока за одговор.

- (5) НАО обавештава Комисију, уз примерак Ревизорском органу, о корективним мерама које је предузео како би осигурао усклађеност са важећим правилима и датум почетка њихове примене.
- (6) Комисија има право да, у било којој фази, обустави поступак, без финансијских последица по Републику Србију ако сматра да могући финансијски ефекти неусклађености, идентификовани као резултат испитивања из става 1, не прелазе 10.000 евра и 2% релевантних трошкова или износа које треба надокнадити.
- (7) Умањења од финансирања Уније врши Комисија од следећег међу-плаћања или коначног плаћања. Међутим, на захтев Републике Србије, и ако то оправдава

значајност умањења, Комисија може да одреди други датум за умањење.

- (8) У складу са чланом 45(1) ФФПА, умањења која је извршила Комисија не додељују се поново ИПАРД III програму.
- (9) Члан 84. ФФПА не примењује се на потврђивање усаглашености.

ЧЛАН 52 ПОВРАЋАЈ СРЕДСТАВА

- (1) Финансијске корекције и поновно коришћење доприноса Уније врши НАО и биће предмет следећих услова:
 - (а) ако су неправилности откривене, НАО проширује своја испитивања, како би обухватио све операције које би могле бити погођене тим неправилностима;
 - (б) НАО саопштава одговарајуће корекције Комисији, уз примерак Ревизорском органу;
 - (в) износи доприноса Уније који су отказани и враћени се поново додељују предметном ИПАРД III програму у складу са чланом 45(2) ФФПА.
- (2) Када се годишњи рачуни пошаљу, како је предвиђено чланом 48, НАО шаље Комисији, уз примерак Ревизорском органу, збирни извештај о обављеним процедурама повраћаја као одговор на неправилности. Он даје пресек износа који још није враћен, према административним и/или судским процедурама и према години првог административног или судског налаза неправилности. Свака камата коју Република Србија врати, а може се приписати ИПАРД III програму у вези са надокнађеним дуговима евидентира се на рачунима Републике Србије.
- (3) Допринос Уније који ИПАРД агенција није вратила од корисника у року од две године од њиховог евидентирања у књигу дужника, НАО рефундира буџету Уније. Тамо где је то могуће, враћени износ Комисија одбија од следећег међу-плаћања или коначног плаћања Републици Србији. Република Србија осигурава да су сви враћени износи уплаћени на ИПАРД евро рачун у року од пет радних дана од датума повраћаја.
- (4) Република Србија осигурава да се сви износи које треба вратити од корисника у складу са чланом 51. ФФПА установе, узимајући у обзир природу и тежину неправилности и финансијски губитак доприноса Уније, као и да се благовремено региструју у књигу дужника и благовремено подлежу поступку наплате. Ако Комисија утврди да је закаснили упис дугова довео до нижег износа дугова отписаних у складу са ставом 3, она одређује финансијску корекцију која се примењује на основу члана 51. овог Споразума.
- (5) У случају када је могуће извршити повраћај из става 1, а када комбиновани укупни износ изјава о трошковима прелази горњу границу од 95% како је предвиђено чланом 38(5) овог Споразума или након извршеног коначног плаћања Уније за ИПАРД III програм, НАО рефундира враћене износе буџету Уније у складу са процедурама утврђеним у члану 46. ФФПА.
- (6) Сваки допринос Уније у ИПАРД III програму који није враћен на дан коначног затварања као што је наведено у члану 48(1) ФФПА и члану 45. овог Споразума биће отписан у књизи дужника и одговарајући износ ће бити рефундиран буџету Уније. Ова исплата не доводи у питање усвајање накнадних одлука у складу са чланом 51. овог Споразума.

ОДЕЉАК VI ПРАЋЕЊЕ, ВРЕДНОВАЊЕ И ИЗВЕШТАВАЊЕ

НАСЛОВ 1: ПРАЋЕЊЕ ПРОГРАМА

ЧЛАН 53 ПРАЋЕЊЕ ПРОГРАМА И ПОКАЗАТЕЉИ ПРАЋЕЊА

- (1) ИПАРД Управљачко тело и Одбор за праћење ИПАРД III програма (у даљем тексту: ИПАРД III Одбор за праћење) надгледају делотворност и квалитет спровођења ИПАРД III програма и извештавају ИПА Одбор за праћење и Комисију о напретку мера.
- (2) Праћење програма врши се позивањем на показатеље који су представљени у ИПАРД III програму.

ЧЛАН 54 ИПАРД III ОДБОР ЗА ПРАЋЕЊЕ

- (1) ИПАРД III Одбором за праћење, који се оснива по усвајању програма, председава представник Републике Србије вишег ранга, који има право гласа.
- (2) Комисија, ИПАРД Управљачко тело/ИПАРД агенција, НАО и НИПАК учествују у раду ИПАРД III Одбора за праћење без права гласа.
- (3) У складу са чланом 53(1) ФФПА, ИПАРД III Одбор за праћење испитује резултате ИПАРД III програма, посебно постизање циљева утврђених за различите мере и напредак у коришћењу финансијских средстава додељених за те мере. У том погледу, ИПАРД Управљачко тело осигурава да су све релевантне информације о напретку мера доступне Одбору за праћење и НИПАК.
- (4) ИПАРД III Одбор за праћење периодично проверава напредак у постизању циљева дефинисаних у ИПАРД III програму. У ту сврху Одбору се конкретно доставља следеће:
 - (а) информације о свим секторима или мерама где се наишло на потешкоће;
 - (б) информације о резултатима изведених провера.
- (5) У погледу ИПАРД III Одбора за праћење, члан 53(4)(е) ФФПА треба тумачити на такав начин да ИПАРД III Одбор за праћење разматра и одобрава, по потреби, све предлоге ИПАРД Управљачког тела за измену и допуну ИПАРД III програма, који се подноси Комисији, уз примерак НИПАК и НАО.
- (6) Без обзира на одредбе члана 8, ИПАРД III Одбор за праћење може, након саветовања са ИПАРД Управљачким телом и ИПАРД агенцијом, предложити ИПАРД Управљачком телу да поднесе Комисији, уз примерке НИПАК и НАО, измене и допуне или преглед ИПАРД III програма како би се осигурало постизање циљева програма и побољшала ефикасност пружене помоћи.
- (7) ИПАРД III Одбор за праћење разматра и одобрава годишње и завршни извештај о спровођењу пре слања НИПАК за подношење Комисији, уз примерак НАО и Ревизорском органу.
- (8) ИПАРД III Одбор за праћење испитује вредновања ИПАРД III програма из члана 59.
- (9) ИПАРД III Одбор за праћење разматра и одобрава план активности видљивости и комуникације из члана 32, као и сва накнадна ажурирања плана.
- (10) ИПАРД III Одбор за праћење биће консултован у вези са активностима Техничке

помоћи у оквиру ИПАРД III програма. Сваке године, он разматра и одобрава индикативни годишњи акциони план за спровођење активности Техничке помоћи, укључујући индикативне износе за информативне сврхе.

- (11) Када ИПАРД III програм захтева да да мишљење о било којем питању, ИПАРД III Одбор за праћење делује у складу с тим.
- (12) Сви коначни документи са седница ИПАРД III Одбора за праћење ће бити доступни јавности.
- (13) ИПАРД III Одбор за праћење састајаће се најмање два пута у току 12 месеци.

ЧЛАН 55 ПОКАЗАТЕЉИ

- (1) Напредак, ефикасност и делотворност ИПАРД III програма у погледу његових циљева мери се помоћу показатеља који се односе на почетно стање, као и на напредак по питању финансијског извршења.
- (2) ИПАРД III програм наводи ограничен број додатних показатеља специфичних за тај програм.

НАСЛОВ 2: ВРЕДНОВАЊЕ

ЧЛАН 56 НАЧЕЛА ЗА ВРЕДНОВАЊЕ ИПАРД III ПРОГРАМА

- (1) У сврху члана 54. ФФПА, вредновања имају за циљ побољшање квалитета, делотворности и доследности помоћи из фондова Уније и стратегије и спровођења ИПАРД III програма.
- (2) ИПАРД III програм подлеже систему претходног (*ex-ante*) вредновања и накнадног (*ex-post*) вредновања и, тамо где Комисија сматра потребним, периодичног вредновања које врше независни евалуатори за које је одговорна Република Србија.
- (3) Вредновања процењују спровођење ИПАРД III програма по питању постизања циљева утврђених у члану 16(7) ФФПА.
- (4) Вредновања испитују ниво искоришћености средстава, делотворност и ефикасност програмирања, његов социо-економски утицај и утицај на утврђене циљеве и приоритете. Обухватају циљеве ИПАРД III програма и теже извлачењу поука у вези са политиком руралног развоја. Утврђују чиниоце који доприносе успеху или неуспеху спровођења ИПАРД III програма, укључујући одрживост радњи и препознавање најбољих пракси.
- (5) Извештаји о вредновању објашњавају примењену методологију и укључују процену квалитета података и налаза.
- (6) Квалитет и импликације вредновања процењује ИПАРД Управљачко тело, ИПАРД III Одбор за праћење и Комисија.
- (7) Резултати претходног (*ex-ante*) вредновања и периодичног вредновања узимају се у обзир током циклуса програмирања и спровођења.

ЧЛАН 57 ПРЕТХОДНО (*EX-ANTE*) ВРЕДНОВАЊЕ ИПАРД III ПРОГРАМА

- (1) Претходно (*ex-ante*) вредновање чини саставни део израде ИПАРД III програма у циљу оптимизације расподеле буџетских средстава и побољшања квалитета програмирања. Идентификује и оцењује средњорочне и дугорочне потребе,

циљеве које треба постићи, очекиване резултате, квантификоване циљеве, додатну вредност Уније, опсег у којем су циљеви, у складу са чланом 16(7) ФФПА, узети у обзир, стечена знања и квалитет поступака за спровођење, праћење програма, вредновање и финансијско управљање.

- (2) Република Србија осигурава да вршилац претходног (*ex-ante*) вредновања буде укључен у процес развоја ИПАРД III програма, SWOT анализа, креирања логике интервенције Програма и успостављања циљева Програма.
- (3) Претходно (*ex-ante*) вредновање се спроводи у оквиру одговорности Републике Србије.

ЧЛАН 58 ПЛАН ВРЕДНОВАЊА ЗА ИПАРД III ПРОГРАМ

- (1) План вредновања израђује ИПАРД Управљачко тело за ИПАРД III програм у складу са чланом 56. ФФПА, уз консултацију са НИПАК. План вредновања се подноси ИПАРД III Одбору за праћење најкасније годину дана након усвајања ИПАРД III програма од стране Комисије.
- (2) ИПАРД Управљачко тело и ИПАРД III Одбор за праћење користе план вредновања да:
 - (а) испитају напредак ИПАРД III програма у погледу његових циљева помоћу показатеља резултата и, по потреби, показатеља утицаја;
 - (б) побољшају квалитет ИПАРД III програма и његово спровођење;
 - (в) испитају предлоге за суштинске промене ИПАРД III програма;
 - (г) припреме периодично и накнадно (*ex-post*) вредновање.
- (3) ИПАРД Управљачко тело сваке године извештава ИПАРД III Одбор за праћење о резултатима постигнутим у оквиру плана вредновања, уз достављање примерака Ревизорском органу. Преглед активности укључен је у годишњи извештај предвиђен чланом 61.

ЧЛАН 59 ПЕРИОДИЧНО ВРЕДНОВАЊЕ

- (1) Ако Комисија сматра да је потребно, врши се периодично вредновање, у трећој години од године доношења прве одлуке о поверавању послова спровођења буџета за ИПАРД III програм.
- (2) Периодично вредновање предлаже мере за побољшање квалитета ИПАРД III програма и његовог спровођења по потреби. Република Србија посебно осигурава да периодично вредновање испита почетне резултате ИПАРД III програма, њихову усклађеност са претходним (*ex-ante*) вредновањем, важност циљаних вредности и циљева и опсег у којем су постигнути. Такође, процењује квалитет праћења и спровођење програма, као и искуство стечено при успостављању система за спровођење ИПАРД III програма.
- (3) Периодично вредновање се доставља ИПАРД III Одбору за праћење и Комисији до 31. децембра године наведене у ставу 1. овог члана.
- (4) Поред процене из члана 56(7), ИПАРД III Одбор за праћење, ИПАРД Управљачко тело и Комисија разматрају утицај вредновања ради анализе ИПАРД III програма.
- (5) ИПАРД Управљачко тело Комисију обавештава о праћењу препорука у извештају о вредновању. Ако Република Србија не достави извештај о

периодичном вредновању до датума из става 3, примењују се одредбе члана 39(5).

ЧЛАН 60 НАКНАДНО (EX-POST) ВРЕДНОВАЊЕ

- (1) Најкасније крајем прве године након периода спровођења програма, Република Србија припрема накнадно (*ex-post*) вредновање ИПАРД III програма. Тај извештај ће бити завршен и достављен Комисији најкасније до краја те године.
- (2) На основу већ доступних резултата вредновања, као и питања из вредновања битних за ИПАРД III програм, накнадно (*ex-post*) вредновање обухвата коришћење средстава и делотворност и ефикасност ИПАРД III програма, као и његов утицај и усклађеност са претходним (*ex-ante*) вредновањем. Обухвата чиниоце који доприносе успеху или неуспеху спровођења, достигнућа ИПАРД III програма и резултате, укључујући њихову одрживост. Изводи закључке важне за ИПАРД III програм и процес проширења.
- (3) Ако Република Србија не достави извештај накнадног (*ex-post*) вредновања до датума из става 1, примењују се одредбе члана 39(5).

НАСЛОВ 3: ИЗВЕШТАВАЊЕ

ЧЛАН 61 ГОДИШЊИ И ЗАВРШНИ ИЗВЕШТАЈИ О СПРОВОЂЕЊУ

- (1) До 30. јуна сваке наредне године након пуне календарске године спровођења ИПАРД III програма, ИПАРД Управљачко тело, након консултација са ИПАРД агенцијом, саставља годишње извештаје о спровођењу ИПАРД III програма за претходну календарску годину, у складу са чланом 62(6) ФФПА. Први поднети извештај обухвата календарске године од 2021. године па надаље.
- (2) ИПАРД Управљачко тело сачињава завршни извештај о спровођењу ИПАРД III програма. Завршни извештај се подноси најкасније шест месеци након крајњег датума прихватљивости трошкова у оквиру ИПАРД III програма у складу са чланом 29(4) ФФПА.
- (3) Годишњи извештаји о спровођењу ИПАРД III програма обухватају претходну календарску годину и укључују податке претходне календарске године, кумулативне финансијске податке и податке добијене праћењем за читав период спровођења ИПАРД III програма, као и груписане табеле за праћење. Завршни извештај о спровођењу ИПАРД III програма обухвата читав период спровођења и може да укључи и последњи годишњи извештај.
- (4) Извештаји из ставова 1. и 2. овог члана шаљу се, након испитивања и одобрења од стране ИПАРД III Одбора за праћење НИПАК, који их подноси Комисији, уз достављање примерака НАО и Ревизорском органу.
- (5) Сви годишњи и завршни извештаји о спровођењу укључују следеће информације:
 - (а) сваку промену општих услова од важности за спровођење ИПАРД III програма, посебно, главне социо-економске трендове, промене националних, регионалних или секторских политика и, према потреби, њихов утицај на доследност између помоћи ИПАРД III програма и осталих финансијских инструмената Уније;
 - (б) напредак у спровођењу приоритета и мера везаних за остварење циљева ИПАРД III програма у односу на финансијске податке, заједничких и

специфичних показатеља за програм, квантификованих циљних вредности, укључујући промене вредности показатеља резултата, тамо где је то потребно. Достављени подаци се односе на вредности за показатеље за потпуно спроведене операције и такође, тамо где је могуће, имајући у виду фазу спровођења, за изабране операције. Такође, успостављају синтезу налаза свих вредновања програма који су били доступни током претходне календарске године, било која питања која утичу на спровођење програма и предузете мере;

(в) финансијске обавезе и трошкове по мерама, као и преглед предузетих активности везаних за план вредновања;

(г) кораке које је предузело ИПАРД Управљачко тело, ИПАРД агенција и ИПАРД III Одбор за праћење у циљу осигурања квалитета и делотворности спровођења, посебно:

- i. преглед свих значајних проблема на које се наишло у спровођењу ИПАРД III програма и све предузете активности, укључујући препоруке за корекције извршене у складу са ставом 8;
- ii. преглед резултата контрола спроведених по мерама и откривеним неправилностима;
- iii. употребу техничке помоћи;
- iv. кораке предузете за ангажовање локалних тела у већој мери;
- v. кораке предузете за осигурање промоције ИПАРД III програма;
- vi. податке који показују да средства Уније допуњују финансирање расположиво у Републици Србији.

(д) кораци предузети за осигурање координације укупне претприступне помоћи Уније из члана 4;

(ђ) финансијске табеле које приказују трошкове Уније, националне и укупне трошкове по мери и/или сектору;

(е) преглед активности које су предузете у вези са планом вредновања у складу са чланом 58;

(ж) опис спроведених активности за спровођење плана активности видљивости и комуникације из члана 32.

Садржај и презентација годишњег и завршног извештаја о спровођењу заснивају се на смерницама Комисије.

- (6) Комисија ће обавестити Републику Србију у року од 15 радних дана од датума пријема годишњег извештаја о спровођењу ако он није прихватљив, а у супротном сматраће се прихватљивим.
- (7) Комисија ће обавестити Републику Србију о својим запажањима у року од три месеца од датума пријема годишњег извештаја о спровођењу и у року од четири месеца од датума пријема коначног извештаја о спровођењу. Уколико Комисија не достави запажања у тим роковима, извештаји ће се сматрати одобреним.
- (8) Уколико, након прегледа Комисија упути коментаре Републици Србији у вези са питањима која значајно утичу на спровођење ИПАРД III програма, Република Србија обавештава Комисију о активностима предузетим у вези са тим коментарима у року од три месеца. Уколико Комисија, не доводећи у питање одлуку коју треба донети у складу са чл. 50 и 51, Републици Србији препоручи

корекције усмерене ка побољшању делотворности праћења програма или аранжмана у вези са управљањем ИПАРД III програмом, Република Србија ће накнадно представити кораке које је предузела за побољшање праћења програма или аранжмана управљања, или ће објаснити зашто није тако поступила у року од три месеца од пријема коментара Комисије. ИПАРД III Одбор за праћење мора бити обавештен о овим активностима.

ОДЕЉАК VII ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

ЧЛАН 62

Чланови од 81. до 84, као и од 88. до 91. ФФПА се примењују *mutatis mutandis* на овај Споразум.

ЧЛАН 63 ПРИМЕНЉИВОСТ СЕКТОРСКОГ СПОРАЗУМА ЗА ИПА

Секторски споразуми потписани у оквиру ИПА између Комисије и Републике Србије примењиваће се на помоћ која је одобрена на основу претходних претприступних инструмената, док се таква помоћ не заврши у складу са условима релевантних Секторских споразума. Међутим, чланови од 47. до 51. овог Споразума примењују се у погледу трошкова у оквиру ИПА када је покренут поступак финансијског потврђивања рачуна или потврђивања усаглашености трошкова након ступања на снагу овог Споразума.

ЧЛАН 64 ВИША СИЛА И ИЗУЗЕТНЕ ОКОЛНОСТИ

- 1) Ниједна страна није одговорна за било какво неиспуњавање својих обавеза из овог споразума ако је у случају више силе или изузетних околности спречена у извршавању или одлаже извршавање тих обавеза.
- 2) У случају више силе или изузетних околности биће обавештена ИПАРД агенција и НАО у писаној форми, са релевантним доказима који су задовољавајући и за ИПАРД агенцију и за НАО, у року од петнаест радних дана од дана када је корисник или лице које га заступа у могућности да учини тако.

ЧЛАН 65 АДРЕСЕ ЗА КОМУНИКАЦИЈУ

Сва комуникација у вези са овим Споразумом шаље се на следеће адресе:

- (1) За сву кореспонденцију осим оне из тачке (2):

За Европску унију:

European Commission

Directorate General for Agriculture and Rural Development

Unit for neighbourhood, enlargement and pre-accession assistance

Rue de la Loi 130

BE - 1049 Bruxelles

Website: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/international-cooperation/enlargement_en

За Републику Србију:

Министар за европске интеграције
Национални ИПА координатор (НИПАК)
Немањина 11, Београд, Србија
Факс: +381 11 3617 597
Е-маил: kabinet@eu.rs

(2) За кореспонденцију која се односи на податке наведене у члану 51(2) ФФПА, адресе су следеће:

За Европску унију:

European Commission
OLAF – European Anti-Fraud Office
Directorate C
30, Rue Joseph II
BE – 1049 Bruxelles
Website: http://ec.europa.eu/anti_fraud/index_en.htm

За Републику Србију:

Министарство финансија Републике Србије
Одсек за борбу против неправилности и превара при коришћењу ЕУ фондова (АФКОС)
Кнеза Милоша 20, Београд
Тел: +381 11 7652 364

ЧЛАН 66 НЕУСКЛАЂЕНОСТ И РАСКИД СПОРАЗУМА

Не доводећи у питање члан 90. ФФПА, у случају да Комисија открије неусклађеност са обавезама из овога Споразума, она:

- (а) обавештава Републику Србију о својим намерама, уз образложења о оправданости(ма), и
- (б) има право да, у вези са ИПАРД III програмом, не доводећи у питање Одлуке из чланова 50. и 51.:
 - i. направи финансијске корекције према Републици Србији;
 - ii. обустави трансфер новца Републици Србији;
 - iii. суздржи се од предузимања свих нових финансијских обавеза од стране Уније, и
 - iv. по потреби, раскине овај Споразум почевши од тренутка када је неусклађеност први пут откривена.

ЧЛАН 67 СТУПАЊЕ НА СНАГУ

Овај Споразум ступа на снагу на датум када се споразумне стране међусобно обавесте писаним путем о одобрењу у складу са важећим унутрашњим законодавством и процедуром сваке од споразумних страна.

Овај Споразум се сачињава у два примерка на енглеском језику.

Потписан за и у име Владе Републике Србије, у, дана.....

**од стране госпође Тање Мишчевић,
Министар за европске интеграције,
Национални ИПА координатор (НИПАК)**

Потписан за и у име Европске комисије, у, дана.....

**од стране господина Mr Wolfgang BURTSCHER ,
Генерални директор за пољопривреду и рурални развој
Делегирани службеник за одобравање**

АНЕКСИ

НАДП

АНЕКС 1. ОСНОВНЕ ФУНКЦИЈЕ СИСТЕМА ИНТЕРНЕ КОНТРОЛЕ

Структуре, органи и тела система интерне контроле како је утврђено у чл. 10(1)(в) и 10(2) ФФПА имају организациону структуру која им омогућава да изврше следеће главне функције у вези са трошковима ИПАРД програма:

Основни приступ за доделу функција и одговорности утврђује се у складу са следећом табелом:

Опште функције	Посебне функције	Управљачка структура		ИПАРД Управљачко тело/ИПАРД агенција	
		Тело за подршку НАО	Рачуноводствено тело	ИПАРД агенција	ИПАРД Управљачко тело
Функције управљања	Одабир мера				*
	Праћење програма				*
	Управљање ИПА III рачунима и финансијским операцијама		*		
	Вредновање				*
	Извештавање			*	*
	Координација				*
Функције плаћања	Одобрење и контрола преузетих обавеза			*	
	Одобрење и контрола плаћања		(*)	*	
	Извршење плаћања			*	
	Књижење обавеза и плаћања		*	*	
	Управљање дуговима		*	*	
	Државна благајна		*		
Функције спровођења	Одабир пројеката			*	
	Јавност			*	*
	Обезбеђивање ефикасног функционисања система интерне контроле	*			
Функције ревизије	Интерна ревизија	*	*	*	

У случају да је означена као необавезна (*), функција се може доделити зависно од величине, одговорности и осталих посебних карактеристика система управљања и

контроле.

Осим ако Комисија изричито и експлицитно одлучи другачије, додела функција и одговорности не сме бити у супротности са основним приступом како је приказано у овом Анексу.

Функције управљања

- (а) *Одабир мера*: циљ ове функције је да према члану 10(1)(г) ФФПА ИПАРД Управљачко тело буде одговорно за одабир мера и њихову видљивост, укључујући и избор мера у оквиру сваког позива у складу са чланом 8. овог Споразума.
- (б) *Праћење програма*: циљ ове функције је праћење делотворности и квалитета спровођења ИПАРД III програма. Спроводи се позивањем на одговарајуће физичке, еколошке и финансијске показатеље. Такође, осигурава да се операције за финансирање одаберу у складу са критеријумима и механизмима примењивим на програм и да су у складу са одговарајућим правилима Уније и националним правилима.
- (в) *Управљање ИПА III рачунима и финансијским операцијама*: циљ ове функције је осигурање несметаног финансијског управљања укључујући евидентирање активности, пренос средстава и вршење финансијских корекција по потреби.
- (г) *Вредновање*: циљ ове функције је побољшање квалитета, делотворности и усклађености помоћи из фондова Уније, као и стратегије и спровођења ИПАРД III програма. Вредновања испитују степен искоришћености средстава, делотворност и ефикасност програмирања и његов социо-економски утицај на дефинисане циљеве и приоритете, и као опште правило, прате их критеријуми и показатељи постигнутог успеха.
- (д) *Извештавање*: циљ ове функције је да осигура да се о спровођењу програма и напретку појединачних операција и мера извештава на начин који помаже осигурању делотворног и ефикасног спровођења мера, коришћењем одговарајућих информационих и комуникационих система.
- (ђ) *Координација*: циљ ове функције је вођење и праћење рада ИПАРД III Одбора за праћење како је утврђено у члану 53. ФФПА, пружањем докумената потребних за праћење квалитета спровођења програма.

Функције плаћања

- (а) *Одобравање и контрола преузетих обавеза и плаћања*: циљ ове функције је утврђивање да су захтеви за одобравање операција и накнадног износа који треба да се исплати подносиоцима захтева или њиховим пуномоћницима у складу са споразумима и прихватљиви за затражену помоћ Уније, што укључује, између осталог, административне и, по потреби, контроле на лицу места, нарочито оне које се тичу законитости и регуларности трошкова:
 - (i) провера прихватљивости захтева за одобравање и захтева за исплату;
 - (ii) провера усклађености са обавезама преузетим из одобрених пројеката;
 - (iii) где је потребно, провера поступака надметања и уговарања и провера обављеног посла или пружених услуга;
 - (iv) примена неопходних контрола, укључујући проверу могућих вештачки

створених услова за исплату.

Контроле могу укључивати провере пре одабира пројеката, поновно мерење, провере количине и квалитета робе или пружених услуга, анализу или контролу узорка, провере пре исплате, накнадне (*ex-post*) провере исплата и све посебне одредбе за спровођење споразума у погледу правилности и исправности трошкова. Како би се утврдила правилност и исправност, контроле укључују, по потреби, испитивања техничке природе, што може укључивати економско-финансијске процене и провере специфичне пољопривредне, техничке или научне природе.

- (б) *Извршење исплата*: циљ ове функције је давање инструкција финансијским службама ИПАРД Управљачког тела/ИПАРД агенције, или у одговарајућим случајевима, владиним канцеларијама за исплату, да исплате одобрени износ подносиоцима захтева (или њиховим пуномоћницима).
- (в) *Књижење обавеза и плаћања*: циљ ове функције је евидентирање свих обавеза и исплата у засебне књиге рачуна за трошкове ИПАРД III програма, што је обично у облику електронског система обраде података, као и припрема периодичних прегледа трошкова, укључујући изјаве о трошковима Комисији. У књигама рачуна, такође, се евидентирају средства која финансирају ИПАРД III фондови, нарочито у вези са нерешеним дужницима.
- (г) *Управљање дуговима*: Циљ ове функције је успостављање система за признавање свих доспелих износа и за евидентирање свих таквих дугова у књизи дужника, укључујући неправилности, пре њиховог пријема.
- (д) *Државна благајна*: циљ ове функције је организовање банковних рачуна, тражење средстава од Комисије, провера постојања и исправности елемената кофинансирања, одобравање преноса ИПАРД III средстава од Комисије ка ИПАРД агенцији или корисницима, и финансијска комуникација ка Комисији, што укључује тромесечне захтеве за плаћање и годишње изјаве.

Организациона структура предвиђа јасну доделу овлашћења и одговорности на свим оперативним нивоима и раздвајање функција плаћања из ст. (а), (б) и (в), чије се одговорности утврђују у организационој шеми.

Функције спровођења

- (а) *Одабир пројеката*: циљ ове функције је одабир пројеката у складу са критеријумима, механизмима и правилима која се примењују на ИПАРД III програм. У изузетним случајевима, ову функцију може вршити ИПАРД Управљачко тело за мере „Спровођење локалних стратегија руралног развоја - LEADER приступ” и „Техничка помоћ”.
- (б) *Јавност*: циљеви ове функције су:
 - i. објављивање позива за подношење захтева и објављивање критеријума прихватљивости, укључујући информације о уговорним обавезама и могућим санкцијама у случају неусклађености са наведеним обавезама и, по потреби, издавање одобравања за започињање са радом; и
 - ii. истицање улоге Уније и осигуравање транспарентности помоћи Уније.
- (в) *Проверљивост и могућност контроле мера*: ИПАРД Управљачко тело и ИПАРД агенција ће обезбедити претходну (*ex-ante*) процену проверљивости и могућности контроле мера укључених у ИПАРД III програм, у складу са Анексом А, одредбом 6а(3)(б) и одредбом 6б(1)(а) ФФПА.

ИПАРД Управљачко тело и ИПАРД агенција, ће предузети процену

проверљивости и могућности контроле мера током спровођења ИПАРД III програма.

- (г) *Обезбеђивање уверења о ефикасном функционисању система унутрашње контроле:* циљ ове функције је континуирана провера доброг функционисања система унутрашње контроле, укључујући неопходне мере за праћење налаза ревизије и откривених неправилности.

Функције ревизије

Интерна ревизија: циљ ове функције је да осигура вршење редовних специфичних активности, како би се вишем нивоу руководства обезбедио независни преглед подсистема.

АНЕКС 2. ОКВИР ИНТЕРНЕ КОНТРОЛЕ

У сврху Анекса Б ФФПА, примењују се следеће одредбе:

1. Контролна средина

Опште допунске одредбе Одељка 1 Анекса Б ФФПА

Делегирање

Део или све функције вредновања, извештавања, овлашћења и контроле⁴ могу се делегирати другим органима под условом да су испуњени следећи услови:

- (1) Мора се склопити писани споразум који наводи, поред делегираних задатака, природу информација и пратећу документацију коју треба доставити делегираном ентитету и рок у којем исти морају бити поднети. Тај споразум мора омогућити делегираном ентитету усклађеност са захтевима из Анекса Б ФФПА и овог Анекса. Мора се осигурати неопходан ревизорски траг.

Споразум предвиђа приступ од стране прописно овлашћених представника Републике Србије или Уније информацијама које обезбеђује делегирано тело, а за чију израду поседују овлашћења, укључујући истраживања захтева од стране тих службеника, спровођење провера пројеката и корисника помоћи и осталих потребних информација неопходних за извршење њихових задатака.

- (2) Предметне структуре, органи и тела система управљања и контроле у свим случајевима остају одговорне за ефикасно и одговорно управљање предметне ИПАРД помоћи. Остају у потпуности одговорне за законитост и регуларност основних трансакција, укључујући и заштиту финансијских интереса Уније.
- (3) Одговорности и обавезе осталих тела, понајвише у вези контроле и провере усклађености са Споразумом и свим важећим смерницама, треба јасно утврдити.
- (4) Наведене структуре, органи и тела система управљања и контроле осигуравају да тело располаже делотворним системом како би се осигурало испуњавање његових задатака на задовољавајући начин.
- (5) Тело изричито потврђује наведеним структурама, органима и телима система управљања и контроле да оно суштински испуњава своје задатке и описује коришћена средства.
- (6) Наведене структуре, органи и тела система управљања и контроле редовно прегледају делегиране задатке, како би потврдиле да је обављени посао задовољавајућег стандарда и да је у складу са Споразумом.
- (7) Ревизорски орган подноси извештај о делегираним функцијама као да је њима управљало само тело које делегира.

Услови наведени у тачкама (1), (2), (3) и (5) примењују се *mutatis mutandis* у случајевима где функције тела које делегира обавља неки други орган у оквиру својих редовних задатака на основу националног законодавства.

⁴ Функције извршења плаћања и књижења обавеза и плаћања не могу се ни у ком случају делегирати.

Посебне допунске одредбе Одељка 1 Анекса Б ФФПА

Позивање на Одељак 1, Анекс Б ФФПА.

У сврху тачке 4.2 Професионални развој Одељка 1, Анекса Б ФФПА, обука кадрова на свим оперативним нивоима мора бити адекватна, укључујући подизање свести о преварама.

У сврху тачке 4.4 Планирање сукцесије и аранжмани замене Одељка 1, Анекса Б ФФПА, описи послова укључују постављање финансијских ограничења везаних за обавезе и плаћања телу надлежном за носиоца посла.

2. Управљање ризиком

[без допунских одредби]

3. Контролне активности

Опште допунске одредбе Одељка 3, Анекса Б ФФПА

Обезбеђење одговорне интерне контроле захтева следеће заједничке писане процедуре:

А. Процедуре за одобравање захтева за подршку и захтева за исплату:

- (1) Поменуте структуре, органи и тела система управљања и контроле утврђују детаљне процедуре за пријем, евидентирање и обраду захтева за одобравање пројеката, захтева за исплату и рачуна, укључујући опис свих докумената који се користе.
- (2) Сваки службеник одговоран за одобравање, на располагању има детаљну контролну листу провера које треба спровести и потврђује у пратећој документацији захтева за исплату да су те провере извршене. Потврђивање се може извршити електронским путем. Мора постојати доказ о систематичном прегледу, као што је узорак, системски или плански преглед посла од стране вишег службеника. Анализа пројекта мора се водити у складу са начелима доброг финансијског управљања.
- (3) Исплата захтева за исплату се одобрава само након извршења неопходних провера како би се осигурала усклађеност са Споразумом. Те провере укључују оне које захтева уредба којом се уређују посебне мере у оквиру којих је помоћ затражена, и оне захтеване у складу са чланом 51. ФФПА како би се спречила или открила неправилност и превара, нарочито узимајући у обзир уочене ризике.
- (4) Руководство, на одговарајућем нивоу, мора бити редовно и правовремено обавештавано о резултатима спроведених административних провера и контрола на лицу места, тако да се довољност наведених контрола може увек узети у обзир пре него што се захтев за исплату изврши.
- (5) Извршене административне провере биће детаљно описане у контролној листи (видети тачку 2) приложеној уз сваки захтев за исплату или серију захтева за исплату. Контролну листу прати и потврда о прихватљивости одобрених захтева за исплату и о природи, обиму и ограничењима извршеног посла. Поред тога, постојаће и гаранција да су критеријуми за доделу помоћи, укључујући уговарање, испуњени и да су сва важећа правила Уније и национална правила, укључујући и она дефинисана у програму руралног развоја, испоштована. Извршена контрола на лицу места

описује се детаљно у извештају у складу са чланом 15. или чланом 23. овог Споразума.

Ако све контроле на лицу места или административне провере нису свеобухватне, већ спроведене на узорку захтева за исплату, одабрани захтеви за исплату морају бити идентификовани, метода узорковања описана, а резултати свих контрола и мере које су предузете како би се отклонила одступања и неправилности саопштени. Пратећа документација ће бити довољна да пружи гаранцију да су извршене све потребне провере о прихватљивости одобрених захтева за исплату.

- (6) Када друга тела задржавају документа (у папирном или електронском облику) која се односе на одobreне захтеве за исплату и извршене провере, та тела и предметне структуре ће успоставити процедуре како би осигурале да се евидентира локација свих таквих докумената који су релевантни за одређену исплату.
- (7) Захтеви корисника ће бити благовремено обрађени.
- (8) Критеријуми за процену захтева и редослед приоритета биће јасно дефинисани и документовани.

Б. Процедуре за исплате

- (1) Предметне структуре, органи и тела система управљања и контроле, како је утврђено у члану 10(1) и (2) ФФПА усвајају потребне процедуре како би осигурали да државна тела могу да испуњавају своје уговорне обавезе без обзира на кашњење или прекиде финансирања од стране Комисије.
- (2) Национална тела усвајају потребне процедуре које осигуравају да се исплате врше само корисницима на њихов банковни рачун или њиховим пуномоћницима. Уплату врши финансијска служба ИПАРД агенције, или по потреби, владина канцеларија за плаћања, у року од пет радних дана од датума евидентирања задужења на ИПАРД евро рачуну. Процедуре морају бити усвојене како би се осигурало да све исплате за које нису извршени трансфери не буду пријављене за накнаду. Ако су такве исплате већ пријављене, њих треба поново књижити у корист Фонда путем следећих месечних/тримесечних декларација или у годишњим рачунима најкасније. Плаћања ће се вршити путем преноса на банковни рачун, и то на име корисника. Одобравање надлежног службеника и/или његовог/њеног надређеног може се обавити електронским путем, под условом да је осигурана сигурност преноса података и да је идентитет потписника унет у електронску евиденцију.

В. Процедуре за књижење

- (1) Предметне структуре, органи и тела система управљања и контроле усвајају пуне и транспарентне рачуноводствене процедуре у складу са међународно прихваћеним рачуноводственим начелима и свим важећим смерницама. Рачуноводствене процедуре осигуравају да су тримесечне и годишње изјаве потпуне, тачне и правовремене, и да су све грешке или пропусти откривени и исправљени, нарочито путем провера и усклађивања обављених у редовним интервалима. Осигурава се комплетан ревизорски траг за сваку ставку уписану на рачуне.
- (2) Рачуноводствене процедуре националних тела осигуравају да рачуноводствени систем може да произведе, у еврима и националној валути,

за сваки пројекат, уговор или меру, укупан трошак, направљен издатак, делимичне исплате и исплате коначног износа. Уколико посао није завршен у договореном временском року, утврђују се рокови за поништење обавеза. Таква поништења се на одговарајући начин евидентирају у рачуноводственим системима.

Г. Процедуре за аванс и гаранције (ако је примењиво)

Авансна исплата се третира као дозвољен трошак до 50% јавне помоћи која се односи на пројекат и подлеже банкарској гаранцији или еквивалентној гаранцији која одговара до 110% авансног износа. Аванси се не могу исплатити у комбинацији са предфинансирањем, као што се наводи у члану 11(3)(а).

Процедуре се морају усвојити како би се осигурало да:

- 1) Исплата аванса се одвојено идентификује у рачуноводственим или допунским евиденцијама.
- 2) Гаранције се добијају само од финансијских институција које су одобрене од стране одговарајућих надлежних органа и које остају важеће до измирења или опозива, на једноставан захтев ИПАРД агенције.
- 3) Аванси се измирују у предвиђеним временским роковима, а они за које се захтева рок измирења, морају бити брзо идентификовани и гаранције одмах захтеване.

Исплата аванса за Меру 9 „Техничка помоћ“ сматра се као прихватљив трошак до 90% јавне помоћи који се односи на операцију и не подлеже успостављању банкарске гаранције или еквивалентне гаранције.

Д. Процедуре за дугове

Сви услови предвиђени у тачкама од А) до Г) примењују се, *mutatis mutandis*, на гаранције, рефундирана плаћања, уступљене приходе итд, које је ИПАРД агенција дужна да прикупи у име ИПАРД III програма. ИПАРД агенција ће успоставити систем за препознавање свих доспелих износа и за евиденцију у јединствену књигу дужника свих тих дугова пре њиховог пријема. Књига дужника се прегледа у редовним интервалима и предузимају се мере за наплату неизмирених дугова.

Ђ. Ревизорски траг

Информације у погледу документованог доказа о одобравању, књижењу и исплати захтева и управљању авансима, гаранцијама и дуговима, морају бити доступне како би се у сваком тренутку осигурао довољно детаљан ревизорски траг.

Руководство, на одговарајућем нивоу, мора редовно и благовремено бити обавештено о резултатима спроведених контрола, тако да се наведене контроле могу увек узети у обзир пре исплате захтева.

У ту сврху, предметне структуре, органи и тела система управљања и контроле утврђују потребне процедуре како би осигурало чување свих релевантних докумената потребних за гарантовање одговарајућег ревизорског трага.

Посебне допунске одредбе Одељка 3, Анекса Б ФФПА

Позивање на одељак 3, Анекса Б ФФПА.

11.Организација бира и развија опште контролне активности над технологијом како би подржала постизање циљева.

У сврху тачке 11 Одељка 3, Анекса Б ФФПА, безбедност информационог система

заснива се на критеријумима утврђеним у важећој верзији следећег стандарда у предметној финансијској години:

Организација за међународне стандарде 27002: Практична упутства за заштиту информација (ISO) или слично.

4. Информисање и комуникација

Посебне додатне одредбе Одељка 4, Анекса Б ФФПА

За потребе Одељка 4, Анекса Б ФФПА.

15.1. Екстерна комуникација

У сврху тачке 15.1 Одељка 4, Анекса Б ФФПА, примењују се следеће одредбе:

- (i) свака измена у Споразуму, укључујући и стопе примењиве помоћи или рокова и услова, мора се евидентирати, а инструкције, базе података и контролне листе правовремено ажурирати;
- (ii) све суштинске промене у систему управљања и контроле након њихове акредитације и поверавања послова спровођења буџета подносе се надлежном националног органу (органима) и Комисији, уз примерак Ревизорском телу, на преглед и одобрење пре њиховог спровођења.

5. Активности праћења

Посебне додатне одредбе Одељка 5, Анекса Б ФФПА

Позивање на Одељак 5, Анекса Б ФФПА.

16. Организација бира, развија и врши сталне или специфичне процене како би утврдила да ли су компоненте интерне контроле присутне и да ли функционишу.

У сврху тачке 16 Одељка 5, Анекса Б ФФПА, примењују се следеће одредбе:

- (i) дневне активности и контрола националних тела на свим нивоима ће се пратити на текућој основи како би се осигурао довољно детаљан ревизорски траг;
- (ii) праћење техничких услуга и делегираних тела одговорних за спровођење контрола и друге функције како би се осигурало правилно спровођење прописа, смерница и процедура;
- (iii) процедуре праћења за спречавање и откривање преваре и неправилности са посебним освртом на оне области у надлежности ИПАРД агенције које су изложене значајном ризику од преваре или других озбиљних неправилности.

Служба интерне ревизије ће бити независна од других националних одељења унутар органа и подноси извештаје директно директору органа. Интерна ревизија проверава да ли су усвојене одговарајуће процедуре од стране органа, како би се обезбедила усклађеност са правилима Уније, као и да ли су рачуни тачни, комплетни и благовремени. Провере се могу ограничити на одређене мере и узорке трансакција, под условом да план ревизије осигурава да су све битне области, укључујући одељења за одобравање, обухваћене за период не дужи од пет година. Служба интерне ревизије обавља свој посао у складу са међународно прихваћеним стандардима и бележи исти у радним документима, а извештаје и препоруке шаље руководећем кадру ИПАРД Агенције.

АНЕКС 3. ДОКУМЕНТА ПОТРЕБНА ЗА ЗАХТЕВ ЗА ПОВЕРАВАЊЕ ПОСЛОВА СПРОВОЂЕЊА БУЏЕТА

Овај Анекс 3 дефинише по субјектима документе који су потребни за подношење захтева за поверавање послова спровођења буџета.

Република Србија обезбеђује:

- (а) потписан захтев за поверавање у папирној и у електронској форми; и
- (б) документа наведена у овом Анексу и све друге релевантне пратеће документе само у електронској форми, на одређеном физичком формату (CD/DVD/USB меморија или друга слична средства која се обично користе).

Бр.	Докази
1	Формално-правно именовање, потврда о спремности и процедуре
1.1	Формално-правно именовање НИПАК, НАО и Ревизорског органа.
1.2	Потврда о спремности НИПАК, НАО и Ревизорског органа.
1.3	Процедуре за спровођење главних функција НИПАК Комисија издаје даља појашњења и смернице у вези са потребним документима, њиховом формату и нивоу детаља.
1.4	Процедуре за спровођење главних функција НАО Комисија издаје даља појашњења и смернице у вези са потребним документима, њиховом формату и нивоу детаља.
1.5	Процедуре за спровођење главних функција Ревизорског органа Комисија издаје даља појашњења и смернице у вези са потребним документима, њиховом формату и нивоу детаља.
1.6	Извештаји самопроцене за све субјекте система управљања и контроле које припремају интерни ревизори.
1.7	Пратеће ревизорско мишљење и извештај о управљачкој структури и ИПАРД Управљачком телу/ИПАРД агенцији који су дефинисани од стране спољног ревизора независног од структура и органа из члана 10(1) и (2) ФФПА и који се заснивају на испитивањима обављеним према међународним ревизорским стандардима. Ова тачка се не примењује на већ поверене послове спровођење буџета за програмске мере где НАО може да се ослони на резултате спроведене претходне (<i>ex-ante</i>) процене у вези са поверењем у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 231/2014 или ранијим финансијским споразумом.
2.	УПРАВЉАЧКА СТРУКТУРА

2.1	Писмена потврда НАО да управљачка структура задовољава захтеве за поверавање послова спровођења буџета.
2.2	Име и статут предметних структура, органа и тела (Канцеларија за подршку НАО, Рачуноводствено тело), укључујући копије формално-правних именовања на нивоу министра.
2.3	Опис следећег: - одговорности поверене Канцеларији за подршку НАО и Рачуноводственом телу; - расподела одговорности између њихових одељења; - однос управљачке структуре са другим телима, јавним или приватним, које такође имају одговорност за извршење мера под којима се обрачунавају трошкови ИПАРД III програма; - административних, рачуноводствених захтева и захтева интерне контроле под којима се врше плаћања у вези са спровођењем ИПАРД III програма.
2.4	Процедуре за спровођење главних функција Канцеларије за подршку НАО Комисија издаје даља појашњења и смернице у вези са потребним документима, њиховом формату и нивоу детаља.
2.5	Процедуре за спровођење главних функција Рачуноводственог тела Комисија издаје даља појашњења и смернице у вези са потребним документима, њиховом формату и нивоу детаља.
3	ИПАРД Управљачко тело/ИПАРД агенција
3.1	Писмена потврда НАО да ИПАРД Управљачко тело/ИПАРД агенција задовољавају услове за поверавање послова за спровођење буџета.
3.2	Име и статут предметних конститутивних тела ИПАРД Управљачког тела/ИПАРД агенције (ИПАРД агенција, ИПАРД Управљачко тело и сва друга делегирана тела по потреби), укључујући копије формално-правних овлашћења на нивоу министра.

3.3	Опис следећег: - одговорности поверене ИПАРД агенцији и ИПАРД Управљачком телу (укључујући њихова делегирана тела, ако је применљиво); - расподела одговорности између њихових организационих јединица; - однос ИПАРД Управљачког тела/ИПАРД агенције са другим телима, јавним или приватним, које такође имају одговорност за извршење мера под којима се обрачунавају трошкови ИПАРД III програма; - административни, рачуноводствени захтеви и захтеви интерне контроле под којима се врше плаћања везана за спровођење ИПАРД III програма; - писани споразуми између органа у систему, укључујући Меморандум о разумевању или протоколе потписане и са другим делегираним или техничким телима; - информације о томе како ће се вршити надзор делегираних функција.
3.4	Процедуре за спровођење главних функција ИПАРД агенције Комисија издаје даља појашњења и смернице у вези са потребним документима, њиховом формату и нивоу детаља.
3.5	Процедуре за спровођење главних функција ИПАРД Управљачког тела Комисија издаје даља појашњења и смернице у вези са потребним документима, њиховом формату и нивоу детаља.

Наведене захтеве треба сматрати индикативним, а не ограничавајућим. Одговорност за пружање свих неопходних докумената у погледу захтева за поверавање послова спровођења буџета и даље је првенствено на националним телима.

Службе Комисије могу да захтевају додатну документацију пре или током својих задатака.

АНЕКС 4. ПРАВИЛА ПРОГРАМИРАЊА

Интензитет помоћи, стопе доприноса Уније и прихватљивост ИПА програма руралног развоја за период 2021 - 2027. година.

1. Дефиниције

За потребе овог Анекса, примењују се следеће дефиниције:

- „Стандарди ЕУ” означавају стандарде које успостави Унија у области заштите животне средине, јавног здравља, здравља животиња и заштите биљака, добробити животиња и заштите на раду;
- „Планинско подручје” означавају области из члана 32(2) Уредбе (ЕУ) бр. 1305/2013;
- „Млади пољопривредник” означавају особу која није старија од 40 година у тренутку подношења захтева, која је компетентна и поседује одговарајуће вештине;
- „Заједничке инвестиције” означавају инвестиције званично признатих организација произвођача у:
 - заједничко коришћење објеката, машина, опреме и друге инфраструктуре за производњу и прераду пољопривредних производа према стандардима ЕУ или за квалитетне производе (за више детаља погледати Анекс 2);
 - успостављање и развој кратког ланца снабдевања и локалног тржишта;
- „Кратки ланац вредности” је „ланац снабдевања који укључује ограничен број привредних субјеката, посвећених сарадњи, локалном економском развоју и блиским географским и друштвеним односима између произвођача, прерађивача и потрошача” (члан 2 Уредбе (ЕУ) бр. 1305/2013). Осим тога, подршка успостављању и развоју кратких ланаца снабдевања ... обухвата само ланце снабдевања који не укључују више од једног посредника између пољопривредника и потрошача;
- Инвестиције „циркуларне економије”, подразумевају улагања у промену обрасца конвенционалног пословног модела у производњи, као што су: поновна употреба и ефикасно коришћење воде, смањење и поновна употреба отпада и нуспроизвода, замена једнократне амбалаже са: амбалажом за виšekратну употребу, рециклираном или биоразградивом амбалажом и употреба биоразградивих малч фолија;
- „Природна катастрофа” означава природни догађај биотичке или абиотичке природе који доводи до значајних поремећаја у системима пољопривредне производње или шумским структурама, изазивајући значајну економску штету сектору пољопривреде или шумарства;
- „Произвођач органских производа” означава корисника који је сертифициован као произвођач органских производа у складу са национално прихваћеном шемом сертификације;

- „*Deadweight* ризик” означава ризик неефикасности јавног финансирања, што значи да корисници добијају подстицај за пројекте који би се реализовали и без подршке;
- „Оперативни трошкови” означавају текуће трошкове настале током нормалног свакодневног вођења пословања, који укључују режијске трошкове и трошкове продате робе.

2. ИПАРД III програм

Сваки програм укључује:

- (а) опис тренутне ситуације, *SWOT* анализу и идентификацију потреба, пружајући квантификовани опис тренутне ситуације који показује диспаритете, недостатке и потенцијал за развој;
- (б) *SWOT* анализу (снаге, слабости, могућности и претње) фокусирајући се на неколико специфичних области;
- (в) преглед главних резултата претходне интервенције националних фондова, помоћи Уније или мултилатералне помоћи;
- (г) опис постојеће националне стратегије руралног развоја, укључујући усклађивање одабраних мера и критеријума селекције са главним елементима Зеленог договора ЕУ и Зелене агенде за Западни Балкан;
- (д) индикативну свеобухватну финансијску табелу;
- (ђ) опис сваке одабране мере, укључујући националне стандарде, национално законодавство које се примењује на програм, доказ о циљаној вредности, потврду да су обезбеђене могућности провере и контроле мера;
- (е) опис постојеће и/или планиране националне мреже за рурални развој;
- (ж) информације о комплементарности ИПАРД програма са мерама које финансирају други (национални или међународни) извори;
- (з) опис кључних ИПАРД органа, укључујући праћење и вредновање;
- (и) кратак опис структуре управљања и контроле;
- (ј) опис резултата саветовања о програмирању и одредби за укључивање релевантних органа и тела, као и одговарајућих економских, социјалних и еколошких партнера;
- (к) резултате и препоруке претходног (*ex ante*) вредновања програма;
- (л) опис активности предвиђених у контексту јавности, видљивости и транспарентности у складу са ИПА законодавством, како би се потенцијални корисници, професионалне организације, економски, социјални и еколошки партнери, тела укључена у промовисање једнакости између мушкараца и жена и невладине организације информисале о могућностима које нуди програм и правилима за добијање приступа средствима;
- (љ) опис одредби везаних за равноправност између мушкараца и жена и недискриминације промовисане у различитим фазама програма (креирање, спровођење, праћење и вредновање);
- (м) опис активности предузетих како би се обезбедила доступност довољних техничких и саветодавних капацитета за правилно спровођење програма.

Поштоваће се додатне смернице Комисије о припреми и спровођењу Програма.

3. Интензитет помоћи

Јавни трошкови не прелазе горњу границу од 50% од укупних прихватљивих трошкова инвестиција, са следећим изузецима:

а) 60% за инвестиције у:

- физичку имовину пољопривредних газдинстава,
- диверзификацију пољопривредних газдинстава и развој пословања.

б) 65% за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава у планинским подручјима.

в) 70% за:

- инвестиције младих пољопривредника и/или произвођача органских производа у физичку имовину пољопривредних газдинстава и у диверзификацију пољопривредних газдинстава и развој пословања,
- заједничке инвестиције.

Додатних 10% може се доделити за:

- инвестиције које се односе на управљање отпадом и отпадним водама, обновљиве изворе енергије и инвестиције у циркуларну економију.

За горенаведене врсте инвестиција, кумулативни интензитет помоћи не може бити већи од 75%, изузев у случају непроизводних инвестиција, у оквиру Мере 1, где интензитет помоћи може бити до 85%.

г) 100% подршке за инвестиције у:

- руралну јавну инфраструктуру, непроизводне инвестиције за агро-еколошко-климатске циљеве, агро-еколошко-климатске и органске преузете обавезе, као и подизање и заштиту шума,
- активности финансираних у оквиру мере Техничка помоћ.

Фиксни износи подршке који се исплаћују су дефинисани и оправдани појединачно у следећим мерама:

- успостављање произвођачких група,
- агро-еколошко-климатска и мера органска производња,
- сповођење локалних стратегија руралног развоја - *LEADER* приступ,
- унапређење обука,
- саветодавне услуге,
- подизање и заштита шума.

4. Стопе доприноса Уније

Република Србија ће одредити стопу доприноса Уније која не прелази 75% јавних трошкова.

Међутим, за следеће мере и у случају инвестиционих пројеката који се спроводе у подручјима у којима Комисија утврди да су се догодиле изузетне природне катастрофе, стопа доприноса Уније не прелази 85% јавних трошкова, и то за:

- агро-еколошко-климатске мере и органска производња,
- подизање и заштита шума,
- техничка помоћ,
- унапређење обука,
- саветодавне услуге.

Стопа доприноса Уније неће прелазити 90% јавних трошкова за „спровођење локалних стратегија руралног развоја – LEADER приступ”.

5. Прихватљивост

За различите мере биће применљиво следеће:

МЕРА 1 - ИНВЕСТИЦИЈЕ У ФИЗИЧКУ ИМОВИНУ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ГАЗДИНСТАВА

Корисници

Корисници ове мере су пољопривредни произвођачи или групе пољопривредних произвођача, било да су то физичка или правна лица и други правни субјекти у области пољопривреде (микро, мала и средња привредна друштва⁵), произвођачке организације (нпр. задруге, удружења) и др.) одговорни за обављање делатности и финансијске инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава (како је дефинисано националним законом државе кориснице и уписани у регистар пољопривредних газдинстава).

Када корисник није власник пољопривредног газдинства на коме се спроводи инвестиција, треба закључити уговор између заинтересованих страна који укључује одредбе које омогућавају структурни утицај пројекта током најмање пет година након његовог закључења (издавања решења о исплати).

Сви корисници морају бити уписани у релевантни национални регистар пољопривредних газдинстава/привредни регистар.

Општи критеријуми прихватљивости

Типови прихватљивих газдинстава

Како правила ЕУ не дефинишу посебне услове/ограничења у погледу величине прихватљивих газдинстава (минималну и максималну величину, посебно усмерени на микро, малу и средњу величину газдинства), национални органи ће идентификовати одговарајуће услове у Програму. Ови услови треба да буду у складу са националном стратегијом, која треба да се заснива на секторским анализама спроведеним за релевантне секторе.

⁵ У складу са дефиницијом за мала и средња привредна друштва као што је приказано у поглављу 8.1 ИПАРД Програма

Економска одрживост корисника

Економска одрживост корисника мора бити доказана путем пословног плана. Пословни план укључује кратак опис пословања, његову тренутну имовину и обавезе, људске ресурсе, опис предложене инвестиције, њеног финансијску и пројекцију будућег економског пословања (укључујући маркетинг).

Критеријуми које ИПАРД Агенција користи за процену будуће економске одрживости корисника, као што су анализа изводљивости, веродостојност претпоставки и процена финансијске ситуације, итд. морају бити представљени у Програму, док је формат са детаљном формулом део одговарајућег приручника који утврђује ИПАРД агенција.

Приликом израчунавања економске одрживости корисника морају се узети у обзир ИПАРД средства додељена кориснику.

У случају мањих инвестиција, које ће бити дефинисане Програмом, може се прихватити формат једноставног пословног плана. ИПАРД агенција припрема обрасце за такве пословне планове који ће бити доступни свим потенцијалним корисницима.

Остали критеријуми прихватљивости

- Инвестиција мора да се односи на производњу, складиштење и прераду пољопривредних производа како је наведено у Анексу I Уговора о функционисању и описано у поглављу 8.1 Програма. Што се тиче производње лековитог и ароматичног биља, печурака, производа из области пчеларства, украсног биља, држава може одлучити у оквиру које Мере (1, 3, 7) може пружити подршку, под условом да се обезбеди јасно разграничење између мера.
- Врсте стоке и типови усева за подршку ће бити јасно идентификовани.
- Одабир прихватљивих сектора који ће бити подржани у оквиру мере мора бити заснован на анализи сектора. Идентификација врсте корисника и специфичних инвестиција потребних/прихватљивих у оквиру сваког сектора мора пратити исти приступ и треба дати приоритет развоју најслабијих карика идентификованих у ланцу пољопривредне производње релевантном анализом сектора.
- У случају инвестиција за куповину трактора и пољопривредне опреме, ове инвестиције ће поштовати релевантно законодавство Европске уније у погледу заштите животне средине⁶, посебно у погледу ограничења емисије гасова и честица штетних материја^{7,8}.
- Корисник треба да поштује општа правила прихватљивости као што је описано у поглављу 8.1 ИПАРД програма (укључујући прихватљиве и неприхватљиве трошкове).
- Корисници треба да поштују правила у вези са пореклом како је описано у поглављу 8.1 ИПАРД програма.

⁶ Постоји посебан одељак за аутомобилску индустрију који се односи на тракторе: https://ec.europa.eu/growth/sectors/automotive/legislation/tractors_en

⁷ Уредба (ЕУ) бр. 167/2013 Европског парламента и Савета од 5. фебруара 2013. о одобрењу и тржишном надзору пољопривредних и шумских возила и Делегираној Уредби Комисије (ЕУ) 2018/985 којом се допуњује Уредба (ЕУ) бр. 167/2013 Европског парламента и Савета у вези са захтевима за еколошке перформансе погонских јединица за пољопривредна и шумска возила и њихове моторе и стављање ван снаге Делегиране Уредбе Комисије (ЕУ) 2015/96.

⁸ У сагласности са смерницама DG AGRI Ares(2019)6933835-08/11/2019.

- Минимални услови у погледу професионалних вештина и компетенција пољопривредних произвођача морају бити дефинисани у Програму (нпр. корисник треба да обезбеди сертификат о обуци издат од релевантне стручне установе/образовне/истраживачке институције или јавне саветодавне службе; докаже своје искуство у раду у пољопривредној производњи, преради или услугама које се односе на пољопривреду итд.).

Најкасније пре коначне исплате, ако је релевантно, националне ветеринарске службе и службе за заштиту животне средине морају да процене да ли су испуњени одговарајући ЕУ и национални стандарди. У овом случају, надлежне службе треба да издају сертификат/потврду којим се потврђује горе наведено. Такав сертификат/потврду треба доставити ИПАРД агенцији пре коначне исплате.

Непроизводне инвестиције

Одређене агро-еколошко-климатске операције и циљеви могу се успоставити само ако им претходе непроизводне инвестиције. Непродуктивне инвестиције су инвестиције које не остварују значајан поврћај, принос или приход, нити значајно повећавају вредност власништва корисника, али имају позитиван утицај на животну средину.

Подршка непроизводним инвестицијама обухвата капиталне радове који се односе на спровођење агро-еколошко-климатских циљева, нпр. за обнову станишта и пејзажа, укључујући постављање или поновно успостављање инфраструктуре потребне да би се омогућило одговарајуће управљање стаништима.

Инвестиције у постројења за обновљиве изворе енергије

У оквиру ове инвестиционе подршке, продаја електричне енергије у мрежу је дозвољена уколико се поштује граница „сопствене потрошње“ (тј. електрична енергија продата у мрежу је у просеку једнака електричној енергији утрошеној у току године). Ово се оправдава чињеницом да, пошто се електрична енергија не може складиштити, она се мора, изузев ако се не троши, продати у мрежу; електрична мрежа се може замислити као складиште електричне енергије где се она уноси и повлачи током године у сличној количини и другачијом динамиком.

Концепт „сопствене потрошње“ треба проверити у фази у којој се пројекат подноси/процењује. Инвестиција се сматра прихватљивом када (теоретски) капацитет постројења обновљиве енергије („инвестиција“) не прелази 120% трогодишње просечне (сопствене) потрошње пољопривредног газдинства.

У случају нових пољопривредних газдинстава или у случају пољопривредних газдинстава који су значајно променили обим свог пословања у последње три године, очекивану потрошњу процењује ИПАРД агенција. Исто се односи на очекивано повећање потрошње енергије услед нових инвестиција које ће потенцијални корисник извршити у оквиру истог захтева⁹.

МЕРА 2 – ПОДРШКА ЗА УСПОСТАВЉАЊЕ ПРОИЗВОЂАЧКИХ ГРУПА

Корисници

1. Подршка се даје произвођачким групама и организацијама, које су званично признате од стране надлежног органа државе, на основу пословног плана и биће ограничена на групе произвођача и организације које су мала и средња

⁹ У складу са смерницама DG AGRI Ares (2018)6385137-12/12/2018.

привредна друштва (у даљем тексту МСП¹⁰).

2. Држава треба да дефинише одговарајући правни и организациони облик за произвођачке групе, омогућавајући им да стекну права и преузму обавезе (нпр. задруга, друштво са ограниченом одговорношћу, генерално партнерство, МСП, итд.).
3. Професионалне и/или међупрофесионалне организације које представљају један или више сектора се не квалификују као произвођачке групе.

Општи критеријуми прихватљивости

Подносиоци захтева морају испунити следеће критеријуме:

- Нове произвођачке групе које се први пут оснивају и званично су признате од стране надлежног националног органа након 1. јануара 2021.
- Произвођачке групе треба да буду признате од стране надлежног органа на основу пословног плана. У пословном плану морају бити детаљно наведене планиране активности Произвођачке групе у вези са најмање три од следећих тачака (с тим што је трећа тачка обавезна):
 - Прилагођавање производње и производње чланова произвођачких група захтевима тржишта.
 - Заједничко стављање робе на тржиште, укључујући директни маркетинг, припрему за продају, централизацију продаје и снабдевање купаца на велико.
 - Прилагођавање производње и производње произвођачких група релевантним стандардима ЕУ, у складу са *acquis communautaire*.
 - Успостављање заједничких правила о производним информацијама, са посебним освртом на бербу и доступност производа.
 - Обезбеђивање ефективне стандардизације у свим маркетиншким корацима и испоруци производа у ланац исхране.
 - Развијање пословних и маркетиншких вештина и организација и олакшавање иновационих процеса.

Држава треба да наведе минималне захтеве у вези са садржајем пословног плана, као и административне процедуре за његово одобравање и потврђивање. Мора да потврди да су циљеви пословног плана постигнути у року од 5 година након признавања подржаних произвођачких група. Спровођење пословног плана посматраће се као обавезно – у случају делимичног спровођења, треба применити пропорционално умањење подршке.

Подносиоци захтева такође морају да испуне следеће минималне критеријуме:

- Група може имати за чланове само произвођаче који са произвођачком групом потпишу уговор о организацији производње и пласману производа.
- Државе дефинишу минималан број чланова произвођачких група.
- Државе дефинишу секторе у којима се могу подржати новоосноване произвођачке групе.

¹⁰ Информације о произвођачким групама/организација могу се пронаћи на https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/agri-food-supply-chain/producer-and-interbranch-organisations_en

- Државе дефинишу минималне годишње циљане тржишне вредности производње за произвођачке групе (различите граничне вредности могу бити успостављене у различитим секторима).
- Произвођачке групе воде регистар чланова и њихових привредних активности и поштују правила фер конкуренције.

МЕРА 3 - ИНВЕСТИЦИЈЕ У ФИЗИЧКУ ИМОВИНУ КОЈЕ СЕ ТИЧУ ПРЕРАДЕ И МАРКЕТИНГА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА И ПРОИЗВОДА РИБАРСТВА

Корисници

Корисници су предузетници и привредна друштва (као што је дефинисано националним законом државе кориснице) одговорни за спровођење пројеката у својим објектима. Привредна друштва у свом саставу могу имати једно или више објеката како је дефинисано у члану 2 Уредбе (ЕК) 852/2004.

Заједничке инвестиције

Произвођачке организације (као што су задруге, удружења, итд.) такође могу да поднесу захтев за добијање подршке за заједничке инвестиције. Детаљна дефиниција прихватљивих заједничких инвестиција описана у ИПАРД програму.

Општи критеријуми прихватљивости

Врсте подржаних привредних друштава и произвођачких организација

Главни фокус ће бити на привредна друштва која запошљавају мање од 250 лица и која имају годишњи промет који не прелази 50 милиона евра и/или годишњи биланс стања не прелази 43 милиона евра, што одговара важећој дефиницији МСП садржаној у Препоруци Комисије 2003/361/ЕК.

У државама корисницама у којима дефиниција МСП још увек није у складу са правилима ЕУ, користи се национална дефиниција садржана у ИПАРД програму, све док поштује ограничења постављена у Препоруци Комисије 2003/361/ЕК.

Подржана инвестиција мора бити у складу са релевантним стандардима ЕУ до краја реализације инвестиције. Критеријуми одабира за ову врсту улагања морају осигурати да се приоритет даје подносиоцима захтева који имају за циљ усклађивање целог објекта са свим релевантним стандардима ЕУ.

Привредна друштва која нису обухваћена дефиницијом МСП, али са мање од 750 запослених или годишњим прометом који не прелази 200 милиона евра, такође могу бити прихватљива, међутим у овом случају подршка се може доделити само за инвестиције које су посебно намењене да се целокупна производна јединица у потпуности усклади са релевантним стандардима ЕУ.

Комисија може, на основу прописно образложеног захтева државе кориснице, одлучити да пружи помоћ и привредним друштвима која нису горе наведена само за инвестиције неопходне за испуњавање специфичних стандарда ЕУ, које укључују посебно скупа инвестирања.

Таква подршка се може доделити само привредним друштвима која су идентификована у националним планом за надоградњу објеката у складу са стандардима ЕУ за инвестиције која су посебно намењене томе да целокупно предузеће буде у складу са релевантним стандардима ЕУ. Такав план обично

припремају државе и надгледа га *DG SANTE*, као део процеса приступања. У таквим случајевима, држава корисница подноси посебан захтев Комисији уколико сматра да је овакво привредно друштво прихватљиво за подршку. То се може урадити тек након израде националног плана за надоградњу објеката у складу са стандардима ЕУ.

Национални план је предмет преговора са *DG SANTE* (у оквиру приступних преговора). Државе кориснице морају да идентификују врсту инвестиција неопходних за испуњавање стандарда ЕУ, као и врсту привредних друштава са 750 или више запослених и са годишњим прометом већим од 200 милиона евра, оправдавајући зашто таква привредна друштва не могу да спроведу инвестиције без ИПАРД помоћи. Национални план за надоградњу јединица за прераду мора бити завршен пре него што се ова одредба може применити.

За инвестиције у обновљиве изворе енергије или циркуларну економију, захтеви се могу поднети за објекте који се већ налазе на *SANTE* листи објеката ван ЕУ, који имају дозволу за извоз хране животињског порекла у ЕУ, без обзира на национални план.

Економска одрживост корисника

Економска одрживост корисника мора бити доказана путем пословног плана. Пословни план укључује кратак опис пословања, његову тренутну имовину и обавезе, људске ресурсе, опис предложене инвестиције, њено финансирање и пројекције будућег економског пословања (укључујући маркетинг).

Критеријуми које ИПАРД агенција користи за процену будуће економске одрживости корисника, као што су анализа изводљивости, веродостојност претпоставки и процена финансијске ситуације итд. морају бити представљени у Програму, док је формат са детаљном формулом део одговарајућег приручника који утврђује ИПАРД агенција. Државама се препоручује да усвоје приступ који користи банкарски сектор.

ИПАРД средства додељена корисницима морају се узети у обзир приликом израчунавања економске одрживости корисника.

Остали критеријуми прихватљивости

Подржане инвестиције морају се односити на прераду и/или маркетинг производа обухваћених Анексом I Уговора, укључујући производе од рибе, и/или развој нових производа, процеса и технологија повезаних са производима обухваћеним Анексом I Уговора, укључујући производе од рибе.

Прерада дувана није прихватљива у ИПАРД програму.

Услов којим се утврђује да „инвестиције морају допринети побољшању стања предметног сектора пољопривредне производње“ може се превести у критеријуме за рангирање, давањем већег приоритета пројектима који имају висок удео сировина добијених путем уговора закључених директно са пољопривредним произвођачима.

Одабир прихватљивих сектора који ће бити подржани у оквиру ове мере мора бити заснован на анализи сектора која укључује екстерну експертизу. Идентификација врсте корисника и посебних инвестиција потребних/прихватљивих у оквиру сваког сектора мора да следи исти приступ и даваће приоритет развоју најслабијих карика у ланцу пољопривредне производње идентификованих релевантном анализом сектора.

Након завршетка, инвестиција мора поштовати релевантне стандарде ЕУ. За велика привредна друштва, целокупна производна јединица мора да поштује стандарде ЕУ (видети захтеве за корисника).

Специфични критеријуми прихватљивости

Сви сектори обухваћени овом мером морају бити предмет анализе сектора. Идентификација врсте корисника и прихватљивих инвестиција у оквиру сваког сектора мора дати приоритет развоју најслабијих карика ланца прераде и маркетинга идентификованих релевантном анализом сектора. Секторске анализе такође треба да идентификују могућности за повећање производње из обновљивих извора енергије.

МЕРА 4 – АГРО-ЕКОЛОШКО-КЛИМАТСКА МЕРА И ОРГАНСКА ПРОИЗВОДЊА

Корисници

Корисници могу бити пољопривредни произвођачи, групе пољопривредних произвођача и други менаџери земљишта (само ако исти сарађују са пољопривредним произвођачима) који, по општем правилу, на период од пет година (са могућношћу продужења у складу са преосталом дужином програмског периода) преузимају обавезу(е) у оквиру врсте операције(а).

Како се дефиниција „пољопривредни произвођач” може разликовати по државама, остављено је државама да дефинишу циљну групу у складу са националном дефиницијом пољопривредног произвођача и исту опишу у ИПАРД програму.

“Група пољопривредних произвођача” означава ентитет који укључује више од једног пољопривредног произвођача или који комбинује пољопривредног произвођача(е) и друге менаџере земљишта у циљу спровођења агро-еколошко-климатске мере, што одговара концепту „заједничког приступа”. Наведени приступ има неколико предности:

- побољшање квалитета животне средине у већем обиму (нпр. боља повезаност између еколошки важних тачака кроз успостављање еколошких коридора);
- административно поједностављење (мањи број поднетих захтева значи мање папирологије) и нижи трошкови административног спровођења;
- јачи осећај заједничке посвећености међу члановима групе;
- основа за омогућавање већег плаћања трансакционих трошкова него у случају појединачног корисника.

Методе рада таквих група ће морати да буду специфициране у уговорима између Управљачких тела и група и кроз интерне аранжмане између чланова група (нпр. правила која обезбеђују да сваки члан зна своја права и обавезе).

„Други менаџери земљишта“ означавају менаџере земљишта који нису пољопривредни произвођачи. Најчешћи пример таквих менаџера су еколошке НВО, еколошка удружења или општине, које управљају земљиштем вредним за животну средину у складу са специфичним потребама таквог земљишта.

Заједнички критеријуми прихватљивости

Врста операције

На основу изабраног циља/комбинације циљева, држава треба да идентификује тип операција(е) за подршку и пружи образложење у погледу очекиваних утицаја и циљева које треба постићи.

Приликом дефинисања врсте операција(е), посебну пажњу треба обратити на: (1) специфичне релевантне циљеве и потребе описане у ИПАРД програму за одабране области; (2) посебне околности и контекст пољопривредних газдинстава у одабраним областима; и (3) административни капацитет за спровођење такве врсте операција(е). Обавезе за сваку врсту операција(е) морају бити јасно дефинисане и проверљиве (контролисане).

Посебна пажња у осмишљавању врсте операција(е) биће посвећена релевантним циљевима и циљаним вредностима Зелене агенде за Западни Балкан и Зеленог договора ЕУ.

Преузете обавезе које корисници морају поштовати биће развијене за сваку врсту операција(е). Преузете обавезе су специфичне/детаљне обавезе корисника које морају бити јасно описане у ИПАРД програму. Оне су главни елементи који ће одредити природу операције, њену вредност изнад полазне основе и њен потенцијал да постигне постављене циљане вредности и које ће утицати на ниво премије.

Државе ће морати да обезбеде да преузете обавезе буду јасне у смислу циљева и садржаја, да имају потенцијал да обезбеде корист за животну средину и да су проверљиве и контролисане. Неопходно је представити јасну везу између полазне основне (релевантног националног стандарда/стандарде) и преузетих обавеза за сваки подржани тип операције, на пример у облику табеле.

Уколико држава одлучи да у оквиру мере развије више од једне врсте операција, важно је напоменути да корисник може комбиновати различите врсте операција, под условом да су комплементарне и компатибилне. Могућности такве комбинације биће описане у Програму. Међутим, важно је напоменути да неке комбинације можда неће бити могуће и, у случају, да се двоструко финансирање које је резултат делимичног преклапања преузетих обавеза мора искључити.

Полазна основа

- Прихватљиви за ову меру биће корисници који добровољно у периоду од пет година примењују врсту операције(а), која превазилази релевантне обавезне стандарде и услове ЕУ (полазна основа). Корисници ће морати да поштују релевантне обавезне стандарде и услове на целом газдинству.
- Опис релевантних обавезних стандарда и услова биће представљен у ИПАРД програму. Формат табеле је добар и јасан начин да се илуструје однос (и корелација) између агро-еколошко-климатских обавеза и релевантних елемената полазне основне и конвенционалних метода пољопривредне производње.

Концепт релевантних обавезних стандарда и услова ЕУ треба схватити у смислу оквира ЕУ за унакрсну усклађеност (укључујући добре пољопривредне и еколошке услове – *GAEC*) како је предвиђено у Анексу II Уредбе (ЕУ) 1306/2013¹¹. Тачан садржај полазне основе се заснива на националним правилима, која су еквивалентна горе наведеним релевантним обавезним стандардима и условима који се односе на управљање земљиштем, водом, биодиверзитетом и пејзажом. Полазна основа такође укључује релевантне минималне захтеве за ђубрива и средства за заштиту биља (као што је дефинисано у тачки 8(9) Анекса I Уредбе (ЕУ) 808/2014¹²), као и све друге

¹¹ Уредба (ЕУ) бр. 1306/2013 Европског парламента и Савета о финансирању, управљању и праћењу заједничке пољопривредне политике

¹² Сprovedбена Уредба (ЕУ) број 808/2014 о утврђивању правила за примену Уредбе (ЕУ) бр. 1305/2013.

националне стандарде релевантне за меру утврђене националним законодавством као и конвенционалне методе пољопривредне производње.

Државе кориснице треба да избегавају дефинисање врсте операција(е) за које недостају релевантна национална правила која су еквивалентна релевантним обавезним стандардима и условима ЕУ. У случају да се предлаже таква врста операције(а), стандарди и услови ЕУ ће се користити у погледу постављања релевантне полазне основе.

Релевантно знање

На основу искуства са применом ове мере у државама чланицама ЕУ, може се тврдити да је пружање смерница, савета и обука специфичних за садржај мере показало побољшану дистрибуцију резултата мере и смањен број грешака у њеној примени.

Како би се осигурало да спровођење ове мере буде што је могуће ефикасније, држава треба да гарантује да ће сваки корисник пре предузимања било које врсте операције(а) поседовати релевантно знање и да ће добити потребне информације.

Специфични критеријуми прихватљивости

Држава утврђује минималну површину пољопривредног земљишта које се може декларисати за било коју врсту операције и минималну величину стада угрожених раса животиња.

Ова мера се спроводи на пољопривредном земљишту. Појам „пољопривредног земљишта“ даје одређено дискреционо право државама корисницама да га дефинишу, захтевајући да такво земљиште има везу са пољопривредом. На пример, може укључити „потенцијално“ пољопривредно земљиште, као што је напуштено земљиште. Ова флексибилност ће омогућити да се реализује врста операција на земљишту, која је од великог значаја за животну средину.

Иако власнички статус земљишта не утиче на његову подобност за подршку у оквиру ове мере, у случају закупљеног (изнајмљеног) земљишта, обезбедиће се да се земљиште закупљује/ изнајмљује на период који најмање обухвата период преузете обавезе.

NB. У случају операције органске пољопривреде, оне ће се спроводити на коришћеном пољопривредном земљишту.

У случају подршке угроженим животињама, минимална величина стада мора се утврдити у договору са релевантном институцијом у држави, на основу научних доказа у том погледу.

„Угрожена раса“ означава локалну расу, за коју је признато да је угрожена, генетски прилагођена једном или више традиционалних производних система или окружења у држави и којој је статус угрожености научно утврђен од стране тела које поседује неопходне вештине и знања у области угрожености раса.

Листа подржаних, прихватљивих угрожених раса и врста мора бити укључена у ИПАРД програм.

МЕРА 5 – СПРОВОЂЕЊЕ ЛОКАЛНИХ СТРАТЕГИЈА РУРАЛНОГ РАЗВОЈА – LEADER ПРИСТУП

Корисници

Локалне акционе групе које је одабрала и уговорила ИПАРД агенција.

Спровођење LEADER приступа у оквиру ИПАРД програма

LEADER приступ на програмском нивоу садржаће најмање следеће елементе:

- Локалне стратегије руралног развоја које су засноване на подручју, а намењене добро идентификованим субрегионалним руралним подручјима.
- Локална јавно-приватна партнерства (локалне акционе групе).
- Приступ одоздо према горе са којим ће локалне акционе групе имати овлашћење да доносе одлуке у вези са припремом и спровођењем локалних стратегија руралног развоја.
- Мултисекторски приступ и спровођење локалних стратегија руралног развоја заснованих на повезивању учесника и спровођењу пројеката из различитих сектора локалне економије.
- Умрежавање локалних партнерстава.
- Примена иновативних приступа.

Локалне акционе групе (ЛАГ) спроводе Локалну стратегију руралног развоја (ЛСРР), која може да садржи једну или више од следећих шест приоритетних тема:

- Рурална економија: развој кратких ланаца снабдевања и производа са додатом вредношћу, укључујући квалитетне производе, различите занате и друге активности у вези са диверсификацијом руралне економије.
- Рурални туризам: развој производа руралног туризма који се заснивају на коришћењу локалних, природних и културних ресурса.
- Заједница: јачање културног и социјалног живота заједнице и подржавање заједничких организација локалних учесника, удружења и невладиних организација.
- Јавни простори: побољшање јавног простора у селима.
- Животна средина: побољшање еколошких стандарда на подручју ЛАГ-ова и промоција употребе обновљиве енергије од стране локалне заједнице.
- Умрежавање: умрежавање ЛАГ-ова, размена најбоље праксе, ширење информација у вези са ИПАРД програмом и учење о новим приступима руралног развоја.

Спровођење Локалне стратегије руралног развоја обухвата: активности анимације и изградње капацитета, мале пројекте и текуће трошкове за ЛАГ. Активности морају бити повезане са горенаведеним одабраним приоритетним темама.

Локалне акционе групе морају да испуне следеће услове:

- Морају предложити интегрисану локалну стратегију руралног развоја засновану на LEADER карактеристикама, као што је дефинисано у члану 6 од (а) до (ф).

- Морају се састојати од групе која представља партнере из различитих социоекономских сектора са истог подручја. Треба да осигурају родну равноправност учешћем жена и младих на нивоу одлучивања. У Програму ће бити успостављен минимални број жена и младих.
- Морају показати способност да дефинишу и спроводе Локалну стратегију руралног развоја (ЛСРР) на подручју ЛАГ-а.
- Локална акциона група мора имати правни облик (нпр. удружење, фондација, итд.).
- Способност управљања јавним средствима: ИПАРД Управљачко тело мора осигурати да ЛАГ-ови изаберу административног и финансијског сарадника који је способен да управља јавним средствима и обезбеди задовољавајуће функционисање партнерства. Одређене функције, попут вођења рачуноводства, ако их члан ЛАГ-а не може спровести, могу бити поверене спољним сарадницима.

Захтеви за подручја ЛАГ-а која су обухваћена локалном стратегијом руралног развоја (ЛСРР):

- Подручје ЛАГ-а мора бити кохерентно и имати довољну критичну масу у смислу људских, финансијских и економских ресурса за подршку одрживој стратегији развоја.
- Популација на подручју ЛАГ-а, по општем правилу, мора имати више од 10.000 становника, а највише 150.000 становника, укључујући насељена места са мање од 25.000 становника. Одступање од овог општег правила могуће је у оправданим случајевима.
- Исто подручје не сме припадати више од једном ЛАГ-у, што значи да једно партнерство може имати једну стратегију и једну територију.
- Државе кориснице се могу одлучити да обухвате целу територију или део територије, прилагођавајући у складу са тим критеријуме за избор Локалних акционих група и области које представљају.

Минимални садржај Локалне стратегије руралног развоја (ЛСРР):

- Дефиниција подручја и становништва обухваћеног ЛСРР, укључујући опис кохерентности и довољну критичну масу у погледу људских, финансијских и економских ресурса.
- Анализа развојних потреба и потенцијала подручја, укључујући анализу снага, слабости, могућности и претњи (SWOT) – ЛАГ-ови треба да узму у обзир не само статистику, већ и ставове локалних учесника.
- Опис стратегије и њених циљева – у ту сврху ЛАГ-ови дефинишу визију и циљеве у складу са приоритетним темама из ИПАРД програма.
- Опис процеса укључивања заједнице у припрему стратегије, структуре партнерства и интерних правила одлучивања.
- Акциони план, који је један од најважнијих делова ЛСРР. Обавезно је да све предложене активности буду повезане са свим одабраним приоритетним темама. Акциони план утврђује минимални (обавезујући) ниво активности (минимални ниво циљева). Касније, Акциони план мора бити преточен у детаљније разрађене годишње планове.

- Финансијски план са индикативним буџетом за период трајања ЛСРР, треба да буде подељен на: текуће трошкове ЛАГ-а, анимацију/јачање капацитета, мале пројекте.

Детаљни захтеви у вези са ЛСРР биће наведени у смерницама ИПАРД Управљачког тела.

МЕРА 6 - ИНВЕСТИЦИЈЕ У РУРАЛНУ ЈАВНУ ИНФРАСТРУКТУРУ

Корисници

Корисници ове мере су јединице локалне самоуправе у руралним подручјима.

Општи критеријуми прихватљивости

- Пројекат се мора односити на инфраструктуру потребну за развој руралних подручја, укључујући путеве у заједници, локални приступ путевима од посебног значаја за локални економски развој, приступ пољопривредним газдинствима и шумском земљишту, снабдевање енергијом, управљање отпадом и водама, локални приступ центрима информационо-комуникационих технологија, итд.
- Сви пројекти морају бити реализовани кроз набавке које су у складу са правилима спољне помоћи Европске комисије, која су садржана у Финансијској Уредби. У ту сврху, примена ПРАГ-а би се могла прилагодити специфичностима државе кориснице. Међутим, јавну набавку у име корисника може обавити централизовани надлежни орган јавне власти.
- Корисник мора обезбедити/осигурати одржавање пројекта најмање пет година након коначне исплате пројекта. Међутим, трошкови одржавања нису прихватљиви за кофинансирање ЕУ.
- Сваки пројекат мора бити у складу са релевантним националним правним захтевима и релевантним стандардима Уније који су на снази, пре коначне исплате инвестиције од стране ИПАРД агенције.

Специфични критеријуми прихватљивости

Дефинише се од стране државе кориснице, ако постоје.

МЕРА 7 – ДИВЕРЗИФИКАЦИЈА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ГАЗДИНСТАВА И РАЗВОЈ ПОСЛОВАЊА

Корисници

Корисници ове мере су пољопривредни произвођачи и чланови пољопривредних газдинстава, физичка лица у руралним подручјима, произвођачке организације (као што су задруге, удружења итд.) и микро и мала предузећа у руралним подручјима.

Општи критеријуми прихватљивости

Врста пољопривредних произвођача, предузетника/привредних друштава и произвођачких организација који су предмет подршке

Корисници ове мере су:

- Пољопривредна газдинства и/или чланови њихових домаћинстава, који диверзификују активности на пољопривредним газдинствима или ван њих, могу бити прихватљиви корисници без обзира да ли се налазе у урбаном или руралном подручју.

- Правна или физичка лица која обављају привредну делатност и живе у руралним подручјима, што се може доказати, на пример, уписом у Регистар пољопривредних газдинстава. Они могу да раде као samozaposleni (нпр. у случају заната).
- Произвођачке организације (као што су земљорадничке задруге, удружења итд.) без обзира да ли се налазе у урбаним или руралним подручјима.
- Микро и мала привредна друштва, основана или лоцирана у руралним подручјима, укључујући и занатска предузећа, која имају потенцијал да реализују пројекат, као и било коју врсту правног лица које живи у руралном подручју. Правна лица основана ван руралних подручја, такође могу бити прихватљива уколико се подржане инвестиције/активности налазе у руралним подручјима. У случају правних лица, потребно је извршити проверу повезаних и партнерских привредних друштава како би се потврдила величина привредног друштва.

Економска одрживост корисника

Економска одрживост корисника мора бити доказана путем пословног плана. Пословни план укључује кратак опис пословања, његове тренутне имовине и обавезе, људске ресурсе, опис предложене инвестиције, њеног финансирања и пројекције будућег економског пословања (укључујући маркетинг).

Критеријуми које ИПАРД Агенција користи за процену будуће економске одрживости корисника, као што су анализа изводљивости, веродостојност претпоставки и процена финансијске ситуације, итд., морају бити представљени у Програму, док је формат са детаљном формулом део одговарајућег приручника који утврђује ИПАРД агенција.

ИПАРД средства додељена кориснику морају се узети у обзир приликом израчунавања економске одрживости корисника.

У случају мањих инвестиција која ће бити дефинисана Програмом, може се прихватити једноставни пословни план. ИПАРД агенција ће припремити обрасце за такве пословне планове који ће бити доступни свим потенцијалним корисницима.

Остали критеријуми прихватљивости

Професионалне вештине – подносилац захтева мора бити у складу са националним законодавством у одређеним секторима.

Специфични критеријуми прихватљивости

Држава обезбеђује специфичне критеријуме прихватљивости по секторима усаглашеним са Комисијом, како би се усмерили на специфичне кориснике, нпр. број лежајева/особа у сектору руралног туризма, ограничење у погледу величине пољопривредних газдинстава и привредних друштава или листа одабраних традиционалних заната. Пројекти у оквиру ове мере су генерално малог обима.

Држава треба да обезбеди јасно разграничење, засновано нпр. према одабраним секторима, према инвестицијама у оквиру ове мере и мера „Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава“ и „Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства“.

У оквиру сектора руралног туризма, улагања су ограничена на релативно малу туристичку инфраструктуру. Уопштено говорећи, максимални капацитет у броју лежајева/особа не прелази 30.

МЕРА 8 – УНАПРЕЂЕЊЕ ОБУКА

Корисници

- Корисници средстава за подршку у оквиру ове мере су субјекти или органи који ће обезбедити прихватљиве активности у корист лица ангажованих у сектору пољопривреде, прехране и шумарства, управника земљишта, привредних актера/МСП који послују у руралним подручјима.
- Испоручиоци обуке могу бити приватни или јавни, невладине организације, било локалне или из земаља ЕУ или из земаља кандидата за чланство у ЕУ.
- Тела која организују размене и посете пољопривредним газдинствима и сопственицима шума такође су прихватљиви корисници.
- За избор корисника, држава може бирати између различитих процедура, нпр. позива за подношење захтева и јавних набавки. Процес треба организовати одржавајући једнак третман, транспарентност и непристрасност.

Учесници

Учесници у активностима предвиђеним овом мером треба да буду лица ангажована у сектору пољопривреде, прехране и шумарства и други привредни актери који послују у областима обухваћеним ИПАРД програмом.

Подршка у оквиру ове мере не може се исплаћивати директно учесницима. Трошкове учесника који учествују у активностима треба да надокнади релевантни испоручилац услуга (корисник).

Не постоји ограничење величине газдинства, прехрамбеног и шумског газдинства које може да учествује у активностима које се промовишу овом мером. Међутим, постоји ограничење за мала и средња предузећа која послују у руралним подручјима, која морају да буду у складу са релевантном дефиницијом МСП која се примењује у држави.

Незапослена лица и општине нису прихватљиви корисници или учесници у оквиру ове мере. За незапослена лица и општине биће посебно усмерена подршка доступна у оквиру ИПА и EaSI (програма ЕУ за запошљавање и социјалне иновације)/ESF+. Стога, да би се осигурало јасно разграничење, незапослена лица су искључена као корисници.

Општи критеријуми прихватљивости

Држава корисница ће изградити **стратегију обуке** за спровођење операција за унапређење професионалних вештина и компетенција лица ангажованих у сектору пољопривреде, прехране и шумарства и других привредних актера који делују у областима обухваћеним ИПАРД програмом. Стратегију обуке треба да одобри ИПАРД Одбор за праћење.

Стратегија обуке ће укључити процену постојећих структура обуке, анализу потреба и циљева. Такође ће успоставити сет критеријума за избор пружалаца услуга и наставни план и програм могућих активности за унапређење вештина и компетенција учесника. Кратак опис стратегије обуке биће укључен у ИПАРД програм. Програм треба да идентификује врсту активности које треба спровести, као и циљну публику сваке од њих.

У циљу обезбеђивања одговарајућих активности, које стварно одговарају потребама циљних група у програмској области, треба спроводити редовно ажурирање стратегије. Активности треба да одговоре на захтеве руралних актера, а не да их воде корисници/пружаоци услуга. Како се потребе руралних актера временом развијају, стратегију треба ажурирати како би благовремено и тачно одговорило на стварне потребе.

Специфични критеријуми прихватљивости

ИПАРД Управљачко тело треба да наведе у ИПАРД програму, као и у смерницама за подносиоце захтева, дефиницију одговарајућих капацитета тела која пружају активности преноса знања и демонстрације, како би били прихватљиви у оквиру мере. Корисници треба да буду способни и одговорни за испоруку прихватљивих активности у оквиру мере.

- Корисник треба да обезбеди доказе о квалификацијама свог особља и техничким капацитетима за пружање одговарајућих прихватљивих активности.
- Одговарајућа прихватљива активност ће нагласити трансфер специфичних вештина и компетенција идентификованих у стратегији обуке дотичне државе.
- Прихватљива активност треба да буде у складу са специфичним циљевима мера и областима обуке.
- Свака прихватљива активност треба да буде организована само за минимални број учесника који одреди држава корисник.

Специфични критеријуми прихватљивости биће испуњени у тренутку подношења пројектног захтева.

МЕРА 9 – ТЕХНИЧКА ПОМОЋ

Корисници

Корисник ове мере је ИПАРД Управљачко тело. Други ИПАРД III субјекти и сродна тела (ИПАРД Управљачко тело/ИПАРД агенција, управљачка структура, саветодавне службе, техничка тела, потенцијалне локалне акционе групе (ЛАГ-ови) и националне руралне (развојне) мреже) могу остварити подршку кроз активности предвиђене мером Техничка помоћ, преко ИПАРД Управљачког тела.

Општи критеријуми прихватљивости

Прихватљиви трошкови се заснивају на стварним трошковима, који су повезани са спровођењем кофинансиране операције и морају се односити на плаћања које је извршио корисник, подржане примљеним фактурама или рачуноводственим документима еквивалентне доказне вредности¹³. Опције поједностављених трошкова се такође могу користити као алтернатива за стварне трошкове.

Сви пројекти морају бити набављени у складу са правилима спољне помоћи Европске комисије, која су садржана у Финансијској Уредби. У ту сврху, примена ПРАГ-а би се могла прилагодити специфичностима државе кориснице. Међутим, јавну набавку у

¹³ „рачуноводствени документ еквивалентне доказне вредности” означава сваки документ који се подноси да докаже да књиговодствени запис даје истинит и поштен приказ стварне трансакције у складу са важећим законом о рачуноводству.

име корисника може обавити централизовани независни надлежни јавни орган. Спровођење радњи техничке помоћи биће у складу са јавним набавкама.

О прихватљивим трошковима ће се извештавати у контексту годишњег извештаја о спровођењу. Трошкови се такође могу заснивати на паушалним износима (као што су дневнице), у складу са условима и стопама које се примењују у јавном сектору дотичне државе кориснице за сличне радње где није укључено кофинансирање ЕУ. Сви трошкови у погледу стручњака и других учесника биће ограничени на оне који путују из држава чланица ЕУ у ИПАРД државе кориснице или обрнуто или унутар земаља корисница.

За ову меру неће бити прихватљиве активности које се финансирају или су предвиђене да буду финансиране као део *twinning* или других пројеката подржаних у оквиру других компоненти ИПА.

Техничка помоћ за подршку успостављању система управљања и контроле је прихватљива пре поверавања послова спровођења буџета за нове мере, за трошкове настале у периоду након 1. јануара 2021. године.

МЕРА 10 – САВЕТОДАВНЕ УСЛУГЕ

Корисници

Органи или тела који пружају саветодавне услуге су корисници подршке (у смислу пријема средстава).

Органи или тела који пружају саветодавне услуге су јавне саветодавне службе, и комплементарно: секторске организације (као што су пољопривредне коморе), развојне агенције, невладине организације, општинска већа, итд. Док приватна предузећа и консултантске куће нису прихватљиви, приватне саветодавне службе ангазоване уговором од стране Министарства, као дела националног саветодавног система, могу бити прихватљиве.

Бесплатне саветодавне услуге пружају се пољопривредним произвођачима, сопственицима шума и микро привредним друштвима у руралним подручјима.

Општи критеријуми прихватљивости

Органи или тела, који пружају саветодавне услуге, морају имати одговарајуће ресурсе у виду редовно обученог и квалификованог кадра, саветодавно искуство и поузданост у областима у којима саветују. Кадар саветодавних служби мора бити редовно обучаван.

Корисник ће показати доказе о горе наведеном за органе или тела која пружају саветодавне услуге.

Кандидати са сукобом интереса биће искључени из процедуре одабира. Пример сукоба интереса се дешава када је неко од одабраних тела учествовало у дефинисању пројектног задатка.

Специфични критеријуми прихватљивости (по сектору)

У Програму треба дефинисати мере, врсте сектора/величине пројекта за које ће се пружати саветодавне услуге за ИПАРД пројекат и припрема захтева за исплату. Уобичајно, саветодавне услуге које се пружају у оквиру ове мере обухватаће мање пројекте за подстицање мањих пољопривредних газдинстава и микро привредних друштава са ограниченим финансијским капацитетима да користе ИПАРД програм.

Већи пројекти ће се финансирати из општих трошкова (трошкови припреме пројекта) у свакој мери.

Саветодавне услуге пољопривредним произвођачима или микро привредним друштвима могу обухватати економске, пољопривредне и карактеристике заштите животне средине пољопривредних газдинстава, шумских газдинстава или микро привредних друштава. Посебна пажња биће посвећена климатским променама (укључујући коришћење обновљиве енергије, енергетску ефикасност), заштити животне средине (укључујући управљање отпадом), одрживости (укључујући циркуларну економију, био-економију), биодиверзитету, усклађености са стандардима ЕУ за заштиту животне средине, стандардима хигијене и добробити животиња, произвођачким организацијама и аспектима техничке иновације и дигитализације пољопривредних газдинстава и микро привредних друштава.

Програмом се утврђује минимални број учесника групне саветодавне активности. За максимални ефекат треба подстицати циклус од неколико групних саветодавних активности. У сваком програму ће бити постављена јасна линија разграничења између групних саветодавних и активности обуке које се подржавају у оквиру мере „Унапређење обука“. Групно саветовање ће дати приоритет секторима подржаним у ИПАРД програму и учешћу младих пољопривредника и произвођачких организација (нпр. о заједничком коришћењу производне инфраструктуре, преради, квалитетним производима и кратким ланцима вредности).

Саветодавна служба за пољопривредна газдинства је ентитет или тело намењено пружању савета пољопривредним произвођачима, сопственицима шума и микро привредним друштвима која послују у руралним подручјима. Важно је што јасније направити разлику између савета и пуког пружања информација пољопривредним произвођачима. Треба напоменути да пољопривредне саветодавне службе треба да процене специфичну ситуацију пољопривредног произвођача, а не само да пружају опште информације. Такође је важно да се избегне двоструко финансирање општих трошкова (трошкови припреме пројекта) у одговарајућим мерама.

МЕРА 11 - ПОЛИЗАЊЕ И ЗАШТИТА ШУМА

Корисници

Приватни и јавни власници земљишта и њихова удружења могу бити корисници ове мере.

Општи критеријуми прихватљивости

Подржани пројекти морају бити у складу са националним шумарским програмима/стратегијама или еквивалентним инструментима и, ако је примењиво, са националним програмом пошумљавања или смерницама, планом прилагођавања или ублажавања климатских промена, биодиверзитетом или еквивалентном стратегијом.

Заједничка дефиниција за „шуму“ треба да буде укључена у ИПАРД програм од стране државе кориснице. У ЕУ примењује се следећа дефиниција: „шума“ означава површину државе која се простире на више од 0,5 хектара са дрвећем вишим од 5 метара и покривеношћу крошње већом од 10 процената, или дрвећем које може достићи ове прагове *in situ*. Не укључује земљиште које је претежно у пољопривредној или урбаној употреби. Држава корисница може изабрати да примени другу дефиницију шума на основу постојећег националног законодавства или система инвентара.

Држава корисница ће дати дефиницију у програму руралног развоја.

У случају да се активности у шумарству одвијају и у „другим шумовитим подручјима“, у складу са тим, дефиниција таквих подручја такође треба да буде укључена у ИПАРД програм. Препоручује се употреба исте дефиниције за „остала шумовита“ подручја, као што се користи у ЕУ: *„шумовита подручја“ означавају земљиште које није класификовано као „шума“, простире се на више од 0,5 хектара, са дрвећем вишим од 5 метара и покривеност крошњама од 5-10 процената, или дрвеће које може да достигне те прагове in situ, или са комбинованом покривеношћу жбуњем, грмљем и дрвећем изнад 10 процената. Појам не укључује земљиште које је претежно у пољопривредној или урбаној употреби.*

Специфични критеријуми прихватљивости

Пошумљавање, агрошумарство, обнова шума након пожара

- Изданци кратке ротације (SRC)¹⁴ и јелке искључене су из помоћи.
- Биће прихватљиво и пољопривредно и непољопривредно земљиште.
- Садњу дрвећа треба прилагодити локалним условима, у складу са животном средином и побољшању биодиверзитета. С тим у вези, узмеће се у обзир врста, варијетет, екотип и порекло дрвећа, отпорност на климатске промене и природне катастрофе и потенцијални инвазивни карактер врста, како је дефинисала држава корисница у складу са локалитетом дотичног подручја. Прихватљивост вишегодишњих дрвенастих врста треба да дефинише држава корисница у програму на основу земљишта, климе и услова животне средине. Исте врсте могу спадати у различите категорије (брзо растуће врсте, шума) у зависности од периода „ротација-сече“.
- У заштићеним природним подручјима не могу се подизати нове шуме, осим у случају када је повећање покривености шумама жељена интервенција предвиђена плановима управљања или еквивалентним инструментима за управљање која се односе на заштићена подручја.
- Корисник је дужан да прибави дозволу за пошумљавање издату на његово име и одобрену од органа за шумарство (одобравање плана пошумљавања). Дозвола се заснива на плану пошумљавања, који у складу са шумским законодавством државе сачињава нпр. професионални шумар, с обзиром на услове локације и еколошке карактеристике. У поступку давања сагласности учествују надлежни органи (орган заштите природе, одбране, заштите вода).
- Подршка је могућа уколико је неопходна додатна садња у случају самониклих/спонтано пошумљених подручја (нпр. на напуштеном пољопривредном земљишту где је почела да се појављује дрвенаста вегетација); у овом случају прихватљиви су трошкови подизања шума само за површину под додатним засадама. Што се тиче трошкова одржавања (укључујући нпр. ограђене просторе, итд.) - може се обухватити цела „пошумљена“ површина (и природног и вештачког порекла) (пошто цео простор треба третирати раним и

¹⁴ „Изданак кратке ротације“ означава површине засађене врстама дрвећа под CN кодом 06 02 9041, која је дефинисана од стране државе кориснице, које се састоје од дрвенастих, вишегодишњих засада, чији корен или изданци остају у земљи након сече, са новим изданцима који се појављују у наредној сезони и са максималним циклусом сече који одређује држава корисница, како је утврђено у члану 4(1)(к) Уредбе (ЕУ) бр. 1307/2013

касним чишћењем у складу са потребама врсте младе шумске састојине), ако се редовно спроводе послови одржавања.

- Подршка неће искључити употребу дрвета или недрвних материјала или других шумских добара и услуга из економских разлога (као што су инокулација тартуфа, одржива сеча, проређивање са материјалима који се продају као енергенти током периода одржавања, итд.) све док ова употреба не штети функцијама заштите животне средине или заштите. У таквим случајевима ово треба узети у обзир приликом израчунавања нивоа подршке.
- У подручјима где је садња дрвећа отежана тешким педолошким и климатским условима (оскудна доступност воде, сиромашно земљиште итд.) подршка се може обезбедити за садњу осталих вишегодишњих дрвенастих врста, као што су жбуње или грмље, које одговарају локалним условима.
- За агрошумарство, препоручени однос шума/дрвећа и пољопривредног земљишта на месту треба да дефинише држава корисница узимајући у обзир локалне педолошке и климатске услове, шумске врсте (применљиве врсте дрвећа и жбуња) и потребу да се обезбеди пољопривредна употреба земљиште. Препорука је садња више од једне врсте шумског дрвећа, посебно вишенаменог дрвећа (врсте које дају и јестив плод и дрво за грађу) у истом систему агрошумарства, чиме би се допринело ширем биодиверзитету. Држава корисница дефинише максималан и минимални број стабала у периоду зрелости. Овај број треба да одражава двоструку употребу земљишта. Број засађених стабала треба да обезбеди одрживост и двоструку употребу земљишта.
- Да би се отклониле последице штете, неопходна је формална потврда од стране јавних органа која званично потврђује последице природне катастрофе. Држава корисница треба да наведе у Програму руралног развоја референтан метод процене такве штете.
- Државе кориснице морају да осигурају да обнова шума након пожара буде у складу са одговарајућим националним плановима заштите шума.

Превенција оштећења шума од шумских пожара

- Обухваћени су трошкови за успостављање инфраструктуре за превенцију пожара, укључујући системе за надзор, праћење и комуникацију.
- Подршка се неће додељивати за пољопривредно оријентисане активности у подручјима са преузетим обавезама у области заштите животне средине.
- За газдинства изнад одређене величине која ће бити одређена у Програму, подршка ће бити условљена подношењем релевантних информација из плана газдовања шумама или еквивалентног инструмента у складу са одрживим управљањем шумама како је схваћено Резолуцијом из Хелсинкија (*H1 Resolution*) усвојеном на Министарској конференцији о заштити шума у Европи из 1993. (у даљем тексту „одрживо газдовање шумама“¹⁵).
- Превентивне радње против пожара треба да се спроводе у подручјима које држава корисница класификује као средње или високоризичне од пожара. Све превентивне радње треба да буду део плана заштите шума.
- Неопходне превентивне радње морају бити усмерене у складу са циљевима

¹⁵ https://www.foresteuropa.org/docs/MC/MC_helsinki_resolutionH1.pdf

јавног програма (национални шумарски програм/стратегија, програм и план заштите шума, стратегија прилагођавања климатским променама, програм управљања сливовима, стратегија дезертификације, итд.).

- Државе кориснице морају да обезбеде да су горе наведене мере превенције шумских пожара у складу са одговарајућим националним плановима заштите шума.
- Што се тиче стварања шумских противпожарних појасева, очишћених површина, прихватљиви трошкови могу укључивати, осим трошкова подизања шума, накнадне трошкове одржавања дотичног подручја. Међутим, ова подршка се неће додељивати за активности везане за пољопривреду у областима обухваћеним преузетим обавезама заштите животне средине.
- Овом мером треба да буде обухваћен само материјал који се односи на спречавање настанка штете.

Побољшање отпорности и еколошке вредности шумских екосистема

- За газдинства изнад одређене величине коју је одредила држава корисница у Програму, инвестиције ће се заснивати на плановима газдовања шумама или еквивалентном инструменту.
- Све инвестиције треба да буду у складу са релевантним и одговарајућим плановима и стратегијама, као што су стратегија биодиверзитета, план/стратегија прилагођавања климатским променама, планови заштите шума и земљишта, сливови/управљање квалитетом вода/планови заштите, планови или програми везани за јавно здравље (који се тичу јавних добара – рекреационих аспеката), планове управљања пејзажом (у вези са комплексним плановима и програмима на нивоу округа у којима услуге екосистема које пружају шуме треба да буду подржане одговарајућом врстом и нивоом инвестиција у шумска подручја).
- Опције поједностављених трошкова могу се применити за оне одговарајуће случајеве када су испуњена релевантна правила о проверљивости и контролисаности, на пример, у случају проређивања и резидбе.

МЕРА 12 – ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ

Корисници

Финансијски инструмент би могао да пружи подршку пољопривредним произвођачима, микро, малим и средњим привредним друштвима, произвођачким организацијама, јавно-приватним партнерствима, итд. према ИПАРД програму.

Подносиоци захтева за подршку из финансијског инструмента треба да буду уписани у регистар пољопривредних газдинстава или да буду признати као произвођачка група/организација у складу са националним законом.

Подршка пољопривредним газдинствима/привредним друштвима може бити усмерена на било које циљеве ИПАРД програма. То може бити отварање нових послова, развој и ширење пословања или, у случају озбиљних поремећаја у привреди, и опште пословне активности које су потенцијално економски одрживе, укључујући јачање, развој и проширење постојеће пословне активности.

То такође може бити специфична група потенцијалних корисника ИПАРД програма, као што су млади пољопривредници, жене, пољопривредни произвођачи из

планинских подручја. Појединци који ће основати пољопривредно газдинство/привредно друштво такође могу имати право на добијање кредита подржаног финансијским инструментом.

Општи критеријуми прихватљивости

Инвестиције које планира подносилац (корисник) да буду подржане финансијским инструментом морају допринети побољшању резултата пољопривредне делатности и морају бити финансијски одрживе. Ово мора бити приказано у пословном плану подносилаца захтева (корисника), који ће бити предмет процене банака. Инвестиција треба да генерише приход или уштеди трошкове, како би корисник (пољопривредни произвођач) могао да је врати. Банке ће проценити појединачне пројекте посматрајући општу одрживост пољопривредног газдинства.

Неће се пружати подршка путем финансијских инструмената за обртни капитал (самостална или повезана са инвестицијом). Такви трошкови треба да се финансирају одвојено од подршке финансијског инструмента (ФИ).

Специфични критеријуми прихватљивости

Морају се поштовати специфични критеријуми прихватљивости операција под којима је успостављен финансијски инструмент. Национална тела могу дефинисати за финансијски инструмент шире специфични критеријуми прихватљивости у поређењу са онима за грантове, или уже, у зависности од својих стратешких циљева у оквиру финансијског инструмента.

МЕРА 13 – ПРОМОЦИЈА САРАДЊЕ ЗА ИНОВАЦИЈЕ И ТРАНСФЕР ЗНАЊА

Корисници

Оперативне групе за иновациона партнерства (ИП) које се састоје од најмање три актера из различитих група, на пример, пољопривредни произвођачи, саветодавци, истраживачи, невладине организације, сопственици шума и агро-бизниса и делују у пољопривреди, шумарству, аквакултури или преради хране.

За здраве финансијске сврхе, ИП Оперативна група или мора да се региструје као правно лице – форма би зависила од националног законодавства – или да има документовано правило које приписује одговорност члановима Оперативне групе. На држави је да одабере најприкладнији правни облик за ИП Оперативне групе, у складу са националним законодавством.

Ентитети би могли да користе услугу подршке иновацијама/брокера за иновације¹⁶ да помогну у успостављању Оперативне групе за ИП. Ако је држава забринута да ће премало појединаца/ентитета преузети иницијативу за успостављање Оперативних група за ИП, ИПАРД Управљачко тело могло би директно уговорити брокере за иновације да изађу и траже потенцијалне чланове Оперативне групе и помогну у њиховом формирању. У овом случају, трошкови су обухваћени мером Техничка помоћ (ако је посредовала НМРР) или мером Саветодавне услуге (ако је посредовала национална саветодавна служба).

¹⁶ То може бити и регионална организација или агенција за иновације (тренутно послује у Србији, Северној Македонији, Црној Гори и Турској).

Мера је посебно усмерена на формирање нових Оперативних група за ИП, већ успостављене Оперативне групе за ИП такође су прихватљиве за подршку ако испуњавају услове постављене у оквиру мере.

Критеријуми прихватљивости

Успешна Оперативна група за ИП мора да поднесе план који идентификује, између осталог:

- водећи субјект у оквиру Оперативне групе за ИП, који ће имати одговорност за администрирање плаћања;
- подела одговорности међу партнерима Оперативних група за ИП и идентификација власништва над било којом инвестицијом или имовином која може постојати онда када се пројекат заврши;
- интерне процедуре које осигуравају транспарентност њиховог рада и доношења одлука;
- опис иновативне праксе, методе, процеса или производа који треба развити, прилагодити или тестирати (укључујући циљеве, резултате, план финансирања, распоред, расподелу одговорности међу партнерима) у пољопривреди, шумарству, аквакултури или преради хране. Биће приказана његова веза са најмање једним приоритетом ИПАРД програма и ИПАРД мером у којој би се резултати пројекта могли увести/применити;
- очекиване резултате, заједно са детаљима о томе како се очекује да пројекат допринесе повећању продуктивности и одрживој ефикасности ресурса;
- детаљи о томе како ће резултати пројекта бити распоређени.

Оперативна група за ИП мора да обезбеди доказ о томе да је у првој фази претходно одабрана од стране изборне комисије.

Подршку не треба давати успостављању или функционисању Оперативне групе за ИП, која „разматра“ одређена питања без посебног исхода/пројекта/тестирања. Да би се добила подршка, дискусија мора бити праћена конкретном планираном радњом са конкретним планираним исходима.

Специфични критеријуми прихватљивости

Додатни критеријуми прихватљивости могу бити идентификовани од стране сваке државе кориснице на основу контекста Стратегије и SWOT анализе дате у ИПАРД програму.

На пример, може се односити на одређени сектор/секторе или одрживо управљање ресурсима; очување животне средине; прилагођавање климатским променама; јачање размене знања и технологије између пољопривредних произвођача, истраживања, пословних услуга и саветодавних услуга; олакшавање ширења и примене резултата и иновативних приступа на терену.

Смернице за нацрт мера

Република Србија ће следити смернице за нацрт мера које достави Комисија.

АНЕКС 5. ОБРАЗАЦ Д 1 – ИЗЈАВА О РАСХОДИМА И ПРИХОДИМА

Мера	Плаћања		Повраћаји/исправке		Затражено од ИПАРД III	Износ потврде рачуна		Прелазна смањења		Обрачунато плаћање
	Јавни трошак	ИПАРД III	Јавни трошак	ИПАРД III		Поново употребљиво	Није поново употребљиво	Вишак у односу на финансијски план	Захтев за информације	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	<i>попуњава Република Србија</i>	<i>аутоматски израчунава Комисија</i>	<i>попуњава Република Србија</i>		<i>аутоматски израчунава Комисија</i>	<i>попуњава Комисија</i>				<i>аутоматски израчунава Комисија</i>
Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава										
Подршка за успостављање произвођачких група										
Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства										
Агро-еколошко-климатска мера и органска производња										
Спровођење локалних стратегија руралног развоја - LEADER приступ;										
Инвестиције у руралну јавну										

инфраструктуру										
Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања										
Унапређење обука										
Техничка помоћ										
Саветодавне услуге										
Подизање и заштита шума										
Финасијски иструменти										
Промоција сарадње за иновације и трансфер знања										
Укупно										

АНЕКС 6. ОБРАЗАЦ Д 2 – ГОДИШЊА ИЗЈАВА О РАЧУНИМА ЗА ФИНАНСИЈСКУ ГОДИНУ (.....)

(шаље се Комисији заједно са затраженим документима, према чл. 45. и 46.)

ИПАРД III програм:

Одлука(е) Комисије бр. **од** (као што је последњи пут измењена Одлуком бр од)

Референтни број Комисије (CCD): 2021RS06IPRD001

Доле потписани,, као Национални службеник за одобравање који представља Републику Србију, како је предвиђено у споразумима склопљеним између Републике Србије и Комисије, овиме изјављује да укупно настали прихватљиви трошак у складу с програмом од (01.01.....године до 31.12.....године) износи евра.

Детаљи везани за овај трошак наведени су у табели која чини прилог овог Споразума и чини саставни део ове изјаве.

Такође, изјављујем да мере напредују на задовољавајући начин у складу с циљевима утврђенима у Програму и да пратећи документи јесу и да ће остати доступни како је предвиђено чланом 46. Секторског споразума.

Изјављујем да:

1. Попис трошкова је тачан. Базира се на рачунима на нивоу појединачних операција и прати га документован доказ.
2. Исплате корисницима извршене су без посебних накнада, одбитака или задржавања било којег износа који би могао смањити износ финансијске помоћи на коју имају право.
3. Проверио сам да је трошак који је проглашен прихватљивим спроведен у складу са ИПАРД III програмом, Финансијским споразумом, Одлуком (Одлукама) Комисије из чланова 50. и 51. Секторског споразума и начелима доброг финансијског управљања.
4. Изјава укључује све дугове који су забележени током мање од две године. Укупан износ тих дуговања на крају године на коју се ова изјава односи износи евра.
5. Опсег средстава Уније на ИПАРД евро рачуну на крају године, на коју се ова изјава односи, износи евра, од чега камата обрачуната током година износиевра.
6. Конверзија између националне валуте и евра спроведена је у складу с одредбом члана 44. Секторског споразума.
7. Информације о прихватању рачуна, како је наведено у члану 48. Секторског споразума, на време су потврђене и прослеђене Комисији.
8. Облик и садржај годишњих извештаја, како је наведено у члану 47. Секторског споразума, и рачуноводствених података, како је наведено у члану 49.

Секторског споразума, утврђен је у складу са Међународним рачуноводственим стандардима.

9. Пратећи документи су, и остају, доступни како је предвиђено чланом 48. Секторског споразума. Подложни су провери.

Ова изјава о рачунима садржи ... бројем означених страна.

Ову изјаву је дао:

(Датум, печат и потпис руководиоца Рачуноводног органа)

Изјава је састављена на основу финансијских износа које је пружио:
.....

(Датум(и), печат(и) и потпис(и) рачуновође(а) ИПАРД агенције и/или Рачуноводног органа)

Потврдио:

(Датум, печат и потпис Националног службеника за одобравање у име Републике Србије)

Састављено у,(датум)

ОБРАЗАЦ Д 2 - ГОДИШЊА ИЗЈАВА О РАЧУНИМА ЗА ФИНАНСИЈСКУ ГОДИНУ (.....)

ИПАРД III програм:.....

ССИ број: 2021RS06IPRD001

Мера	Удео Европске уније који је затражен од Комисије у тромесечним захтевима за плаћање за финансијску годину (.....) у еврима
	<i>Попуњава Република Србија</i>
Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	
Подршка за успостављање произвођачких група	
Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства	
Агро-еколошко-климатска мера и органска производња	
Спровођење локалних стратегија руралног развоја - <i>LEADER</i> приступ;	
Инвестиције у руралну јавну инфраструктуру	
Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања	
Унапређење обука	
Техничка помоћ	
Саветодавне услуге	
Подизање и заштита шума	
Финансијски инструменти	
Промоција сарадње за иновације и трансфер знања	
Укупно	

Укупан износ неизмиреног дуга на дан 31.12. (.....)	
Завршни салдо ИПАРД евро рачуна на дан 31.12. (.....)	
Од чега обрачуната камата у току године	

ИПАРД

АНЕКС 7. ПРОГНОЗЕ ПЛАЋАЊА

ПРОГНОЗЕ ИЗНОСА КОЈИ ТРЕБА ДА СЕ ИСПЛАТЕ ИЗ ИПАРД III ПРЕДАТИ НАЈКАСНИЈЕ ДО 15. ЈАНУАРА И 15. ЈУЛА

Процена износа у еврима који треба да се исплате из ИПАРД III у години „N” за:				
	I квартал - N	II квартал - N	III квартал - N	IV квартал - N
Програм	јануар - март	април - јун	јул - септембар	октобар - децембар
		1) 2)		
Процена износа у еврима који треба да се исплате из ИПАРД III у години „N +1” за:				
	I квартал – N +1	II квартал - N+1	III квартал - N+1	IV квартал - N+1
Програм	јануар - март	април - јун	јул - септембар	октобар - децембар

1) У поднеску од 15. јула, I квартал - N треба да буде „празан“ пошто је декларација претходно поднета и плаћање је извршено.

(2) У поднеску од 15. јула, износ за II квартал - N треба да буде идентичан оном који се подноси као захтев за декларацију о плаћању до краја јула године N.

АНЕКС 8. ИНФОРМАЦИЈЕ И КОМУНИКАЦИЈА У ВЕЗИ ПОДРШКЕ ИЗ ИПА III ПОМОЋИ

1. СПИСАК ОПЕРАЦИЈА

Списак операција из члана 31(3) садржи следећа поља података:

- име корисника¹⁷,
- адреса корисника ако је правно лице (за физичка лица само област НУТС 2),
- назив операције,
- преглед операција,
- датум почетка операције,
- датум завршетка операције (очекивани датум физичког завршетка или потпуно спроведене операције),
- додељен износ (= укупни (јавни) прихватљиви трошкови) издвојен за операцију,
- стопа кофинансирања Уније, поштански број операције или други одговарајући показатељ локације,
- држава,
- мера и сектор операције,
- датум последњег ажурирања списка операција.

Наслови поља података ће бити на енглеском језику.

2. МЕРЕ ИНФОРМИСАЊА И КОМУНИКАЦИЈЕ ЗА ЈАВНОСТ

Република Србија, ИПАРД Управљачко тело/ИПАРД агенција и корисници ће предузети потребне кораке да обезбеде информације и комуникацију са јавношћу у вези са операцијама које су подржане ИПАРД III програмом.

2.1. Одговорности Републике Србије и ИПАРД Управљачког тела/ИПАРД агенције

1. Република Србија и ИПАРД Управљачко тело/ИПАРД агенција осигуравају да се мере информисања и комуникације спроводе у складу са планом активности видљивости и комуникације и да те мере имају за циљ најшире могуће медијско извештавање користећи различите облике и методе комуникације на одговарајућем нивоу.
2. Република Србија или ИПАРД Управљачко тело/ИПАРД агенција ће бити одговорни најмање за следеће мере информисања и комуникације:
 - а. организовање главних информативних активности објављивањем покретања програма или више програма, чак и пре одобравања одговарајућег плана активности видљивости и комуникације;

¹⁷ Имена физичких лица замењују се са „физичко лице” две године по истеку финансијске године у којој су средства додељена. Исто важи и за личне податке који се односе на правна лица за која се у службеном називу идентификују једно или више физичких лица. Одустаје се од објављивања имена физичких лица, ако таквим објављивањем постоји опасност да се наруше њихова основна права или нашкоди њиховим пословним интересима.

- б. организовање једне главне информативне активности у години која промовише могућности финансирања, предвиђене стратегије и презентује достигнућа програма или више програма, укључујући и примере пројеката;
 - в. приказивање грба Уније, у складу са правилима о визуелном идентитету ЕУ, у просторијама сваког субјекта ИПАРД Управљачког тела/ИПАРД агенције;
 - г. приказивање ИПАРД логоса, поред грба Уније, у просторијама сваког субјекта ИПАРД Управљачког тела/ИПАРД агенције;
 - д. објављивање у електронској форми списка операција, у складу са Одељком 1. овог Анекса;
 - ђ. приказивање примера операција, по програму, на једном сајту или на веб-страници програма који је доступан преко јединственог веб-портала; кратак опис примера операција, укључујући њихове циљеве и резултате, треба да буде на енглеском и на језику државе корисника;
 - е. ажурирање података о реализацији програма, укључујући, по потреби, његова главна достигнућа, на једном веб-сајту или на веб-страници програма која је доступна преко јединственог веб-портала.
3. ИПАРД Управљачко тело/ИПАРД агенција ће укључити релевантне заинтересоване стране у области мера информисања и комуникације. Ова тела шире информације описане у члану 31(1).

2.2. Одговорности корисника

1. Све мере информисања и комуникације које обезбеди корисник признају подршку из фондова за операције, приказивањем:
 - а. грба Уније у складу са техничким карактеристикама наведеним у релевантном спроведбеном акту усвојеном од стране Комисије¹⁸, заједно са позивањем на Унију: „финансира Европска унија” или „кофинансира Европска унија”;
 - б. ИПАРД лого.
2. Током спровођења операције корисник обавештава јавност о подршци добијеној из фондова:
 - а. стављањем на сајту корисника, ако такав сајт постоји, кратак опис операције, сразмерно нивоу подршке, укључујући његове циљеве и резултате, и наглашавајући финансијску подршку Уније;
 - б. постављањем, за операције које не спадају у тачке 4. и 5, најмање једног постера са информацијама о пројекту (минимална величина А3), укључујући финансијску подршку Уније, на месту лако видљивом јавности, као што је улаз у објекат;
 - в. Спровођење одредаба тачке 2(б) неће бити потребна у случају мера које се односе на површину. Очекује се да ИПАРД Управљачко тело/ИПАРД

¹⁸ Спроведбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 2022/129 од 21. децембра 2021. године којом се успостављају правила за врсте интервенција које се односе на уљарице, памук и нуспроизводе производње вина у складу са Уредбом (ЕУ) 2021/2115 Европског парламента и Савета, који се односе на захтеве у вези са информисањем, јавношћу и видљивошћу подршке Уније и стратешким плановима у оквиру ЗПП (ОЈ L 20, 31.1.2022. године, стр. 197).

агенција државе кориснице успостави правила о обавезама корисника у вези са комуникацијом и информацијама специфичним за мере које се односе на површину, где је то могуће.

3. Сваки документ, који се односи на спровођење операције која се користи за јавност или за учеснике, укључујући свако присуство или другу потврду, садржи изјаву о томе да је оперативни програм подржан од стране Фонда, односно фондова.
4. За мале (< 20.000 евра јавне подршке) и средње (> 20.000 евра јавне подршке) пројекте, обавеза обавештавања јавности о извору финансирања престаје у тренутку коначне исплате.

За велике пројекте (> 100.000 евра јавне подршке) постоји захтев за (привремени) билборд значајне величине, на месту лако видљивом за јавност, за сваку операцију која се састоји од финансирања инфраструктуре или грађевинских радова до тренутка коначне исплате. Након коначне исплате, и у накнадном (*ex-post*) периоду, стална табла ће бити постављена на месту лако видљивом јавности. Такву сталну таблу корисник мора поставити од тренутка завршетка пројекта и садржаће назив и главни циљ операције и нагласити финансијску подршку коју пружа Унија.

Билборди, постери, (обавештајне) табле и веб-сајтови, садржаће опис пројекта/операције и биће јасно назначено да је пројекат финансиран средствима из ИПАРД програма и садржаће грб Уније. Поменути информација ће обухватати најмање 25% билборда, табле или веб-сајта. Припрема се у складу са техничким карактеристикама наведеним у релевантном акту за спровођење који је усвојен од стране Комисије.¹⁹

3. МЕРЕ ИНФОРМИСАЊА ЗА ПОТЕНЦИЈАЛНЕ КОРИСНИКЕ И КОРИСНИКЕ

3.1. Мере информисања за потенцијалне кориснике

1. ИПАРД Управљачко тело/ИПАРД агенција осигурава, у складу са планом активности видљивости и комуникације, да се стратегија и циљеви програма, као и могућности финансирања које се нуде кроз заједничку подршку Уније и ИПА III корисника, широко дистрибуирају потенцијалним корисницима и свим заинтересованим странама, са детаљима о финансијској подршци из фондова.
2. ИПАРД Управљачко тело/ИПАРД агенција осигурава да потенцијални корисници имају приступ релевантним информацијама, укључујући и најновије информације, по потреби, а узимајући у обзир доступност електронских или других комуникационих услуга за одређене потенцијалне кориснике, барем о следећем:
 - а. могућностима финансирања и покретању позива за подношење захтева;
 - б. условима прихватљивости трошкова које треба испунити да би се стекло право на подршку из ИПАРД III програма;
 - в. опис поступака за разматрање захтева за финансирање, укључујући и рокове;
 - г. критеријумима селекције за операције које ће бити подржане;
 - д. контактима на националном, регионалном или локалном нивоу, који су у стању да пруже информације о програмима;

¹⁹ Сprovedбена Уредба Комисије (ЕУ) бр. 821/2014

ђ. обавези потенцијалних корисника да информишу јавност о циљу операције и подршци из фондова за операцију у складу са тачком 2.2. ИПАРД Управљачко тело/ИПАРД агенција могу да захтевају од потенцијалних корисника да предложи индикативне активности комуникације, пропорционално величини операције, у захтевима.

3.2. Мере информисања за кориснике

1. ИПАРД Управљачко тело/ИПАРД агенција обавештава кориснике да прихватање финансирања представља прихватање њиховог укључивања у списак операција, који је објављен у складу са чланом 31(3) овог Споразума.
2. ИПАРД Управљачко тело/ИПАРД агенција обезбеђује алате за информисање и комуникацију, укључујући и обрасце у електронској форми, како би помогла корисницима да испуне своје обавезе из тачке 2.2, по потреби.

4. ЕЛЕМЕНТИ ПЛАНА АКТИВНОСТИ ВИДЉИВОСТИ И КОМУНИКАЦИЈЕ

План активности видљивости и комуникације сачињен од стране ИПАРД Управљачког тела/ИПАРД агенције, и по потреби, од стране Републике Србије, обухвата следеће елементе:

1. опис приступа, укључујући главне мере информисања и комуникације које треба да предузме Република Србија или ИПАРД Управљачко тело/ИПАРД агенција и усмерене на потенцијалне кориснике, кориснике, мултипликаторе и ширу јавност, имајући у виду циљеве описане у члану 31. овог Споразума;
2. опис материјала који ће бити доступни у форматима доступним за особе са инвалидитетом;
3. опис како ће корисници бити подржани у својим активностима комуникације;
4. индикативни буџет за спровођење плана активности видљивости и комуникације;
5. опис административних тела, укључујући и кадровске ресурсе, одговорне за примену мера информисања и комуникације;
6. механизме за мере информисања и комуникације из тачке 2, укључујући веб-сајт или веб-портал на којем се могу наћи такви подаци;
7. показатељ како ће се мере информисања и комуникације процењивати у смислу видљивости и свести о политици, програмима и активностима, као и улози коју имају фондови и Унија;
8. где је примењиво, опис употребе главних резултата претходног ИПАРД програма;
9. годишњи ажурирани подаци који утврђују које активности информисања и комуникације треба спровести у наредној години.

АНЕКС 9. СПИСАК СВИХ ИЗВРШЕНИХ ПЛАЋАЊА У ФИНАНСИЈСКОЈ ГОДИНИ 20XX_ ЗА ИПАРД III ПРОГРАМ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

[illegible]

* Молимо да користите следећи формат за поља: датум - "ДД/ММ/ГГГГ" и износ - "999.999,99"